

Objava podataka i informacija Banke sa stanjem na dan 31.12.2022. godine

---

Banja Luka, 31.05.2023.

SADRŽAJ

UVOD.....	4
1. Vlasnička struktura Banke i članovi organa upravljanja Banke.....	4
1.1. Pregled akcionara Banke koji imaju 5% ili više učešća u kapitalu ili glasačkim pravima Banke.....	5
1.2. Pregled članova Uprave Banke i Nadzornog odbora Banke.....	5
1.3. Politike za izbor i procjenu članova organa upravljanja Bankom.....	8
1.4. Pregled članova Odbora za reviziju.....	10
1.5. Pregled članova ostalih odbora koje je uspostavio Nadzorni odbor Banke.....	10
1.6. Način organizovanja funkcije interne revizije i rukovodioca interne revizije	10
1.7. Spoljni revizor Banke.....	12
2. Politika naknada	13
2.1. Postupak odlučivanja koji se primjenjuje pri određivanju politike naknada	13
2.2. Informacije o vezi između plate i uspješnosti	14
2.3. Informacije o odnosu između fiksnog i varijabilnog dijela naknada	15
2.4. Informacije o kriterijumima uspješnosti na kojima se zasnivaju prava na akcije, opcije na akcije ili varijabilni dio naknade	17
2.5. Opis, kriterijumi i obrazloženje varijabilnog dijela naknada koji isplaćuje Banka	17
2.6. Pregled naknada prema područjima poslovanja banke.....	17
2.7. Zbir svih naknada po kategorijama zaposlenih	18
3. Strategija i politika za upravljanje rizicima Banke	18
3.1. Opis strategije i politike za svaku pojedinačnu vrstu rizika	20
3.2. Organizacija funkcije upravljanja rizicima	28
3.3. Obuhvatnost i karakteristike sistema izvještavanja o rizicima, kao i način mjerenja rizika	31
3.4. Adekvatnost uspostavljenog sistema upravljanja rizicima Banke u odnosu na njen rizični profil i poslovnu politiku i strategiju.....	33
3.5. Tehnike ublažavanja rizika, kao i načini koje Banka koristi za obezbjeđivanje i praćenje efikasnosti u ublažavanju rizika	33
3.6. Opis povezanosti rizičnog profila Banke sa njenom poslovnim strategijom, kao i zažet prikaz ključnih pokazatelja poslovanja Banke	34
3.7. Način informisanja organa upravljanja Banke o rizicima	36
4. Kapital Banke.....	37
5. Kapitalni zahtjevi i adekvatnost kapitala.....	41
5.1. Kapitalni zahtjev za kreditni rizik za svaku klasu izloženosti.....	41
5.2. Status neizmirenja finansijskih obaveza	42
5.3. Opis pristupa i metoda koje se koriste za određivanje ispravki vrijednosti za kreditni rizik i rezervisanja po gubicima za vanbilansne stavke	43
5.4. Ukupna i prosječna neto vrijednost izloženosti	47
5.5. Geografska podjela izloženosti	48
5.6. Podjela izloženosti prema vrstama izloženosti druge ugovorne strane	49
5.7. Preostala ročnost izloženosti druge ugovorne strane	50
5.8. Bruto izloženost po značajnim privrednim granama	51
5.9. Promjene u ispravkama vrijednosti tokom perioda	53
5.10. Izloženosti prije i poslije korišćenja kreditne zaštite.....	53
5.11. Informacije o finansijskoj poluzi	54
6. Zahtjev za likvidnost	54
6.1. Strategije i postupci za upravljanje rizikom likvidnosti.....	54

6.2. Način organizovanja upravljanja rizikom likvidnosti u Banci, uključujući i sistem izvještavanja i mjerenja rizika likvidnosti	56
6.3. Politike i postupci za praćenje stalne efikasnosti zaštite od rizika likvidnosti i smanjenja rizika likvidnosti	57
6.4. Izloženost riziku likvidnosti i usklađenost sa strategijom	58
6.5. Podaci o koeficijentu pokrića likvidnosti (LCR) uključujući pregled stavki uključenih prilikom izračuna tog koeficijenta	58
7. Izloženosti po osnovu ulaganja Banke	60
8. Kamatni rizik u bankarskoj knjizi	61
8.1. Izvori kamatnog rizika i učestalost mjerenja	61
8.2. Osnovne pretpostavke za mjerenje i procjenu izloženosti kamatnom riziku uključujući i pretpostavke o prijevremenim otplatama kredita i kretanju depozita po viđenju	62
8.3. Promjene prihoda, ekonomske vrijednosti ili drugih faktora koji se koriste radi identifikovanja kamatnih šokova, odnosno upravljanja tim šokovima u skladu sa metodom koju su utvrdili za mjerenje kamatnog rizika po značajnim valutama	63
9. Postupak interne procjene adekvatnosti kapitala (ICAAP) i postupak interne procjene adekvatnosti likvidnosti (ILAAP)	63
9.1. Postupak interne procjene adekvatnosti kapitala (ICAAP)	63
9.2. Postupak interne procjene adekvatnosti likvidnosti (ILAAP)	65
10. Podaci o bankarskoj grupi	65
11. Založena i nezaložena imovina Banke	66

UVOD

Ovaj izvještaj je sačinjen u skladu sa Odlukom o objavljivanju podataka i informacija banke („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 89/17) i Uputstvom za popunjavanje obrazaca uz Odluku o objavljivanju podataka i informacija banke.

Banka posluje pod imenom Nova banka AD Banja Luka (u daljem tekstu: Banka), sa sjedištem u Banjoj Luci, Kralja Alfonsa XIII, 37a.

Banka posluje na području Bosne i Hercegovine od 1999. godine. Od tada pa do danas, Banka je izrasla u jednu od vodećih banaka na području Bosne i Hercegovine, odnosno vodeću banku na području Republike Srpske (posebno kada je riječ o visini aktive, kredita i depozita).

Banka nudi širok portfolio tradicionalnih bankarskih usluga (uključujući različite vrste kredita, dokumentarnih poslova, depozita i štednje, platnih transakcija i transfera novca, mjenjačkih poslova i slično), ali takođe obavlja i veliki broj primarno nebankarskih aktivnosti kao što su brokerske operacije, kastodi poslovanje, faktoring.

Organizacionu strukturu Banke čine: Centrala Banke u Banjoj Luci, koja je smještena u modernom i savremenom objektu, u vlasništvu Banke, u centru grada i gdje su uspostavljene core banking funkcije i 63 organizacione jedinice, odnosno, 13 filijala, Filijala za poslovanje hartijama od vrijednosti Broker Nova, 13 ekspozitura, 19 izdvojenih šaltera i 17 agencija. Na području Republike Srpske locirano je 51 organizaciona jedinica, na području Federacije Bosne i Hercegovine 12 organizacionih jedinica i na području Brčko Distrikta jedna organizaciona jedinica. Sve organizacione jedinice su kanali distribucije proizvoda Banke prema klijentima.

Na dan 31.12.2022. godine Banka je imala 675 zaposlenih radnika.

Banka ima visok nivo likvidnosti, solventnosti i profitabilnosti, te kapitalnu adekvatnost iznad minimuma propisanog zakonom.

Banka je još 2003. godine sertifikovana prema seriji standarda ISO 9001:2000 (Quality in Management) čiji je sertifikator svjetski poznata i renomirana kuća Quality Austria. Uvođenjem standarda kvaliteta Banka je učvrstila temelje i uvela pravila za standardizaciju i permanentnu modernizaciju proizvoda i usluga, a u cilju obezbjeđenja kontinuiranog poboljšanja kvaliteta poslovanja i višeg nivoa zadovoljenja potreba klijenata i partnera u skladu sa svojim strateškim opredjeljenjem.

Od novembra 2002. godine Banka je listirana na Banjalučkoj berzi hartija od vrijednosti AD Banja Luka (u daljem tekstu: Banjalučka berza), a od juna 2009. godine čini jednu od 6 akcija, jedinu iz finansijskog sektora, prema kojima se računa BH indeks koji se objavljuje na Vienna Stock Exchange.

1. Vlasnička struktura Banke i članovi organa upravljanja Banke

Ukupan akcijski kapital Banke na dan 31. decembra 2022. godine sastoji se od 184.637.768 običnih akcija pojedinačne nominalne vrijednosti 1 BAM (31. decembar 2021. godine: 184.637.768 običnih akcija pojedinačne nominalne vrijednosti 1 BAM).

Skupština akcionara Banke je 27. juna 2022. godine donijela Odluku o raspodjeli dobiti, kojom je ostvarena neto dobit za 2021. godinu u iznosu od 23.290 hiljada BAM raspoređena za pokriće emisionog gubitka nastalog XXIV emisijom akcija ispod nominalne vrijednosti u iznosu od 10.000 hiljada BAM, zakonske rezerve u iznosu od 665 hiljade BAM i zadržane dobiti u iznosu od 12.625 hiljada BAM.

Sve gore navedene promjene akcionara Banke u 2022. godini evidentirane su u jedinstvenoj evidenciji akcionara kod Centralnog registra hartija od vrijednosti Republike Srpske. Banka na dan 31. decembra

2022. godine ima kapital u iznosu od 184.637.768 BAM. Članom 34., stav 1 Zakona o bankama Republike Srpske propisan je minimalan iznos novčanog kapitala od 15.000.000 BAM, a članom 37. stav 4. Zakona o bankama Republike Srpske i članom 34. stav 1. Odluke o izračunavanju kapitala banaka, propisan je minimalni koeficijent adekvatnosti regulatornog kapitala od 12% i način obračuna istog. Na dan 31. decembra 2022. godine, koeficijent adekvatnosti kapitala Banke iznosio je 18,42% (2021.: 17,98%).

Većinski vlasnik je privredno društvo MG Mind doo, Mrkonjić Grad sa 99,12% učešća u kapitalu.

Akcionarski kapital je 100,00% u domaćem vlasništvu.

1.1. Pregled akcionara Banke koji imaju 5% ili više učešća u kapitalu ili glasačkim pravima Banke

Pregled je prikazan u sljedećoj tabeli sa stanjem na dan 31.12.2022. godine:

Vlasnička struktura			
Red. br.	Ime / naziv akcionara koji imaju 5% ili više učešća u kapitalu	% učešća	
		Obične akcije	Prioritetne akcije
1	MG Mind DOO	99,12%	-

1.2. Pregled članova Uprave Banke i Nadzornog odbora Banke

Pregled članova Uprave Banke sa njihovim kratkim biografijama na dan 31.12.2022. godine prikazan je u sljedećoj tabeli:

Red. br.	Ime i prezime	Kratka biografija
1	Siniša Adžić	<p>Siniša Adžić je rođen 19.07.1974. godine u Prijedoru. Na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci 1999. godine je stekao zvanje diplomirani ekonomista.</p> <p>Funkciju predsjednika Uprave Nove banke a.d. Banja Luka obavlja počev od februara mjeseca 2021. godine.</p> <p>Radno iskustvo u bankarstvu sticao je kod UniCredit Bank a.d. Banja Luka i UniCedit d.d. Mostar.</p> <p>U UniCredit Bank a.d. Banja Luka je u periodu od 01.07.2020. godine do 31.12.2020. godine obavljao funkciju Izvršnog direktora/člana Uprave za korporativno i investiciono bankarstvo.</p> <p>U periodu od 01.11.2017. godine je obavljao funkciju člana Uprave nadležan za Korporativno i investiciono bankarstvo i Maloprodaju.</p> <p>U periodu od 01.10.2009. do 01.11.2017. godine je obavljao funkciju Izvršni direktor/član Uprave za korporativno i investiciono bankarstvo.</p> <p>U UniCredit Bank dd Mostar je u period od 01.09.2007. do 30.09.2009. godine obavljao funkciju Rukovoditelj Segmenta osobnog i poduzetničkog bankarstva.</p> <p>U UniCredit Zagrebačka Banka dd Mostar je u periodu od 01.07.2005. do 31.08.2007. godine obavljao funkciju Rukovoditelj Regije Segmenta obiteljskog bankarstva.</p> <p>U UniCredit Zagrebačka Banka dd Mostar je u periodu od 01.01.2004. godine do 30.06.2005. godine obavljao funkciju Voditelj prodaje za osobno i poduzetničko bankarstvo, Filijala Prijedor.</p>

2	Jasna Zrilić	<p>Jasna Zrilić je rođena 19.09.1975. godine u Banjoj Luci, gdje je završila osnovnu i srednju školu, te na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci stekla zvanje diplomiranog ekonomiste. Na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Novom Sadu, odbranom teze "Strategija upravljanja aktivom i pasivom banke" stekla je zvanje master ekonomiste za finansije, bankarstvo i osiguranje.</p> <p>Posjeduje licence brokera i investicionog menadžera.</p> <p>U Novoj banci a.d. Banja Luka radi od 01.11.2000. godine. Od 2003. godine kao direktor Filijale za poslovanje sa HOV "Broker Nova" primila je 8 nagrada Banjalučke berze za ostvaren promet. Od 2009. godine imenovana je za direktora Sektora za sredstva. Oblast odgovornosti: upravljanje aktivom i pasivom banke, upravljanje likvidnošću, upravljanje deviznom pozicijom, upravljanje kapitalom, strateško planiranje, hartije od vrijednosti u portfelju banke, korpodentno bankarstvo, kreditne linije, te custody i depozitarni poslovi.</p> <p>Učesnik i predavač na brojnim semiranim, konferencijama i okruglim stolovima iz oblasti bankarstva i finansijskih tržišta. Objavila više stručnih radova na temu tržišta kapitala.</p> <p>Član grupe za implementaciju Basel direktiva vezanih za kapital i LCR u Novoj banci.</p> <p>Član Upravnog odbora Banjalučke berze AD od augusta 2014. godine.</p> <p>Član Uprave Nove banke a.d. Banja Luka od 01.01.2019. godine.</p> <p>Udata i majka dvoje djece.</p>
3	Nenad Nenadić	<p>Nenad Nenadić je rođen 18.04.1982. godine u Banjoj Luci. Na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci je 2002.godine stekao zvanje diplomirani ekonomista.</p> <p>Funkciju člana uprave Nove banke a.d. Banja Luka obavlja počev od marta mjeseca 2021. godine.</p> <p>Radno iskustvo je sticao u UniCredit Banka a.d. Banja Luka i Hypo Alpe Adria Leasing d.o.o.</p> <p>U UniCredit Bank a.d. Banja Luka je</p> <ul style="list-style-type: none"> - počev od 12/2016 godine obavljao funkciju Direktora Segmenta domaćih subjekata, Korporativno i investiciono bankarstvo. - u periodu od 11/2012 do 12/2016. godine obavljao funkciju Direktora Segmenta srednjih preduzeća, Korporativno i investiciono bankarstvo. - 05/2009 do 10/2012. godine je obavljao funkciju Relationship Manager, Segment srednjih preduzeća, Korporativno i Investiciono bankarstvo <p>Hypo Alpe Adria Leasing d.o.o. je u periodu od 7/2007 do 5/2009 godine obavljao poslove Višeg saradnika u prodaji, Maloprodaja.</p>

Dana 11. februara 2022 godine na lični zahtev, od strane Nadzornog odbora Banke, razriješeni su dužnosti članovi Uprave banke Dejan Vukosavljević i Borislav Trampa.

Dana 28. novembra 2022. godine Nadzorni odbor Banke je donio odluke koje se primjenjuju počev od 01.01.2023. godine, a kojima se imenuju:

- Siniša Adžić za predsjednika Uprave banke,
- Jasna Zrilić za člana Uprave banke,
- Nenad Nenadić za člana Uprave banke,
- Mladen Čulić za člana Uprave banke i
- Boris Dragić za člana Uprave banke.

Pregled članova Nadzornog odbora Banke sa njihovim kratkim biografijama na dan 31.12.2022. godine prikazan je u sljedećoj tabeli:

Red. br.	Ime i prezime	Kratka biografija
1	Goran Radanović	Goran Radanović rođen je 03.05.1972. u Bonu. Diplomirao je na Evropskim ekonomskim nauka u stekao na European Business College, Minhen. Posjeduje i diplome Londonske i Pariske privredne komore. Zvanje magistra međunarodne ekonomije je stekao na American College of Switzerland, Leysin. Radno iskustvo, počev od 1996.godine, sticao je u kompanijama Semely Consulting Ženeva, Amatic Group Sofia (finansijski direktor), Agroprom Banka Banja Luka (predsjednik Upravnog odbora) I Codex Point Beograd (izvršni direktor). Od 2002. do 2007. bio je član Nadzornog odbora u Novoj banci a.d. Banja Luka, a počev od 2007. je Predsjednik Nadzornog odbora.
2	Ljupko Miletić	Ljupko Miletić je rođen 02.04.1957. godine u Mrkonjić Gradu. Diplomirao je na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Novom Sadu, gdje je 1981. godine stekao zvanje diplomiranog ekonomiste. Radno iskustvo je stekao u kompanijama Čistoća AD Banja Luka, Tržnica DOO Banja Luka, MG Mind DOO Mrkonjić Grad, MG trans DOO Mrkonjić Grad, Udarnik AD Mrkonjić Grad, te Fabrika aviona UTVA Pančevo. Obavljao je funkciju člana Upravnog odbora Atos osiguranje AD Bijeljina. Posjeduje licence sertifikovanog računovođe, te ovlaštenog revizora.
3	Avram Milenković	Avram Milenković je rođen 18.10.1950. godine u Kuršumliji, Republika Srbija. Diplomirao je na Fakultetu organizacionih nauka Univerziteta u Beogradu, gdje je i magistrirao. Tokom radnog vijeka radio je u OŠ Jovan Popović Beograd, kao nastavnik matematike, te u PKB banka AD Beograd, ALCO DOO Beograd, ALCO banka AD Beograd, A banka AD Beograd, KBC banka AD Beograd, te Pionir DOO Beograd. Posjeduje licencu ovlaštenog računovođe Saveza računovođa i revizora Srbije. Pohađao je brojne seminare iz bankarstva, finansija i IT-a. Govori engleski jezik.
4	Miloš Vujnović	Miloš Vujnović je rođen 16.09.1977. godine u Beogradu, Republika Srbija. Diplomirao je na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Beogradu, gdje je i magistrirao. Zvanje doktora nauka je stekao na Fakultetu organizacionih nauka Univerziteta u Beogradu. Radno iskustvo, počev od 2003. godine, sticao je u JUBMES banci a.d. Beograd, kada je od januara 2016. godine do januara 2020. godine bio imenovan na funkciji predsjednika Izvršnog odbora. U periodu od januara 2020. godine do juna 2020. godine bio je član Izvršnog odbora Alta banke a.d. Beograd. Od oktobra 2020. godine je docent na Fakultetu za informacione tehnologije i inženjerstvo, Univerzitet „Union – Nikola Tesla” u Beogradu. Član je Nadzornog odbora Nove banke a.d. Banja Luka od marta 2022. godine.

5	Aleksandar Kesić	Aleksandar Kesić je rođen 21.04.1973. godine u Banjoj Luci. Diplomirao je na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci, gdje je 2000. godine stekao zvanje diplomiranog ekonomiste. Radno iskustvo je stekao u bankarskom sektoru, a obavljao je funkciju člana Uprave Zepter Komerc Banke a.d. Banja Luka, člana Uprave/zamjenika direktora Volksbank a.d. Banja Luka i predsjednika Uprave/generalnog direktora Sberbank a.d. Banja Luka. Od 26.06.2022. godine osnivač je i direktor Ameba d.o.o. Banja Luka, privrednog društva za konsalting i investicije. Član je Nadzornog odbora Nove banke a.d. Banja Luka od jula 2022. godine.
---	------------------	--

U periodu od 01.01.2022. godine do 21.03.2022. godine Nadzorni odbor Banke je radio u sljedećem sastavu: Goran Radanović, Ljupko Miletić, Miroslav Lazarević, prof. dr Branko Krsmanović i Avram Milenković.

Dana 21.03.2022. godine razriješen je dužnosti član Nadzornog odbora Banke Miroslav Lazarević, a imenovan Miloš Vujnović kao član Nadzornog odbora.

Dana 28.07.2022. godine razriješen je dužnosti član Nadzornog odbora prof. dr Branko Krsmanović, a imenovan Aleksandar Kesić kao član Nadzornog odbora.

1.3. Politike za izbor i procjenu članova organa upravljanja Bankom

Uslovi za izbor i procjenu članova Nadzornog odbora Banke su propisani Politikom procjene Nadzornog odbora Banke, PU-0005-07 koja je usvojena Odlukom Skupštine akcionara Banke br. 00-SK-XXIX-R-13/21 od 30.06.2021. godine.

Politikom je propisano da se od člana Nadzornog odbora Banke zahtijeva da ima:

- dobar ugled:

Kandidat za člana Nadzornog odbora Banke mora da ima dobar ugled. Smatra se da član Nadzornog odbora Banke ima dobar ugled ukoliko ne postoji dokaz o suprotnom, te ukoliko nema razloga za osnovanu sumnju u njegov ugled. Smatra se da član Nadzornog odbora Banke nema dobar ugled ukoliko njegovo lično ili poslovno ponašanje izaziva značajnu sumnju u njegovu sposobnost da osigura adekvatno, efikasno i oprezno upravljanje Bankom. Pri ocjeni ovog kriterijuma treba uzeti u obzir sve dostupne informacije za ocjenu bez obzira gdje je nastao događaj relevantan za ocjenu ovog kriterijuma.

- odgovarajuće teorijsko i praktično iskustvo neophodno za obavljanje funkcije člana Nadzornog odbora Banke.

Prilikom procjene iskustva člana Nadzornog odbora Banke Odbor za imenovanja procjenjuje teorijsko iskustvo stečeno obrazovanjem i stručnim osposobljavanjem i praktično iskustvo stečeno obavljanjem prethodnih poslova. Pored navedenog, Odbor za imenovanja uzima u obzir vještine i stručna znanja stečena i pokazana tokom obavljanja profesionalnih dužnosti člana Nadzornog odbora Banke.

Teorijsko iskustvo. Odgovarajućim stručnim znanjem neophodnim za obavljanje dužnosti člana Nadzornog odbora Banke smatraće se najmanje završen diplomski studij iz relevantnog područja (ekonomija i druga srodna područja (finansije, menadžment i slično), pravo i uprava, elektrotehnika, informatika i druge srodne oblasti u domenu opšteg poslovanja Banke) u skladu

sa propisima kojima se uređuje sistem visokog obrazovanja te priznavanje inostranih kvalifikacija.

Praktično iskustvo. Odgovarajuće praktično iskustvo neophodno za člana Nadzornog odbora Banke podrazumijeva najmanje tri godine iskustva na rukovodećim poslovima u radu u banci, mikrokreditnoj fondaciji, revizorskoj kući, fakultetu, osiguravajućem društvu, drugoj srodnoj finansijskoj instituciji, velikom privrednom društvu koje obavlja poslove u privredi ili obrazovnim institucijama.

Od kandidata za člana Nadzornog odbora Banke se zahtijeva da ima teoretsko i praktično iskustvo u radu u najmanje jednoj od slijedećih oblasti:

- poznavanje rada Banke i mehanizama koje Banka koristi u radu
  - sposobnost čitanja i razumijevanja finansijskih izvještaja Banke, finansijskog planiranja, analiziranja i kontrolu u bankama i sličnim finansijskim institucijama
  - finansijska tržišta
  - razumijevanje regulatornog okvira i propisanih standarda poslovanja banaka i drugih institucija
  - poznavanje domaćeg tržišta i navika domaćih klijenata, te načina njihovog poslovanja,
  - razumijevanje globalnih ekonomskih trendova
  - razumijevanje načina funkcionisanja tržišta hartija od vrijednosti
  - razumijevanje međunarodnih računovodstvenih standarda
  - razumijevanje i poznavanje operativnih sistema i informacione tehnologije
  - planiranje i poznavanje poslovne strategije banke ili njenog poslovnog plana i njegovo izvršenje
  - upravljanje rizicima (identifikacija, mjerenje odnosno procjenjivanje, praćenje i kontrola ključnih rizika), uključujući i odgovornosti člana Nadzornog odbora Banke u tom procesu
  - upravljanje, nadzor i kontrola u bankama i sličnim institucijama bankarskog sektora
- Druge okolnosti i kriterijumi koji mogu biti od uticaja za procjenu.

Kandidat za člana Nadzornog odbora treba da ima - nezavisnost, koja uključuje sposobnost člana Nadzornog odbora Banke da samostalno obavlja svoju dužnost u interesu Banke i bez uticaja drugih lica koja mogu dovesti do sukoba interesa. Poželjno je da kandidat za člana Nadzornog odbora Banke posjeduje odlučnost, stratešku viziju, prosuđivanja rizika, nezavisnosti u mišljenju, moć uvjeravanja te sposobnosti i spremnosti za kontinuirano učenje i profesionalni razvoj.

Član Nadzornog Banke mora imati dovoljno iskustva potrebnog za samostalnu procjenu u procesu donošenja odluka u najboljem interesu Banke i efikasna nadzor nad radom Uprave Banke.

Poželjno je da kandidat za člana Nadzornog odbora Banke aktivno govori najmanje jedan strani jezik na nivou potrebnom za nesmetano razumijevanje. Nadzorni odbor banke kao cijelina terba imati znanja potrebna za dovoljno dobro razumijevanje poslovanja Banke i rizika kojim je izložena, odnosno njegovi članovi treba da budu u mogućnosti dokazivati da će ih steći u razumnom roku.

1.4. Pregled članova Odbora za reviziju

Pregled članova Odbora za reviziju Banke na dan 31.12.2022. godine prikazan je u sljedećoj tabeli:

Red. br.	Ime i prezime
1	Mile Banika
2	Radmila Bajić
3	Aleksandra Grčić

1.5. Pregled članova ostalih odbora koje je uspostavio Nadzorni odbor Banke

Ostali odbori koji su uspostavljeni od strane Nadzornog odbora su:

- Odbor za imenovanja,
- Odbor za rizike i
- Odbor za naknade.

Pregled članova po odborima na dan 31.12.2022. godine, kao i učestalost zasjedanja prikazan je u sljedećoj tabeli:

Odbor za imenovanja		Učestalost zasjedanja
1	Ljupko Miletić, predsjednik	Jednom godišnje, po potrebi i češće
2	Miroslav Lazarević, član	
3	Siniša Adžić, član	
Odbor za rizike		Učestalost zasjedanja
1	Avram Milenković, predsjednik	Jednom u tri mjeseca
2	Goran Radanović, član	
3	Jasna Zrilić, član	
Odbor za naknade		Učestalost zasjedanja
1	Aleksandar Kesić, predsjednik	Jednom godišnje
2	Ljupko Miletić, član	
3	Jasna Zrilić, član	

1.6. Način organizovanja funkcije interne revizije i rukovodioca interne revizije

U okviru Banke funkcija interne revizije uspostavljena je u skladu sa odredbama člana 96. Zakona o bankama Republike Srpske, u okviru posebnog organizacionog dijela Banke - Samostalnog odjeljenja za internu reviziju, funkcionalno i organizaciono nezavisna od aktivnosti koje revidira i od drugih organizacionih dijelova Banke.

Interna revizija je u saradnji sa drugim kontrolnim funkcijama, funkcijom upravljanja rizicima i funkcijom usklađenosti poslovanja, odgovorna za identifikovanje, praćenje i ocjenu rizika u poslovanju Banke i provjeru da li je u Banci uspostavljen sistem unutrašnjih kontrola koji osigurava da se tim rizicima upravlja na način kojim se ti rizici umanjuju na prihvatljivu mjeru. Internog revizora imenuje Nadzorni odbor Banke.

Svrha interne revizije je nezavisno i objektivno pružanje angažmana s izražavanjem uvjerenja i savjetodavnih usluga, osmišljenih da doprinese stvaranju dodane vrijednosti i unapređuju poslovanje organizacije.

Cilj interne revizije je da kroz procese identifikacije i procjene rizika, kroz permanentno nadgledanje i ocjenu sistema unutrašnjih kontrola (adekvatnosti i efikasnosti), i davanjem preporuka za njihovo unapređenje, pomogne menadžmentu Banke, Odboru za reviziju i Nadzornom odboru, u efikasnom izvršavanju njihovih obaveza i upravljanju rizicima poslovanja.

Zadatak interne revizije je i da u svojim preporukama promoviše funkcionalne, efikasne i efektivne kontrole nad procesima, najbolju kontrolnu praksu, kako bi izloženost riziku bila smanjena na nivo prihvatljiv za Banku.

Sistem unutrašnjih (internih) kontrola su sve one procedure, kontrole i sistemi koji su uspostavljeni na svim nivoima i područjima poslovanja Banke u cilju izvršavanja povjerenih poslova, planiranih zadataka i postavljenih ciljeva u skladu sa zakonskim, podzakonskim aktima i internim aktima Banke, sa minimiziranjem rizika i mogućih gubitaka.

U okviru svojih zadataka funkcija interne revizije vrši ocjenu:

- efikasnosti i primjerenosti sistema upravljanja u banci i značajnih rizika u cilju identifikovanja, ocjenjivanja, odnosno mjerenja, praćenja, kontrole, izvještavanja i preduzimanja odgovarajućih mjera za ograničavanje i ublažavanje rizika u banci,
- adekvatnosti Strategije rizika, Politike rizika i drugih politika banke, te njihove usklađenosti sa propisima, internim aktima, zahtjevima Agencije i usvojenom sklonošću ka preuzimanju rizika i poslovnom strategijom banke,
- usklađenosti uspostavljenih procedura i postupaka banke sa propisima, internim aktima i odlukama organa upravljanja banke,
- adekvatnosti i efikasnosti uspostavljenih procedura i postupaka banke, uključujući sveobuhvatnost postupaka, koji obezbjeđuju pouzdanost metodologija i metoda, pretpostavki i izvora informacija upotrijebljenih u internim modelima banke,
- adekvatnosti, kvaliteta i efikasnosti sistema unutrašnjih kontrola, uključujući izvještavanje poslovnih jedinica, te primjerenosti, kvaliteta i efikasnosti funkcije upravljanja rizicima i funkcije praćenja usklađenosti poslovanja,
- adekvatnosti, kvaliteta i efikasnosti funkcije upravljanja rizicima i funkcije praćenja usklađenosti poslovanja radi identifikovanja, procjenjivanja odnosno mjerenja, praćenja i kontrole značajnih rizika banke, te preduzimanja odgovarajućih mjera za njihovo ograničavanje i ublažavanje,
- tačnosti, ispravnosti i pouzdanosti sistema računovodstvenih i knjigovodstvenih evidencija i finansijskih izvještaja banke,
- adekvatnosti informacionog sistema u banci,
- strategije i postupaka za internu procjenu adekvatnosti kapitala i internu procjenu adekvatnosti likvidnosti,
- pouzdanosti sistema izvještavanja, te pravovremenosti i tačnosti izvještaja propisanih Zakonom i drugim zakonima, kao i propisa donesenih na osnovu tih zakona,
- sistema prikupljanja i ispravnosti informacija koje se javno objavljuju u skladu sa ovim zakonom,
- upravljanja i zaštite imovine banke,
- primjene Politike naknada, što uključuje pregled provođenja politike naknada,
- slabosti u poslovanju banke i njenih zaposlenih, kao i slučajeva neizvršenja obaveza i prekoračenja ovlašćenja,
- postupanja banke po nalogima i preporukama Agencije i spoljnog revizora,
- provođenja kontinuirane i uspješne obuke zaposlenih u banci,
- ostalih poslova banke propisanih Zakonom i drugim propisima i
- obavlja ostale poslove potrebne za ostvarivanje ciljeva interne revizije.

Imajući u vidu zakonsku i podzakonsku regulativu u oblasti poslovanja banaka, definisane obaveze i odgovornosti interne revizije, značaj procesa i rizike kojima je Banka izložena i drugo, preduslov za ostvarenje ciljeva i zadataka interne revizije je stručno osposobljavanje i edukacija svih zaposlenih u Samostalnom odjeljenju za internu reviziju (11 izvršilaca: rukovodilac odjeljenja i 10 saradnika VSS, ekonomskog smjera) i izvršavanje povjerenih zadataka sa dužnom pažnjom i odgovornošću.

Rukovodilac funkcije interne revizije i Samostalnog odjeljenja za internu reviziju u 2022. godini bili su:

- Aleksandar Pekez, od 01.01.2022. do 14.03.2022. godine i6
- Đorđe Ševa, od 15.03.2022. do 31.12.2022. godine

koji posjeduju licence za ovlaštene interne revizore i koji su imenovani od strane Nadzornog odbor Banke.

Rukovodilac funkcije interne revizije sačinjava:

- Godišnji plan rada i po osnovu istog operativne planove rada,
- Program interne revizije koji sadrži jasno definisane: ciljeve, zadatke, planirane aktivnosti, metodologiju rada, način i rokove izrade izvještaja i izvještavanje,
- metodologiju rada,
- pojedinačni izvještaj za svaki revidirani proces o nalazima interne revizije sa preporukama za unapređenje revidiranog procesa i otklanjanje utvrđenih neusaglašenosti i nedostataka,
- izvještaj o izvršenju preporuka interne revizije i
- izvještaje o radu funkcije interne revizije: tromjesečne, polugodišnji i godišnji izvještaj čiji su sastavni dio pregled preporuka interne revizije za unapređenje revidiranog procesa i otklanjanje utvrđenih neusaglašenosti i nedostataka.

Navedeni interni akti i izvještaji funkcije interne revizije, dostavljaju se kao informacije Upravi Banke i na usvajanje Odboru za reviziju i Nadzornom odboru Banke.

1.7. Spoljni revizor Banke

U skladu sa odredbama Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske i odredbama člana 169. Zakona o bankama Republike Srpske i odredbama Odluke Agencije za bankarstvo Republike Srpske o obavljanju spoljne revizije u bankama, Odlukom Skupštine Banke, a uz prethodnu saglasnost Agencije za bankarstvo Republike Srpske, privredno društvo za reviziju Grant Thornton d.o.o Banja Luka izvršilo je reviziju pojedinačnih finansijskih izvještaja Banke za poslovnu 2022. godinu i po osnovu istih u zakonskom roku sačinjen je »Pojedinačni finansijski izvještaj za godinu koja se završava na dan 31. decembra 2022. godine i Izvještaj nezavisnog revizora«.

Po osnovu revizije pojedinačnih finansijskih izvještaja Banke, koji obuhvataju: pojedinačni izvještaj o finansijskoj poziciji na dan 31. decembar 2022. godine, pojedinačni izvještaj o bilansu uspjeha i ostalom ukupnom rezultatu, pojedinačni izvještaj o promjenama na kapitalu i pojedinačni izvještaj o tokovima gotovine za godinu koja se završava 31. decembra 2022. godine i napomene uz pojedinačne finansijske izvještaje koje uključuju pregled materijalno značajnih računovodstvenih politika, mišljenje nezavisnog eksternog revizora je da priloženi pojedinačni finansijski izvještaji istinito i fer prikazuju, u svim materijalno značajnim aspektima, finansijski položaj Banke na dan 31. decembar 2022. godine i njenu finansijsku uspješnost, te njene novčane tokove za godinu koja se tada završila u skladu sa zakonskom i računovodstvenom regulativom primjenjivom na banke Republike Srpske.

U skladu sa Odlukom Agencije za bankarstvo Republike Srpske o obavljanju spoljne revizije u bankama, nezavisni eksterni revizor Grant Thornton d.o.o. Banja Luka sačinio je i »Izvještaj o reviziji Nove banke

a.d. Banja Luka za potrebe Agencije za bankarstvo Republike Srpske – dodatni podaci i informacije uz Izvještaj nezavlnog revizora za 2022. godinu» (prošireni izvještaj o reviziji za 2022. godinu).

Odlukom Agencije za bankarstvo Republike Srpske o upravljanju informacionim sistemima u bankama, definisana je obaveza i spoljne revizije informacionog sistema Banke od strane privrednog društva za reviziju. U skladu sa Odlukom Skupštine akcionara Banke i uz prethodnu saglasnost Agencije za bankarstvo Republike Srpske i spoljnu reviziju informacionog sistema Banke izvršio je Grant Thornton d.o.o. Banja Luka i o istome sačinjen je »Izvještaj nezavisnog eksternog revizora za reviziju informacionog sistema za 2022. godinu« i izražava uvjerenje „da se sveukupno stanje i adekvatnost upravljanja informacionim sistemom Banke može ocijeniti sa ocjenom zadovoljavajuće“.

2. Politika naknada

2.1. Postupak odlučivanja koji se primjenjuje pri određivanju politike naknada

Politika naknada Banke ima za cilj definisanje prava, obaveza i odgovornosti Banke vezanih za utvrđivanje i isplatu naknada prema radnicima Banke, odnosno zaposlenima u Banci, a koje su usklađene sa poslovnom strategijom Banke, ciljevima, korporativnom kulturom i vrijednostima koje Banka promovise u svom radu, dugoročnim interesima Banke, te strategijom preuzimanja rizika u Banci.

Za donošenje, periodično revidiranje, te preispitivanje principa Politike naknada odgovorani su Odbor za naknade i Nadzorni odbor Banke. Nadzorni odbor Banke donosi Politiku naknada Banke, te donosi izmjene i dopune kada se za to ukaže potreba imajući u vidu promjene u Banci i njenom okruženju, a najmanje jednom godišnje.

Samostalno odjeljenje za internu reviziju je dužno najmanje jednom godišnje izvršiti pregled sprovođenja Politike naknada i ocijeniti primjenjene postupke vezane za naknade, a izvještaj o izvršenoj reviziji dostaviti Odboru za reviziju i Nadzornom odboru Banke.

Odbor za naknade i Samostalno odjeljenje za usklađenost poslovanja preispituju i ocjenjuju (ne)usklađenost provođenja Politike naknada, sa relevantnim propisima, smjernicama, opšteprihvaćenim standardima, principima i kodeksima, te sa procedurama banke vezanim za naknade zaposlenih.

Izvještaj o provedenom postupku preispitivanja i ocjene Politike naknada, Odbor za naknade je dužan dostaviti Upravi Banke, Nadzornom odboru, te licima odgovornim za rad kontrolnih funkcija.

Ukoliko se tokom postupka preispitivanja utvrde nedostaci u Politici ili u njenom sprovođenju Nadzorni odbor Banke će odmah, bez odlaganja, na prijedlog Odbora za naknade, donijeti Plan otklanjanja utvrđenih nedostataka i pokrenuti postupak ostvarivanja Plana.

Sa sadržajem Politike moraju biti upoznati svi radnici Banke u pisanoj formi ili elektronskim putem. U skladu sa tim, Samostalno odjeljenje za upravljanje ljudskim resursima je dužno u pisanom obliku ili putem elektronske pošte informisati svakog zaposlenog o odredbama Politike koje se primjenjuju na njega.

Politika naknada se objavljuje na internom sajtu Banke, te se dostavlja radnicima Banke putem elektronske pošte kako bi svoje ponašanje uskladili sa principima definisanim u ovoj Politici.

Samostalno odjeljenje za upravljanje ljudskim resursima je razvilo mehanizme informisanja zaposlenih u Banci i to na sljedeći način:

- interni akti Banke kojima je određen način utvrđivanja naknada za zaposlene dostupan je svim zaposlenima u pisanom ili elektronskom obliku,
- o svim promjenama koje se odnose na naknade zaposlenih, a koje su definisane aktima Banke Samostalno odjeljenje za upravljanje ljudskim resursima će odmah, a najdalje u roku od 8 dana, od stupanja na snagu istih svim radnicima Banke dostaviti obavještenje elektronskim putem na list_everyone.

2.2. Informacije o vezi između plate i uspješnosti

Plata predstavlja dio finansijskih plaćanja na ime obavljenog rada i vremena provedenog na radu, uvećanja plate propisanih zakonima o radu, opštim aktima i ugovorom o radu i drugih primanja po osnovu radnog odnosa, u skladu sa zakonima, opštim i internim aktima i ugovorom o radu. Plata za obavljeni rad i vrijeme provedeno na radu sastoji se od fiksne i varijabilne naknade, a koje se u smislu odredaba Zakona o radu smatraju osnovnom platom i dijelom plate za radni učinak.

Ukupna naknada sastoji se od fiksnog i varijabilnog dijela naknade.

Fiksni dio naknade predstavlja dio ukupne naknade koji se zasniva na unaprijed definisanim uslovima, a predstavlja razliku između ukupnog iznosa naknade i varijabilnog dijela naknade/ bonusa, a zasniva se na unaprijed definisanim kriterijumima.

Fiksni dio naknade određuje se na osnovu uslova potrebnih za rad na poslovima za koje je radnik zaključio ugovor o radu utvrđenih opštim i internim aktima i vremenom provedenim na radu, a u smislu odredbama Zakona o radu smatra se osnovnom platom. Osim osnovne plate, u fiksni dio naknade spadaju i sljedeće komponente: naknada za godine radnog staža (minuli rad), naknada za topli obrok, naknada za uvećanja plata po osnovu prekovremenog rada, kao i druga uvećanja u skladu sa zakonskom regulativom, beneficije i dodaci koji predstavljaju dio opšte, nediskrecione politike na nivou Banke i koji nemaju efekat stimulacije u smislu preuzimanja rizika, zatim komponente koje po svojoj prirodi nisu fiksne, ali ni ne zavise od učinka i smatraju se izuzecima.

Varijabilni dio naknade/bonus je dio ukupne naknade koji uključuje svako plaćanje koje zavisi od uspješnosti svakog pojedinačnog radnika, organizacione jedinice i Banke, a zasnovana je na unaprijed definisanim i mjerljivim kriterijumima (profitabilnost, prihodi, realizacija ciljeva). Varijabilni dio naknade određuje se na osnovu radne uspješnosti, kvaliteta i obima obavljenog posla, kao i doprinosa radnika poslovnom rezultatu poslodavca koji se utvrđuje opštim aktima i aktima Banke, a u smislu odredaba Zakona o radu smatra se dijelom plate za radni učinak.

Uzimajući u obzir navedene naknade u primanja zaposlenih spadaju finansijska plaćanja i to: fiksna naknada odnosno osnovna plata, za redovan rad i prosječno ostvarene rezultate rada, sa ukupnim radnim stažom radnika, topli obrok i pripadajući iznos regresa za korištenje godišnjeg odmora, te pripadajućih iznosa za plaćeno odsustvo.

Osim toga, zaposleni imaju pravo i na novčanu nagradu, dio finansijskih plaćanja koja mogu biti isplaćena jednokratno ili u više dijelova radnicima Banke, uključujući, a ne ograničavajući se na nagrade za Dan Banke, učešće i postignute rezultate na bankarskim igrama, dodatni angažman ili nagrade za uspješno realizovane projekte.

Prilikom određivanja planiranog budžeta za varijabilne naknade, Banka uzima u obzir kako nivo trenutnih, tako i potencijalnih rizika vezanih za preduzete aktivnosti. Zatim, Banka je dužna odrediti primjeren odnos između varijabilnog i fiksnog dijela naknada za sve kategorije zaposlenih na koje se odnose varijabilne naknade. Ukupne varijabilne naknade ne smiju ni u kojem slučaju ograničiti sposobnost Banke da dugoročno održi ili poveća iznos kapitala (dokapitalizacija iz dobiti).

Ukoliko Banka utvrdi da je ispunjenje obaveza ili postizanje ciljeva u pogledu kapitala ili likvidnosti dovedeno u opasnost, odmah će početi sa primjenom konzervativne politike varijabilnog dijela naknade koji podrazumijeva:

Definisanje gornje granice za iznos varijabilnog dijela naknada na bazi odgovarajućeg procenta od ukupne neto dobiti za tekuću finansijsku godinu. U skladu sa navedenim, Nova banka a.d. Banja Luka definiše maksimalni limit ukupne varijabilne naknade kao 5,66% u odnosu na projektovani iznos neto dobiti, odnosno kao maksimalan iznos Banka uzima prag materijalne značajnosti rizika, kao projektovani

iznos na nivou godine koji ne bi mogao značajnije da pogorša ključne parametre rizika i poslovanja, a na osnovu Analize rizika,

Uključivanje neto dobiti i zadržane dobiti u izračunavanje kapitala.

Banka u opravdanim slučajevima (kao što su dodatni angažman radnika, rad na određenom projektu, nagrada za Dan Banke, učešće i doprinos rezultatima na bankarskim igrama i sl.) može radnicima isplatiti i novčanu nagradu u jednokratnom iznosu ili u više dijelova na osnovu prijedloga neposrednog rukovodioca, dok se internim aktima Banke definišu i druge naknade na koje zaposleni u Banci imaju pravo u skladu sa odredbama Zakona o radu, a koje se, bez izuzetaka, primjenjuju na sve zaposlene.

Osim toga, u skladu sa zakonskom regulativom i internim aktima na pojedinačnom nivou Banka i zaposleni mogu definisati i ugovoriti otpremnine i slične pogodnosti u slučajevima prijevremenog prekida radnog odnosa, do maksimalnog iznosa od 6 prosječnih plata isplaćenih u posljednja 3 mjeseca, odnosno do maksimalnog iznosa od 50.000,00 KM bruto.

U slučaju prestanka radnog odnosa članova Uprave Banke i rukovodilaca kontrolnih funkcija, te ostalih identifikovanih radnika, organ upravljanja Banke u skladu sa svojim nadležnostima može donijeti i odluku o isplati ugovorenih otpremnina i naknada u finansijskom iznosu, te odluka kojime se reguliše i moguća davanja i u drugim stvarima i pravima (pokretne i nepokretne stvari, akcije i sl.).

Prije donošenja ovakve odluke, Odbor za naknade vrši detaljnu analizu uspješnosti rada člana Uprave Banke ili rukovodioca kontrolne funkcije ili drugog identifikovanog radnika čiji radni odnos prestaje, uključujući, ali ne ograničavajući se na odnos između ostvarenih rezultata procesa za koje je nadležan u ukupnoj dobiti, visinu KPIs u odnosu na planirane, posvećenost obavljanju radnih zadataka, nivo odgovornosti te iznos osnovne plate radnika i godine staža. Ovaj tip odluka se donosi sako kao izuzetak.

2.3. Informacije o odnosu između fiksnog i varijabilnog dijela naknada

Prilikom određivanja planiranog budžeta za varijabilne naknade, Banka uzima u obzir kako nivo trenutnih, tako i potencijalnih rizika vezanih za preduzete aktivnosti. Zatim, Banka je dužna odrediti primjeren odnos između varijabilnog i fiksnog dijela naknada za sve kategorije zaposlenih na koje se odnose varijabilne naknade. Ukupne varijabilne naknade ne smiju ni u kojem slučaju ograničiti sposobnost Banke da dugoročno održi ili poveća iznos kapitala (dokapitalizacija iz dobiti).

Plate i naknade članova Uprave utvrđuju se u skladu sa njihovim ovlaštenjima, zadacima, stručnošću, iskustvom i odgovornostima, odražava nivo angažovanja i stepen odgovornosti svakog pojedinačnog člana Uprave Banke, a na bazi Matrice odgovornosti članova Uprave Banke. Predsjedniku i članovima Uprave Banke može se isplatiti individualna varijabilna naknada do maksimalnog iznosa od 80.000,00 KM bruto na godišnjem nivou i za isplatu nije potrebno primjeniti princip odgode.

Izuzetno od prethodnog stava, maksimalni iznos varijabilne naknade člana Uprave Banke koji je nadležan za oblast upravljanja rizicima (CRO) se utvrđuje do polovine godišnje fiksne naknade, ali ne iznad iznosa definisanog u prethodnom stavu.

Mjesečna naknada višeg rukovodstva je definisana je ugovorom između njih i predsjednika Uprave Banke i određena kao fiksna u bruto iznosu. Navedenim zaposlenima može se isplatiti individualna varijabilna naknada do maksimalnog iznosa od 40.000,00 KM bruto na godišnjem nivou i za isplatu nije potrebno primijeniti princip odgode.

Mjesečna naknada rukovodiocima kontrolnih funkcija definisana je odlukom Nadzornog odbora i određena kao fiksna u bruto iznosu. Ostvarenje varijabilne naknade za rukovodioce kontrolnih funkcija ne utvrđuje se prema individualnom finansijskom učinku te funkcije već se zasniva na ciljevima specifičnim za obavljanje te funkcije i adekvatnosti izvršavanja iste. Rukovodiocima kontrolne funkcije može se isplatiti individualna varijabilna naknada do maksimalnog iznosa od 40.000,00 KM bruto na

godišnjem nivou, odnosno do polovine godišnje fiksne naknade i za isplatu nije potrebno primijeniti princip odgode.

Lica koja preuzimaju rizik za Banku, u skladu sa Analizom rizika, identifikuju se i sljedeće funkcije kao funkcije čije profesionalne aktivnosti imaju materijalno značajan uticaj na rizični profil Banke: ostala lica sa posebnim ovlaštenjima (Sekretar Banke, Direktor Filijale, Rukovodilac bezbjednosti IS), te zaposleni na poslovima FX trgovanja. Mjesečna naknada navedenih zaposlenih je definisana ugovorom između njih i Banke i određena kao fiksna u bruto iznosu. Navednim zaposlenima može se isplatiti individualna varijabilna naknada do maksimalnog iznosa od 40.000,00 KM bruto na godišnjem nivou i za isplatu nije potrebno primijeniti princip odgode.

Ostalo ključno rukovodstvo čine direktori Sektora u Banci (Sektor za podršku poslovanju, Sektor za finansije i računovodstvo, Sektor poslovanja sa velikim i javnim preduzećima, Sektor poslovanja sa malim i srednjim preduzećima, sektor za restrukturiranje i naplatu), rukovodioci Samostalnih odjeljenja (Samostalno odjeljenje za tehnologiju i razvoj, Samostalno odjeljenje za opšte poslove, Samostalno odjeljenje za SPN i FTA, Samostalno odjeljenje za podršku korisnicima, Samostalno odjeljenje za upravljanje proizvodima za stanovništvo, Samostalno odjeljenje za upravljanje poslovnim odnosom, Samostalno odjeljenje za upravljanje proizvodima za pravna lica). Mjesečna naknada ostalog ključnog rukovodstva je definisana ugovorom između njih i predsjednika Uprave Banke i određena kao fiksna u bruto iznosu. Ostalo ključno rukovodstvo u zavisnosti od ostvarenja definisanih ciljeva mogu ostvariti i individualnu varijabilnu naknadu koja ne može preći iznos od 30.000,00 KM bruto na godišnjem nivou i za isplatu iste nije potrebno primjenjivati princip odgode.

Finansijska naknada prodajnog osoblja u Banci se sastoji od fiksnog i varijabilnog dijela, s tim da varijabilni dio ne prelazi iznos fiksnog dijela ukupnih naknada. Fiksni dio naknade je definisan prema zahtjevima radnog mjesta, odnosno stepenu kompleksnosti poslova, međusobnoj povezanosti poslova i funkcija sa drugim procesima, i prema odredbama Zakona o radu se posmatra kao osnovna plata, dok varijabilni dio naknade zavisi od učinka svakog pojedinačnog radnika i može se mjeriti bez međuzavisnosti, a prema odredbama zakona o radu posmatra se kao dio plate za radni učinak. Visina varijabilnog dijela naknade je definisana tako da ne podstiče radnike da preuzimaju rizik za Banku. Ukupan iznos varijabilnog dijela naknade zasniva se na kombinaciji uspješnosti pojedinca (uzimajući u obzir finansijske i nefinansijske kriterijume) i relevantne poslovne jedinice, te na ukupnim rezultatima Banke. Individualni varijabilni dio naknade za prodajno osoblje ne može preći maksimalan iznos od 20.000,00 KM bruto na godišnjem nivou i za isplatu iste nije potrebno primjenjivati princip odgode s tim da se isplata varijabilne naknade za prodajno osoblje se može raditi i češće (kvartalno, polugodišnje).

Ostali zaposleni imaju fiksnu platu jer su njihovi radni zadaci u osnovi poslovi podrške i praćenja poslovanja, te kao takvi stvaraju uslove za nesmetano djelovanje prodajnog osoblja i tržišno djelovanje Banke. Ostali zaposleni imaju pravo na varijabilnu naknadu koja zavisi od uspješnosti svakog pojedinačnog radnika, od kvaliteta obavljenih radnih zadataka, unapređenja poslovanja, odnosno sveukupnog stava i ponašanja zaposlenih u ovoj kategoriji. Ukupan iznos varijabilnog dijela naknade zasniva se na kombinaciji uspješnosti pojedinca (uzimajući u obzir finansijske i nefinansijske kriterijume) i relevantne organizacione jedinice, te na ukupnim rezultatima Banke. Individualni varijabilni dio naknade za ostale zaposlene, ne može preći maksimalan iznos od 20.000,00 KM bruto na godišnjem nivou i za isplatu iste nije potrebno primjenjivati princip odgode.

Izvanredni zaposleni čine kategoriju zaposlenih za koje Banka ima poseban interese da ih zadrži u radnom odnosu, dodatnu motiviše za njihovo zalaganje i doprinos i utiče na njihov dalji razvoj karijere u Banci. U ovu kategoriju zaposlenih spadaju oni zaposleni koji prema prijedlogu neposrednog rukovodioca daju poseban doprinos u funkcionisanju i ostvarenju rezultata poslovanja i razvoja u svakom smislu riječi u određenoj organizacionoj jedinici. Za ovu kategoriju naknada je definisana na prethodno navedeni način u zavisnosti od toga da li pripada nekoj od gore navedenih kategorija

zaposlenih, ali osim toga, ovi zaposleni mogu da imaju i veći iznos fiksnog dijela naknade, veći od iznosa platnog razreda koji je predviđen za to radno mjesto. Način na koji neposredni rukovodilac podnosi prijedlog i daje ocjenu uspješnosti odnosno izvrsnosti datih radnika utvrđen je drugim internim aktima Banke.

Zaposleni u kontrolnim funkcijama - u cilju zapošljavanja i zadržavanja zaposlenih u kontrolnim funkcijama koji posjeduju adekvatan nivo edukacije, stručnosti, vještina i radnog iskustva, fiksna naknada ovih zaposlenih može biti definisana na višem nivou u odnosu na naknadu radnika istog nivoa radnog mjesta prema definisanim iznosima platnog razreda za određeno radno mjesto. Varijabilni dio naknada zaposlenih koji obavljaju poslove kontrolnih funkcija ne smije zavisiti od uspješnosti poslovnih područja koja kontrolišu. Iznos individualne godišnje varijabilne naknade ovih zaposlenih ne smiju ugrožavati objektivnost i nezavisnost tih zaposlenih te iz tog razloga ne mogu biti viši od iznosa polovine godišnje fiksne naknade.

2.4. Informacije o kriterijumima uspješnosti na kojima se zasnivaju prava na akcije, opcije na akcije ili varijabilni dio naknade

S obzirom na specifičnost zakonske regulative Banka nije u mogućnosti da emituje akcije u svrhu isplate odgođenog varijabilnog dijela naknade, ali podržava svaki oblik ulaganja varijabilnog dijela naknade članova Uprave Banke u kupovinu akcija Banke na finansijskom tržištu.

2.5. Opis, kriterijumi i obrazloženje varijabilnog dijela naknada ili bilo kog drugog oblika nenovčane naknade koji isplaćuje Banka

Uzimajući u obzir prethodno obrazložene kategorije zaposlenih Banka je internim aktima utvrdila opis kriterijume i obrazloženje varijabilnog dijela naknada. Za radna mjesta za koja je moguće precizno definisati kvantitativne ciljeve, ostvarenje istih, pored kvalitativne komponente, predstavlja osnov za obračun i isplatu varijabilnog dijela plate. Kod drugih, gdje to nije precizno moguće, u obzir se uzimaju primarno kvalitativni pokazatelji te ocjena rada, odnosno bonus ili umanjenje finansijske naknade, koji pak zavisi od kvaliteta obavljenih radnih zadataka, unapređenja poslovanja, odnosno sveukupnog stava i ponašanja zaposlenih u ovoj kategoriji.

Nefinansijske pogodnosti koje koriste zaposleni Banke su: upotreba službenog mobilnog telefona, upotreba službenog vozila, te upotreba računara/laptopa van prostorija Banke, a u poslovne svrhe. Sve navedene nefinansijske pogodnosti se radnicima Banke dodjeljuju prema radnom mjestu na koje su isti imenovani i predstavljaju sredstva za rad koja zaposlenima omogućava lakše, brže, bezbjednije i sigurnije obavljanje radnih zadataka. Budući da su nefinansijske pogodnosti povezane sa zahtjevima radnog mjesta, a ne učinkom zaposlenog iste se ne smatraju varijabilnim naknadama. Način dodjele nefinansijskih naknada je definisan internim aktima Banke.

2.6. Pregled naknada prema područjima poslovanja banke

Posmatrajući poslovna područja Banka je izdvojila područja: maloprodaju, korporativno i investiciono bankarstvo i ostalo područje koje obuhvata back office funkcije Banke (funkcije podrške). U narednom pregledu data je struktura naknada prema poslovnim područjima za 2022. godinu:

(u 000 KM)

Red. Br.	Poslovno područje	Ukupne neto naknade
1.	Maloprodaja	5.761
2.	Korporativno i investiciono bankarstvo	1.108
3.	Ostalo	6.901
	Ukupno	13.770

2.7. Zbir svih naknada po kategorijama zaposlenih

Informacija o naknadama za sve zaposlene u Banci za 2022. godinu podjeljena po kategorijama, kao i pregled fiksnih i varijabilnih naknada sa brojem zaposlenih prikazana je u sljedećim tabelama:

(u 000 KM)

Red. br.	Kategorija zaposlenih	Ukupne neto naknade
1.	Nadzorni odbor	108
2.	Uprava banke	294
3.	Ostalo ključno rukovodstvo	887
4.	Kontrolne funkcije	135
5.	Ostali radnici	12.454
	Ukupno	13.878

(u 000 KM)

Red. Br.	Vrsta naknade	Broj primalaca	Ukupne neto naknade
1.	Fiksna	754	13.780
2.	Varijabilna	137	74
3.	Jednokratna naknada	80	24
	Ukupno		13.878

Varijabilne naknade su isplaćene u novcu.

U 2022. godini jedan radnik je ostvario naknadu preko 100.000 KM za cijeli obračunski period.

3. Strategija i politika za upravljanje rizicima Banke

Proces upravljanja rizicima u Banci je dizajniran u smislu identifikovanja, procjene, mjerenja, kontrole i monitoringa svih rizika sa kojima se Banka svakodnevno susreće sa ciljem pružanja prijedloga i pomoći Upravi Banke i Nadzornom odboru kod ispunjavanja njihovih odgovornosti i obaveza upravljanja. Efikasan, sveobuhvatan i fleksibilan sistem i okvir upravljanja rizicima preduslovi su održivog rasta vrijednosti Banke. Upravljanje Bankom kroz uravnotežen odnos rizika i povrata kapitala, predstavlja optimalan okvir za stabilan rast i razvoj bankarskih usluga i proizvoda te očuvanje reputacije i kredibiliteta Banke kod klijenata.

Prepoznajući navedena načela, Banka je posvećena kontinuiranom razvoju fleksibilnog sistema i okvira upravljanja rizicima koji su u stanju efikasno odgovoriti na sve izazove okruženja i omogućiti Banci on going rast i razvoj. S tim ciljem, organizacijska kultura Banke stimuliše neprekidno usavršavanje svih sastavnih dijelova svog risk menadžment sistema – kompetencija, procesa (metoda i tehnika) i procedura koje ih opisuju, te informacionih sistema – kako bi bila u stanju odgovoriti svim budućim zahtjevima, vezanim uz unapređenje efikasnosti i konkurentnosti u izazovnom poslovnom okruženju, istovremeno poštujući sve regulatorne zahtjeve i norme.

Osnovni cilj koji se sprovodi kroz strategiju Banke i implementaciju te strategije je konstantno razvijanje procesa upravljanja svim rizicima. Ovaj proces se integriše u kulturu-filozofiju-moral Banke sa efikasnim politikama i programima vođenim od menadžmenta Banke, dodjeljujući jasne odgovornosti od predsjednika Uprave do pojedinačnog izvršioca, sa jasno definisanim nivoima odlučivanja, vodeći računa o sklonosti ka preuzimanju rizika (*eng risk appetite*). Proces upravljanja rizikom treba konstantno da prati i kontroliše utvrđenu sklonost Banke ka preuzimanju rizika, kao ukupan nivo rizika koji je Banka spremna da preduzme sa ciljem ostvarenja svoje poslovne strategije i ciljeva.

Prilikom definisanja strategije za preuzimanje i upravljanje rizicima definišu se:

- ciljevi i osnovni principi preuzimanja i upravljanja rizicima;
- sklonost Banke ka preuzimanju rizika i tolerancija Banke prema riziku u skladu sa strateškim poslovnim ciljevima Banke. Prilikom utvrđivanja sklonosti ka preuzimanju rizika, Banka je dužna da, osim kvantitativnih informacija, uzme u obzir i kvalitativne informacije, stručne procjene i druge faktora iz makroekonomskog okruženja koji utiču ili mogu uticati na odnos Banke prema rizicima kojima je izložena ili kojima bi mogla biti izložena;
- pregled svih rizika kojima je Banka izložena ili kojima bi mogla biti izložena;
- osnovni principi postupka interne procjene adekvatnosti kapitala (ICAAP) i interne procjene adekvatnosti likvidnosti (ILAAP).

Okvir za upravljanje rizicima uključuje:

- 1) identifikaciju rizika,
- 2) mjerenje, odnosno procjenu rizika,
- 3) praćenje, analiziranje i kontrolu rizika te
- 4) izvještavanje o rizicima.

Identifikacija rizika – Banka identifikuje one tipove rizika prema kojima je toliko izložena, da tu izloženost smatra materijalnom za svoje poslovanje. Isto tako, Banka identifikuje i one tipove rizika za koje smatra da je vjerovatno da će im postati materijalno izložena u narednom periodu. Spektar svih identifikovanih rizika čini profil rizičnosti Banke. Analizu materijalnosti različitih tipova rizika, a koja ima za cilj utvrđivanja promjena profila rizičnosti, Banka obavlja najmanje jednom godišnje.

Mjerenje, odnosno procjena rizika – Nivo rizika kojima je izložena Banka utvrđuje mjerenjem, kod onih tipova rizika koji se lako mjere, odnosno ekspertnom procjenom, za one teško mjerljive. Kod onih tipova rizika kod kojih je to moguće Banka analizira i promjene faktora koji opisuju njihove izvore. Banka odabire i propisuje prikladne metode mjerenja, odnosno procjene nivoa rizika za svaki od rizika koji smatra materijalnim.

Praćenje, analiziranje i kontrola rizika – U zavisnosti od analize poslovno-regulatorne okoline, Banka osmišljava optimalnu reakciju na rizik sa kojim se suočava. Na raspolaganju joj stoje:

- 1) izbjegavanje rizika (neulaženje u one poslovne aktivnosti koje dovode do neprihvatljivog nivoa izloženosti riziku),
- 2) prihvatanje rizika (ulaženje u poslovne aktivnosti koje uzrokuju prihvatljive troškove rizika),
- 3) ublažavanje rizika (ograničavanje rizika na prihvatljivu mjeru) i
- 4) prenos rizika (različite vrste osiguranja od potencijalnih gubitaka).

Banka utvrđuje različite mjere usmjerene na ograničavanja nivoa rizika kojima je izložena te upravljanje istima, kao što su:

- 1) sistemi limita,
- 2) sistemi ovlaštenja,
- 3) metode ublažavanja rizika te
- 4) instrumenti i načini osiguranja.

Izvještavanje o rizicima – Upravljačko izvještavanje omogućava donosiocima odluka sistematski i pravovremen pristup informacijama o rizicima neophodnim za osmišljavanje optimalnog djelovanja,

odnosno odgovora. Izvještaji trebaju biti dostavljeni Nadzornom odnoru, Upravi Banke i relevantnim nivoima odlučivanja, a uključuju:

- 1) standardne izvještaje (propisane strukture i sadržaja i koje nadležni organizacioni dijelovi Banke izrađuju unaprijed utvrđenom periodikom) i
- 2) povremene izvještaje (u slučaju potrebe za dodatnim informacijama koje nisu pokriven standardnim izvještajima).

Efiksna i sveobuhvatan okvir za upravljanje svim bitnim tipovima rizika pretpostavlja odgovarajući nivo svijesti o riziku na svim nivoima unutar Banke.

3.1. Opis strategije i politike za svaku pojedinačnu vrstu rizika

Tokom svog poslovanja Banka je izložena širokom spektru različitih međusobno, više ili manje, povezanih rizika. Uvažavajući poslovni model Banke kojem djeluje na lokalnom tržištu, identifikovani su svi rizici kojima je Banka izložena kroz katalog rizika, koji je kreiran kroz ICAAP proces koji Banka sprovodi jednom godišnje.

Banka je prilikom redovnog ICAAP procesa sve rizike u Katalogu rizika razvrstala na one koji su materijalno značajni i one koji nisu materijalno značajni, a prema sljedećoj tabeli:

	Kategorija rizika	Materijalno značajan (DA/NE)
1	Kreditni rizik u knjizi banke	DA
2	Rizik migracije	DA
3	Kamatno indukovani kreditni rizik	DA
4	Rizik kreditne koncentracije	DA
5	Rezidualni kreditni rizik	DA
6	Operativni rizik	DA
7	Cyber rizik	DA
8	Rizik eksternalizacije	DA
9	Rizik modela	DA
10	Kamatni rizik u bankarskoj knjizi	DA
11	Devizni rizik	DA
12	Likvidnosni rizik	DA
13	Rizik koncentracije izvora finansiranja	DA
14	Rizik ročne (ne)usklađenosti	DA
15	Rizik kratkoročne likvidne neusklađenosti (LCR)	DA
16	Rizik izvora finansiranja od stanovništva	DA
17	Rizik izvora finansiranja od pravnih lica	DA
18	Rizik unutargrupne likvidnosti	DA
19	Rizik unutarodnevnne likvidnosti	DA
20	Rizik pretvaranja vanbilnsnih u bilansne izloženosti	DA
21	Rizik likvidnosti zbog sprečavanja nastanka reputacionog rizika	DA
22	Poslovni rizik	DA
23	Strateški rizik	DA
24	Upravljački rizik	DA

25	Sistemski rizik	DA
26	Rizik prekomjerne finansijske poluge	DA
27	Rizik profitabilnosti	DA
28	Rizik kapitala	DA
29	Regulatorni rizik	DA
30	Reputacijski rizik	DA
31	Političko-ekonomski i geopolitički rizik	DA
32	Rizik ulaganja	DA
33	Rizik uskladenosti poslovanja	DA
34	Kreditni rizik u knjizi trgovanja	NE
35	VIKR (Valutno inducirani kreditni rizik)	NE
36	(Kreditni) rizik države	NE
37	Rizik gubitka kadrova	NE

Banka je u toku izračuna interne adekvatnosti kapitala izdvojila interni kapitalni zahtjev za sve značajne rizike.

3.1.1. Kreditni rizik

Kreditni rizik predstavlja rizik da jedna ugovorna strana ne ispuni svoju obavezu i tako izazove finansijski gubitak drugoj strani. Izloženost kreditnom riziku, koji se ispoljava kao nemogućnost naplate kredita i drugih potraživanja sa pripadajućom kamatom u ugovorenim rokovima, Banka kontinuirano prati kroz analizu finansijskog stanja i poslovanja korisnika kredita, kao i stepen naplativosti kredita (dnevno, mjesečno i kvartalno praćenje), kontrolu namjenske upotrebe sredstava i procjenu stepena rizičnosti kreditnog portfolia.

U sprovođenju kreditne politike, Banka se pridržava određenih principa ustanovljenih poslovnom i kreditnom politikom Banke i na taj način se štiti od prekomjerne izloženosti kreditnom riziku. U Sektoru za procjenu kreditnog rizika Banka se bavi upravljanjem rizikom na nivou pojedinačne transakcije kroz odobravanje, dok Odjeljenje za integrisano upravljanje i kontrolu rizika u Sektoru za upravljanje rizicima i kontrolu upravlja kreditnim rizikom na nivou cjelokupnog portfolia Banke.

Pomenuti organizacioni dijelovi se kontinuirano razvijaju i osnovne aktivnosti istih su uspostavljanje, praćenje i kontrola primjene utvrđene politike, pravila, smjernica u svim segmentima kreditnog poslovanja, identifikacija rizika u procesu odobravanja plasmana kroz kontrolu odstupanja od utvrđenih standarda u procesu odobravanja plasmana, realna ocjena kvaliteta klijenta, adekvatna procjena vrijednosti kolaterala, odnosno instrumenata zaštite od neplaćanja, ograničenje rizika u smislu uspostavljanja limita i prihvatljivog nivoa rizika po segmentima, preduzimanje adekvatnih mjera radi zaštite kreditnog portfolia od negativnih kretanja i usklađivanje uslova kreditiranja sa nivoom preuzetog rizika. Proces praćenja kvaliteta kredita omogućava Banci da procjeni potencijalne gubitke kao rezultat rizika kojima je izložena i da preduzme odgovarajuće korektivne mjere.

Cilj Banke je da kroz kreditnu politiku i program upravljanja kreditnim rizikom, koristeći modele za ocjenu rizika, da u najvećoj mogućoj mjeri odobrava plasmane koji nose nizak rizik.

Banka kontinuirano procjenjuje i mjeri iznos ispravki vrijednosti bilansnih i vanbilansnih izloženosti kredinog protfolia Banke u skladu sa Metodologijom za klasifikaciju i mjerenje finansijskih instrumenata, Metodologijom za vrednovanja finansijskih instrumenata i Politikom klasifikacije aktive izložene kreditnom riziku, uvažavajući propise standarda MSFI 9.

Tokom procjene značajnog kreditnog rizika koriste se kvantitativni i kvalitativni pokazatelji, koji su u skladu sa navedenim metodologijama, politikom i pravilima standarda MSFI 9. Prilikom vrednovanja svakog pojedinačnog plasmana po svakom tipu klijenta, u zavisnosti od rejtinga, kolateralizacije plasmana, preostale ročnosti, te kategorije rizika u kojoj je klijent klasifikovan, dodjeljuju se odgovarajući parametri kreditnog rizika, na osnovu kojih se dobija iznos očekivanog iznosa kreditnog gubitka. Formiranje ispravki vrijednosti Banka vrši na grupnoj i individualnoj osnovi u skladu sa navedenim metodologijama i politikom.

3.1.2. Tržišni rizik

Tržišni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke zbog promjene cijena na tržištu, a obuhvata:

- Devizni rizik, koji se odnosi na rizik promjene deviznog kursa i promjene cijene zlata;
- Rizik pozicije, koji predstavlja rizik promjene cijene hartija od vrijednosti ili kod derivativnog finansijskog instrumenta promjene cijene odnosno (osnovnog) instrumenta;
- Robni rizik, koji predstavlja rizik promjene cijene robe.

Budući da Banka nema knjigu trgovanja kao ni pozicije u robi, kapitalni zahtjev i mjerenje izloženost tržišnom riziku se odnosi na mjerenje izloženosti deviznom riziku.

Upravljanje deviznim rizikom podrazumjeva optimizaciju devizne strukture aktive i obaveza, na način koji omogućava da fluktuacije kursa valuta ne ugrožavaju kontinuitet poslovanja i nemaju značajan uticaj na poslovni rezultat Banke.

Banka redovno prati i analizira relevantne faktore koji mogu uticati na fluktuacije kursa valuta.

Devizne aktivnosti koje Banka obavlja su:

- Uspostavljanje i održavanje korespodentnih odnosa sa optimalnim brojem korespodentnih banaka i držanje optimalnog broja računa;
- Poslovi deviznog tržišta;
- Transakcije u zemlji sa stranim valutama koje se odnose na poslovanje sa deviznom efektivom i devizama u aktivi Banke (depoziti, krediti, avansi);
- Obavljanje platnog prometa sa inostranstvom;
- Depozitni poslovi (prikupljanje deviznih depozita i depozita sa valutnom klauzulom);
- Kreditni poslovi sa inostranstvom;
- Kreditni poslovi u zemlji u devizi ili sa deviznom klauzulom i
- Dokumentarni poslovi.

Banka održava usaglašenost sa regulatornim zahtjevima u pogledu upravljanja deviznim rizikom i kontinuirano prati regulatorne propise koji se odnose na devizni rizik.

Ograničenja deviznih aktivnosti Banke u odnosu na priznati kapital Banke, u skladu sa regulatornim propisima, iznose:

- za individualnu deviznu poziciju preko-noći Banke, osim u EUR, najviše do iznosa od 20%;
- za individualnu deviznu poziciju preko-noći Banke, u EUR, najviše do iznosa od 40%;
- za deviznu poziciju Banke najviše do iznosa 40%.

U obračun devizne pozicije, Banka uključuje i stavke aktive i obaveza koje su ugovorene sa valutnom klauzulom.

Imajući u vidu mogućnost značajnije fluktuacije ne EUR valuta u odnosu na KM ili EUR, a u cilju sprečavanja eventualnih gubitaka zbog nepovoljnog kretanja međuvalutnih odnosa na tržištu, Banka je uvela interne limite kao dodatni nivo zaštite.

Pored definisanih limita, Banka redovno vrši stres testiranje promjene deviznih kurseva. Stres testovi se odnose na analizu uticaja iznenadnih promjena kurseva pojedinih valuta na vrijednost deviznog portfelja i poslovni rezultat Banke.

Za potrebe deviznog rizika Banka računa zahtjev za dodatnim kapitalom. U skladu sa propisima regulatora, Banka računa kapitalni zahtjev za devizni rizik ako zbir njene ukupne neto otvorene devizne pozicije prelazi 2% njenog regulatornog kapitala.

3.1.3. Operativni rizik

Operativni rizik je rizik nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usljed propusta u odvijanju poslovnih procesa, ljudskih grešaka, grešaka u sistemu ili dejstva spoljih faktora.

Uloga procesa upravljanja operativnim rizicima je da identifikuje, procijeni, kontroliše i smanji mogućnost nastanka i uticaj operativnih rizika i gubitaka. Banka ne može da eliminiše sve operativne rizike, ali kroz proces evidentiranja i analiziranja operativnih gubitaka može da identifikuje propuste u svojim procesima, proizvodima i procedurama i njihovim unapređivanjem smanji učestalost i negativan uticaj operativnih gubitaka na poslovanje i profitabilnost Banke.

Važan aspekt procesa upravljanja operativnim rizicima je ažurno izvještavanje menadžmenta banke o značajnim operativnim rizicima, kao i permanentna obuka svih zaposlenih uključenih u proces prikupljanja podataka o operativnim rizicima i sveobuhvatno razvijanje svijesti o značaju identifikovanja, mjerenja, kontrole i ublažavanja operativnih rizika. Sigurnosnim tehnikama, sistematskom zaštitom i praktičnim odlukama omogućava se bezbjednost informacija i poboljšavaju se usluge čime se podiže kredibilitet kod osoblja, klijenata i partnerskih organizacija.

U cilju minimiziranja nastanka događaja operativnog rizika, Banka uspostavlja odgovarajući okvir koji uključuje: proces identifikovanja događaja operativnog rizika, klasifikacije, analizu, praćenje i monitoring mjera za umanjeње operativnih rizika i sistem ranog otkrivanja događaja operativnog rizika.

Banka kontinuirano vrši ublažavanje operativnog rizika, što podrazumijeva održavanje rizika na prihvatljivom nivou, kroz utvrđivanje mjera za minimiziranje operativnog rizika koje podrazumijevaju:

1. Upravljanje pravima i privilegijama;
2. Upravljanje operativnim događajima;
3. Prikupljanje i analiza ključnih rizik indikatora (KRI) i mreže Banke;
4. Kontrola stanja gotovine u mreži i iniciranje provođenja mjera za održavanje gotovine u okviru dozvoljenog maksimuma i izvještavanje Uprave;

Banka je uspostavila proces praćenja i izvještavanja o efektima realizacije primjenjenih mjera i tehnika ublažavanja operativnog rizika kroz redovno izvještavanje nadležnih odbora i organa, kao i jasnu podjelu odgovornosti, definisanje pravila o učestalosti i izvještavanju o sprovođenju usvojenih mjera za smanjenje operativnog rizika. Sistem izvještavanja obuhvata periodično izvještavanje o događajima operativnog rizika po vrstama događaja i linijama poslovanja, uzrocima i izvorima nastanka događaja, značajnosti događaja, mjerama koje namjeravaju da se preduzmu ili jesu preduzete u cilju ublažavanja i ograničavanja posljedica događaja i aktivnostima koje je Banka povjerala trećim licima. Jedan od značajnijih podrizika operativnih rizika je cyber rizik.

3.1.4. Rizik likvidnosti finansiranja

Rizik likvidnosti predstavlja rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed nesposobnosti Banke da ispunjava svoje dospjele obaveze, i to zbog:

- povlačenja postojećih izvora finansiranja, odnosno nemogućnosti pribavljanja novih izvora finansiranja ili

- otežanog pretvaranja imovine u likvidna sredstva zbog poremećaja na tržištu.

Upravljanje rizikom likvidnosti se sprovodi kroz identifikaciju, mjerenje, ublažavanje, praćenje, kontrolu i izvještavanje o riziku likvidnosti, na unutardnevnom, dnevnom, sedmičnom, desetodnevnom, mjesečnom, kvartalnom, polugodišnjem i godišnjem nivou.

3.1.5. Kamatni rizik u bankarskoj knjizi

Kamatni rizik u bankarskoj knjizi predstavlja rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke po osnovu pozicija iz bankarske knjige usljed promjene kamatnih stopa.

Upravljanje kamatnim rizikom podrazumijeva blagovremeno identifikovanje izloženosti kamatnom riziku i održavanje optimalnog nivoa izloženosti u cilju očuvanja kapitala Banke i stabilnosti kamatnog prihoda, uz minimiziranje negativnih efekata promjene kamatnih stopa na ekonomsku vrijednost kapitala i finansijski rezultat Banke.

3.1.6. Rizik kreditne koncentracije

Rizik koncentracije je rizik gubitka koji proizilazi iz velike izloženosti Banke prema određenoj grupi dužnika. Koncentracija kreditnog rizika nastaje kada značajan broj komitenata pripada sličnoj industriji ili istom geografskom području ili imaju slične ekonomske karakteristike što može biti od uticaja na izmirivanje njihovih ugovornih obaveza u slučaju promjena u ekonomskim, političkim ili nekim drugim okolnostima koje ih jednako pogađaju. Da bi se ostvario i održao sigurniji kreditni portfolio i da bi se minimizirao rizik koncentracije, utvrđuju se mjere bezbjednosti definisanjem maksimalnih nivoa izloženosti i kreditnih limita kao i redovnim praćenjem poštovanja utvrđenih limita.

3.1.7. Strateški rizik

Strateški rizik je mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat ili kapital banke usljed nepostojanja odgovarajuće politike i strategija, te njihovog neadekvatnog sprovođenja, kao i uslijed promjena u okruženju u kome banka posluje ili izostanka odgovarajućeg reagovanja banke na te promjene.

3.1.8. Poslovni rizik

Poslovni rizik je negativna neočekivana promjena obima poslovanja i/ili promjena profitnih marži banke zbog pogoršanja tržišnog okruženja i neadekvatnih poslovnih planova i/ili odluka te ponašanja korisnika usluga i potrošača na tržištu koja može dovesti do značajnih gubitaka i umanjenja tržišne vrijednosti Banke.

3.1.9. Upravljački rizik

Upravljački rizik je rizik gubitka do kojeg dolazi zato što Banka zbog svoje veličine ima ograničen kapacitet za uspostavljanje sofisticiranih upravljačkih mehanizama, sistema i kontrola. Banka kontinuirano radi na smanjenju ovog rizika na način da svi procesi u Banci i njihovi nosioci budu jasno razgraničeni i definisani.

3.1.10. Rizik reputacije

Rizik reputacije je rizik gubitka povjerenja u integritet Banke do kojeg dolazi zbog nepovoljnog javnog mišljenja koje se tiče poslovne prakse Banke, koje proizilazi iz aktivnosti Banke, poslovnih veza Banke sa pojedinačnim klijentima ili aktivnosti članova organa Banke, nezavisno da li postoji osnova za takvo mišljenje. Rizik reputacije spada u rizike koji su teško mjerljivi. Istorijski posmatrano, Banka do sada nije imala zabilježene gubitke po osnovu ovog rizika.

3.1.11. Sistemski rizik

Sistemski rizik je rizik od poremećaja u finansijskom sistemu koji bi mogao imati ozbiljne negativne posljedice za finansijski sistem i privredu u cjelini.

3.1.12. Rizik prekomjerne finansijske poluge

Rizik prekomjerne finansijske poluge jeste rizik koji prizilazi iz ranjivosti banke zbog finansijske poluge ili potencijalne finansijske poluge i koji može dovesti do neželjenih izmjena njenog poslovnog plana, uključujući prisilnu prodaju imovine, što za rezultat može imati gubitke ili prilagođavanje vrijednosti njene preostale imovine.

3.1.13. Rizik profitabilnosti

Rizik profitabilnosti (zarade) jeste rizik koji nastaje zbog neodgovarajuće strukture i raspodjele zarade ili nemogućnosti banke da obezbijedi odgovarajući, stabilan i održiv nivo profitabilnosti.

3.1.14. Rizik kapitala

Rizik kapitala odnosi se na neodgovarajuću strukturu kapitala da podrži obim i vrstu poslovnih aktivnosti banke ili na poteškoće sa kojima se banka suočava prilikom pribavljanja novih izvora kapitala, posebno u slučajevima kada postoje hitne potrebe za povećanjem kapitala ili u nepovoljnim uslovima.

3.1.15. Regulatorni rizik

Regulatorni rizik je rizik da banka pretrpi gubitak usljed promjene zakonskog okvira i druge regulative koja može imati negativne efekte na Banku.

3.1.16. Valutno inducirani kreditni rizik

Valutno inducirani kreditni rizik je rizik gubitka kojem je dodatno izložena Banka koja odobrava plasmane u stranoj valuti ili sa valutnom klauzulom i koji proizilazi iz dužnikove izloženosti valutnom riziku.

Valutno inducirani kreditni rizik (u nastavku: VIKR) svojstven je svim onim bankarskim sistemima koji se obično nazivaju dolariziranim ili euroiziranim sistemima. Najčešće su to sistemi u kojima su imovina i obaveze banaka (ali i drugih finansijskih institucija i znatnog dijela realnog sektora) iskazani u stranim valutama ili su imovina i obaveze iskazani u domaćoj valuti, ali su indeksirani uz neku, po pravilu, stabilnu konvertibilnu valutu kao što je dolar ili euro (u nastavku: valutna klauzula). Banka je procijenila da ovaj tip rizika nije materijalan zbog postojanja tzv. valutnog odbora (eng. currency boarda) za kojeg se pretpostavlja da predstavlja dovoljan mitigant ovog rizika spuštajući ga u dužem roku ispod nivoa materijalne značajnosti u bankarskom sektoru BiH.

3.1.17. Cyber rizik

Cyber rizika predstavlja podrizik operativnog rizika. Promjena načina poslovanja, koja je uslovljena sve većom digitalizacijom u svim sferama poslovnih procesa, dovodi do sve veće svjesti o opasnosti koja proizilazi iz ovog rizika. U eri brzo rastućih IT tehnologija, uporedo se pojavljuju sve češći i opasniji cyber napadi, te prevarne radnje koje iz njih proističu.

Informacioni sistem Banke štiti se od spoljnih napada pomoću firewall koji razdvaja mrežu Banke od spoljnog svijeta i dopušta samo onaj telekomunikacioni saobraćaj za koje postoje eksplicitne dozvole. Ovaj uređaj je u stanju da prepozna i neutrališe pokušaje neovlaštenog pristupa, sofisticirane napade poput Dos i DDoS napada, kao i pokušaje izviđanja interne mreže preko eksternih internet adresa.

Maliciozni softver je pojam koji obuhvata sve vrste programa koji su napisani sa svrhom da izvrše neku nedozvoljenu radnju, u smislu narušavanja povjerljivosti, integriteta ili dostupnosti informacija.

Banka je instalirala i održava napredni softver za detekciju i uklanjanje virusa koji se svakodnevno ažurira podacima o novim malverima. Pored toga, instaliran je softver koji nadgleda sve periferijske uređaje na svim korisničkim kompjuterima u Banci i ne dozvoljava upotrebnu USB stikova, DVD ili drugih medija, bez posebne dozvole.

Banka primjenjuje međunarodno priznate standarde, u prvom redu ISO, CIS i NIST, kao i najbolje prakse u upravljanju informacionim sistemom, posebno u oblasti zaštite informacionog sistema, koristeći napredna hardverska, softverska i organizaciona rješenja za ojačavanje svih pod-sistema u pogledu cyber sigurnosti i stalnim povećavanjem otpornosti na sve vrste cyber napada.

U oblasti ljudskih resursa posebna pažnja posvećuje se edukaciji zaposlenih u IT sektoru u oblasti cyber sigurnosti, sa akcentom na nove vrste prijetnji i nova tehničko-tehnološka rješenja, a zaposleni u poslovnim procesima redovno se informišu o svim aspektima cyber-bezbjednosne kulture.

3.1.18. Kreditni rizik države

Rizik države, zemlje, predstavlja rizik koji se odnosi na zemlju porijekla lica prema kome je Banka izložena, odnosno rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke zbog nemogućnosti Banke da naplati potraživanja od tog lica iz razloga koji su posljedica političkih, ekonomskih ili socijalnih prilika u zemlji porijekla tog lica. Rizik zemlje se javlja u obliku rizika transfera novca (nedostatak volje ili nemogućnost jedne zemlje da vrši transfer novca) kao i u obliku političkih i ekonomskih rizika (nepovoljni efekti političke i privredne situacije na bonitet klijenta).

3.1.19. Kreditni rizik u knjizi trgovanja

Rizik neispunjavanja dužnikove ugovorene finansijske obaveze (u knjizi trgovanja) prema Banci djelomično ili u cjelosti i rizik gubitka ukoliko se plasman ne naplati, a što može dovesti do nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke.

3.1.20. Rizik usklađenosti poslovanja

Rizik usklađenosti poslovanja je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultata i kapital banke uslijed propuštanja usklađivanja poslovanja sa zakonom i drugim propisima kojima se uređuje poslovanje banka, te internim aktima banke, a posebno obuhvata rizik od sankcija Agencije.

3.1.21. Rezidualni kreditni rizik

Rezidualni rizik jeste postojeći ili potencijalni rizik nastanka gubitaka ako su tehnike ublažavanja kreditnog rizika manje efikasne nego što se očekuje ili njihova primjena nedovoljno utiče na smanjenje rizika kojima je banka izložena.

3.1.22. Rizik modela

Rizik modela jeste postojeći ili potencijalni rizik nastanka gubitaka zbog donošenja poslovnih odluka i odluka u vezi sa upravljanjem rizicima koje bi se zasnivale na rezultatima internih modela, uključujući modele za utvrđivanje internih kapitalnih zahtjeva, cijena proizvoda, vrednovanje finansijskih instrumenata i slično. Gubici bi mogli nastati zbog neadekvatnih polaznih postavki modela, grešaka u implementaciji modela ili nepravilne upotrebe modela.

3.1.23. Rizik gubitka kadrova

Gubitak kadrova predstavlja potencijalni gubitak Banke usljed odlaska zaposlenih s kritičnim odlivom znanja i odliva know how tehnologije koji nisu zamjenjivi u kratkorčnom razdoblju.

3.1.24. Rizik izvora finansiranja od stanovništva

Rizik izvora finansiranja od stanovništva predstavlja rizik Banke od neispunjenja tekućih obaveza usljed odliva depozita stanovništva.

3.1.25. Rizik koncentracije izvora finansiranja

Rizik koncentracije izvora finansiranja predstavlja rizik od (ne)ispunjavanja tekućih obaveza usljed odliva depozita 3, 5 i 10 najvećih deponenata.

3.1.26. Rizik ročne (ne)usklađenosti

Rizik ročne neusklađenosti podrazumijeva rizik od neusklađenosti aktive i pasive po različitim ročnostima dospijeca odgovarajuće kategorije.

3.1.27. Rizik kratkoročne likvidnosne neusaglašenosti

Rizik kratkoročne likvidne neusklađenosti predstavlja rizik nemogućnost pokriva likvidnosnih potreba u stresnom scenariju za period od 30 kalendarskih dana.

3.1.28. Rizik eksternalizacije

Podrizik operativnog rizika. Rizik koji proizlazi iz korištenja usluga eksternih dobavljača koje su sastavni dio poslovnih procesa u Banci koje se pružaju na kontinuiranoj osnovi u svrhu podrške Banci u pružanju bankarskih, finansijskih i drugih usluga.

3.1.29. Političko-ekonomski i geopolitički rizik

Političko-ekonomski rizik jeste postojeći ili potencijalni rizik nastanka gubitaka zbog spriječenosti banke da naplati potraživanje usljed ograničenja utvrđenih propisima/aktima državnih i drugih organa iz zemlje porijekla dužnika, kao i opštih i sistemskih prilika u toj državi.

3.1.30. Rizik ulaganja

Rizik ulaganja je postojeći ili potencijalni rizik nastanka gubitaka zbog promjena tržišnih vrijednosti ulaganja banke u fiksnu imovinu i ulaganja u druga pravna lica.

3.1.31. Rizik migracije

Rizik migracije je postojeći ili potencijalni rizik nastanka gubitka zbog promjene fer vrijednosti kreditne izloženosti, a kao posledica promjene kreditnog rejtinga klijenta.

3.1.32. Kamatno indukovani kreditni rizik

Kamatno indukovani kreditni rizik je postojeći ili potencijalni rizik kojem je Banka izložena kod kredita odobrenih po promjenljivoj kamatnoj stopi koji proizlazi iz dužnikove izloženosti kamatnom riziku.

3.1.33. Rizik izvora finansiranja od pravnih lica

Rizik izvora finansiranja od pravnih lica predstavlja rizik Banke od neispunjenja tekućih obaveza usljed neočekivanih odliva depozita pravnih lica.

3.1.34. Rizik unutargrupne likvidnosti

Rizik unutargrupne likvidnosti predstavlja rizik od neizvršenja tekućih likvidnosnih zahtjeva usljed izloženosti Banke prema članici bankarske grupe.

3.1.35. Rizik unutardnevne likvidnosti

Rizik unutardnevne likvidnosti predstavlja rizik da Banka od neispunjenja dnevnih likvidnosnih potreba.

3.1.36. Rizik pretvaranja vanbilansnih u bilansne izloženosti

Rizik pretvaranja vanbilansnih u bilansne izloženosti predstavlja rizik od povećanog odliva novčanih sredstava i smanjenje likvidnih rezervi Banke.

3.1.37. Rizik likvidnosti zbog sprečavanja nastanka reputacionog rizika

Rizik usljed neočekivanog odliva novčanih sredstava i smanjenja likvidnih rezervi Banke u cilju sprečavanja nastanka reputacionog rizika i povlačenja depozita klijenata Banke.

3.2. Organizacija funkcije upravljanja rizicima

Adekvatnu organizacionu strukturu Banka uspostavlja utvrđivanjem i jasnim razgraničenjem ovlašćenja i odgovornosti u upravljanju rizicima i kroz sistem unutrašnjih kontrola. Organizaciono, Banka je strukturirana na način dosljedne podjele odgovornosti, čime je osigurana operativna i organizaciona razdvojenost funkcija ugovaranja transakcija od funkcija pozadinskih poslova i od funkcije kontrole rizika.

Nadzorni odbor Banke

Nadzorni odbor je odgovoran za sveobuhvatni pristup upravljanju rizicima, kao i za definisanje strategije i principa upravljanja rizicima. S ciljem efikasnog upravljanja rizicima i uspostavljanja efikasne organizacione strukture za upravljanje rizicima, Nadzorni odbor je dužan :

- Utvrditi prijedlog sveobuhvatne poslovne strategije, politike i plana poslovanja Banke, u skladu sa njenim dugoročnim ciljevima.
- Usvojiti Strategiju upravljanja rizicima i Politiku upravljanja rizicima.
- Vršiti nadzor nad donošenjem poslovnih odluka i radom Uprave, koji obuhvata praćenje i pregled uspješnosti Uprave na kolektivnom i pojedinačnom nivou u pogledu adekvatnog sprovođenja ciljeva, strategija i politika, uključujući i Strategiju upravljanja rizicima i Politiku upravljanja rizicima.
- Konstruktivno i kritički preispitati i analizirati prijedloge, informacije i odluke članova Uprave.
- Obavljati redovnu procjenu efikasnosti sistema upravljanja u Banci i preduzimati mjere za otklanjanje utvrđenih nedostataka.
- Uspostaviti transparentnu, efikasnu i stabilnu organizacionu strukturu.
- Uspostaviti, održavati i unapređivati efikasan sistem unutrašnjih kontrola u Banci i osiguravati da Uprava obezbijedi uslove za njihovo provođenje.
- Na prijedlog Uprave, usvojiti akt za uspostavljanje stalnih, efikasnih i nezavisnih kontrolnih funkcija, te usvojiti metodologiju rada svake kontrolne funkcije, kao i godišnje planove rada kontrolnih funkcija.

- Imenovati lice na višem rukovodnom nivou sa isključivim odgovornostima za upravljanje rizicima u banci, koje je nezavisno u svom radu i jasno odgovorno za funkciju upravljanja rizicima (rukovodilac funkcije upravljanja rizicima);
- Obezbijediti aktivno uključivanje lica iz prethodnog stava u izradu strategije i politike upravljanja rizicima i prilikom donošenja svih značajnih odluka o upravljanju rizicima;
- Obezbijediti potrebne nadležnosti, organizacioni status, resurse i direktnu liniju izvještavanja Nadzornog odbora i/ili Odbora za rizike, uključujući i mogućnost da gore navedeno lice sa isključivim odgovornostima za upravljanje rizicima, u slučaju specifičnih kretanja u području rizika, postavlja pitanja i upozorava o istim Nadzorni odbor i/ili Odbor za rizike, ne dovodeći u pitanje nadležnosti Uprave banke, pri čemu Nadzorni odbor i Odbor za rizike, određuju vrstu, obim, oblik i učestalost izvještavanja o rizicima, koje će dostavljati nadležne funkcije, organizacione jedinice, odnosno zaposleni u banci, u skladu sa donesenim internim aktima banke.
- Usvojiti konačne procjene članova organa upravljanja Banke prije njihovog imenovanja.
- Usvojiti Politike i prakse naknada i obezbijediti njihovo provođenje u okviru sistema upravljanja, te donijeti odluke o maksimalnom iznosu varijabilnog dijela naknada koje će Banka dodijeliti i/ili isplatiti svim zaposlenim za određenu godinu, o naknadama članova Uprave i rukovodilaca kontrolnih funkcija na pojedinačnoj osnovi i smanjenju ili ukidanju varijabilnog dijela naknada zaposlenima, uključujući i aktiviranje odredaba o malusu ili povratu naknada.
- Obavljati redovnu procjenu rada kontrolnih funkcija.
- Preduzeti adekvatne mjere na održavanju, odnosno unapređivanju efikasnosti kontrolnih funkcija, na osnovu rezultata procjene rada kontrolnih funkcija.
- Najmanje jednom godišnje, donijeti adekvatan program interne revizije banke i obezbijediti uslove za njegovo sprovođenje.

Odbor za rizike

Odbor za rizike u potpunosti razumije i prati sprovođenje Strategije i Politike, kao i rizični profil Banke i sklonost ka preuzimanju rizika. Odbor za rizike ima sledeće zadatke:

- Izvještava Nadzorni odbor o sprovođenju Strategije, adekvatnosti i načinu sprovođenja usvojene Politike i drugih procedura za upravljanje rizicima,
- Savjetuje Nadzorni odbor Banke o ukupnoj trenutnoj i budućoj sklonosti ka preuzimanju rizika, ne dovodeći pri tom u pitanje odgovornost Uprave i Nadzornog odbora Banke u cjelokupnom upravljanju rizicima u nadziranju banke,
- Preispituje usklađenost cijena proizvoda/usluga banke i po potrebi poredlaže plan za poboljšanje u slučaju da cijene ne odražavaju rizike na odgovarajući način u skladu sa poslovnim modelom i Startegijom,
- Ne dovodeći u pitanje zadatke Odbora za naknade, odbor za rizike ispituje uzimaju li podsticaji predviđeni politikom naknada u obzir rizik, kapital, likvidnost i vjerovatnoću, te vremenski raspored zarada, kako bi pomogao uspostavljanju dobrih politika i praksi naknada konzistentnih sa preuzetim rizicima,
- Preispituje adekvatnost uspostavljenih planova oporavka, sa aspekta njihovog uključivanja u sistem upravljanja rizicima i sprovodivosti mjera definisanih tim planovima, te po potrebi predlažemjere za njihovo poboljšanje.

Uprava Banke

Kao i Nadzorni odbor, Uprava banke je, takođe, odgovorna za za sveobuhvatni pristup upravljanju rizicima. Dužna je da se aktivno uključi u proces upravljanja rizicima i, u tom smislu, dužna je:

- Pripremiti prijedlog ciljeva, odnosno Politike za upravljanje rizicima i Strategije za upravljanje rizicima, za usvajanje od strane Nadzornog odbora, te obezbijediti sprovođenje istih na svim

nivoima odlučivanja i u svim poslovnim aktivnostima Banke, kao i izvještavanje Nadzornog odbora o njihovom provođenju.

- Uspostaviti jasne i dosljedne linije ovlaštenja i odgovornosti za preuzimanje i upravljanje rizicima, uključujući razgraničenja ovlaštenja i odgovornosti između Nadzornog odbora i drugih imenovanih odbora u Banci, s jedne strane, i Uprave i drugih zaposlenih koji su uključeni u proces upravljanja rizicima, sa druge strane.
- Uspostaviti adekvatnu komunikaciju, razmjenu informacija i saradnju na svim organizacionim nivoima Banke radi sprovođenja ciljeva, strategije, politike, procedura i ostalih internih akata za upravljanje rizicima.
- Obezbijediti odgovarajući broj zaposlenih sa stručnim znanjima i iskustvom u upravljanju svim rizicima, poslovima vrednovanja imovine banke, metodologijama za identifikovanje i mjerenje, odnosno procjenu rizika kojima je banka izložena, te testiranju otpornosti na stres;
- Odrediti nosioce ključnih funkcija u Banci i zamjene za te zaposlene, kao i plan zamjene pojedinačnih nosilaca ključnih funkcija zbog moguće dugotrajne odsutnosti ili neočekivanog prekida radnog odnosa od strane ključnog zaposlenog.
- Periodično pregledati, odnosno po potrebi predlagati izmjene Strategije i Politike, te usvajanje izmjena procedura i ostalih internih akata za upravljanje rizicima.
- Održavati efikasnost unutrašnjih kontrola u Banci, uključujući i obezbjeđenje sigurnosti informacionih sistema;
- Uspostaviti odgovarajuće postupke za procjenu uticaja uvođenja novih proizvoda, usluga, procesa ili sistema na izloženost banke riziku; i
- Adekvatno i blagovremeno preduzimati mjere u procesu upravljanje rizicima u skladu sa Strategijom, Politikom, procedurama i ostalim internim aktima za upravljanje rizicima.
- Provoditi odluke Nadzornog odbora o naknadama.
- Jednom godišnje preispitati efikasnost kontrolnih funkcija u Banci, uključujući i primjerenost postupaka, o čemu je dužna obavijestiti Nadzorni odbor, u cilju ispravljanja uočenih nedostataka.
- Osigurati pravovremeno dostavljanje informacija rukovodiocima svake kontrolne funkcije, sa posebnim osvrtom na planirane aktivnosti u vezi sa organizacionim promjenama, novim projektima, novim ili značajno izmijenjenim proizvodima ili procesima isl, a sve u cilju identifikacije i procjene svih budućih rizika Banke.

Kreditni odbor Banke

Kreditni odbor Banke odgovoran je za donošenje odluka o odobravanjima novih plasmana, restrukturiranjima postojećih, te izmjene ostalih uslova pod kojima se odobravaju plasmani do limita koji su definisani Odlukom o ovlaštenjima različitih nivoa odlučivanja.

Odbor za upravljanje aktivnom i pasivom (ALCO)

Odbor za upravljanje aktivnom i pasivom (ALCO odbor) ima sveobuhvatnu odgovornost za razvoj strategije upravljanja rizicima i implementacije principa, okvira, politika i limita. Odbor je odgovoran za fundamentalne nalaze po pitanju rizika kao i za upravljanje i praćenje relevantnih odluka vezanih za sve vrste rizika. Prateći trendove pojedinih vrsta rizika, odbor za upravljanje aktivom i pasivom daje prijedloge i mjere za poboljšanje istih.

Odbor za reviziju

Odbor za reviziju je odgovoran za nadzor i angažovanje eksterne revizorske firme koja će obaviti reviziju godišnjih finansijskih izvještaja. Odbor za reviziju Nadzornom odboru i Skupštini akcionara prezentuje kompletnu reviziju godišnjeg finansijskog izvještaja. Pored navedenog, Odbor za reviziju je dužan nadgledati poslove interne revizije.

Sektor za upravljanje rizicima i kontrolu

Sektor za upravljanje rizicima i kontrolu inicira i predlaže usvajanje te prati i kontroliše adekvatnu primjenu Politike upravljanja rizicima. Sektor za upravljanje rizicima i kontrolu odgovoran je za nadzor nad funkcionisanjem metoda i postupaka za upravljanje rizicima.

Sektor za procjenu kreditnog rizika

Sektor za procjenu kreditnog rizika odgovoran je za upravljanje kreditnim rizikom s ciljem minimiziranja troška istog na nivou Banke kroz procjenu kreditnog rizika pri preuzimanju novih izloženosti u kreditnom portfoliju.

Sektor restrukturiranja i naplate

Sektor restrukturiranja i naplate je odgovoran za upravljanje spornim plasmanima i preduzimanje aktivnosti u cilju smanjenja nenaplaćenih potraživanja od klijenata fizičkih i pravnih lica s ciljem da se izbjegne ili svede na minimum gubitak, te da se maksimizira povrat spornih plasmana kroz opciju oporavka nekvalitetnih kredita, odnosno reprogram ili restrukturiranje ili opciju prinudnog rješavanja nekvalitetnih kredita pokretanjem sudskog postupka, postupka stečaja ili likvidacije, realizaciju kolaterala, prodaja spornih potraživanja i dr.

Segment za internu reviziju

Za ocjenu adekvatnosti i efikasnosti sistema unutrašnjih kontrola u ovoj oblasti odgovoran je Segment za internu reviziju.

Segment za praćenje usklađenosti poslovanja

Segment za praćenje usklađenosti poslovanja odgovoran je za praćenje i procjenu rizika usklađenosti sa zakonima, preporukama i propisima, te međusobnu usaglašenost internih akata kojima se definiše upravljanje rizicima.

3.3. Obuhvatnost i karakteristike sistema izvještavanja o rizicima, kao i način mjerenja rizika

Banka izvještava po svim vrstama rizika: kreditnom riziku, riziku koncentracije koji uključuje rizik izloženosti Banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica, tržišnom riziku koji obuhvata kamatni i devizni rizik, operativnom riziku, riziku likvidnosti u skladu sa odlukama Agencije za bankarstvo Republike Srpske, internim politikama i procedurama.

Izvještavanje o rizicima, kao i način mjerenja odnosno procjena rizika sastavni je dio mjesečnih, kvartalnih i godišnjih izvještaja koji se dostavljaju Nadzornom odboru Banke, Upravi Banke, Odboru za rizike i drugim relevantnim organima odlučivanja, a kojima su obuhvaćeni:

- Podaci o strukturi i kretanju portfolija,
- Podaci o ključnim pokazateljima kvaliteta kreditnog i ukupnog potfolija: nivo problematičnih plasmana (NPL), iznos očekivanih kreditnih gubitaka, pokrivenost problematičnih plasmana ispravkama vrijednosti za kreditne gubitke, koncentraciju prema vrsti klijenta/segment u odnosu na ukupan volumen kredita,
- Podaci o koncentraciji izloženosti, izloženost po grupama povezanih lica i lica u posebnom odnosu sa bankom, pokrivenost kolateralima, izloženost po nivoima kreditnog rizika i klasama rejtinga,
- Pregled stopa kapitala,
- Podaci o riziku likvidnosti: pokazatelji ročne usklađenost aktive i pasive, koeficijent pokriva likvidnosti LCR, kretanje najvećih depozita Banke, odnos najvećih deponenata i ukupnih novčanih

sredstva, odnos najvećih deponenata i ukupnih obaveza, odnos najvećih izvora finansiranja i ukupnih obaveza,

- Podaci o tržišnom riziku: promjena ekonomske vrijednosti bankarske knjige u odnosu na regulatorni kapital, vrijednost otvorene devizne pozicije u odnosu na regulatorni kapital,
- Podaci o izloženosti operativnom riziku: procjene rizika informacionog sistema, ključni risk indikatori, štetni događaji i operativni gubici ukoliko postoje.

Mjerenje, odnosno procjena rizika definisana je i opisana kod svake pojedinačne vrste rizika, kao i u tački 3. ovog Izvještaja. Generalno, nivo rizika kojima je Banka izložena utvrđuje se mjerenjem, kod onih tipova rizika koji se lako mjere, odnosno ekspertnom procjenom, za one teško mjerljive. Kod tipova rizika kod kojih je moguće Banka analizira i promjene faktora koji opisuju njihove izvore. Banka bira i propisuje prikladne metode mjerenja, odnosno procjene nivoa rizika za svaki od rizika koji smatra materijalnim. Optimalne reakcije Banke na rizike kojima je izložena u svom poslovanju su: izbjegavanje rizika (neulaženje u one poslovne aktivnosti koje dovode do neprihvatljivog nivoa izloženosti riziku), prihvatanje rizika (ulaženje u poslovne aktivnosti koje uzrokuju prihvatljive troškove rizika), ublažavanje rizika (ograničavanje rizika na prihvatljivu mjeru) i prenos rizika (različite vrste osiguranja od potencijalnih gubitaka).

Efiksna i sveobuhvatan okvir za upravljanje svim bitnim tipovima rizika pretpostavlja odgovarajući nivo svijesti o riziku na svim nivoima unutar Banke. Prihvatljiv nivo rizika za Banku je definisan Odlukom o prihvatljivom nivou rizika, kojom je utvrđena:

Sklonost Banke ka preuzimanju rizika (eng. *risk appetite*), je određena kao ukupan nivo rizika koji je Banka spremna da preuzme sa ciljem ostvarenja svoje poslovne strategije i ciljeva. Vrijednosti pokazatelja koje ukazuju na sklonost ka riziku su određene kao ciljane vrijednosti (eng. *targets*).

Tolerancija prema riziku, kao prihvatljiv nivo odstupanja od utvrđene sklonosti ka preuzimanju rizika (odstupanja od risk apetita), te je krajnji prihvatljiv nivo rizika iskazan u vidu graničnih vrijednosti indikatora rizika (limita; eng. *limits*) koje Banka ne bi trebalo da prekorači tokom svog redovnog poslovanja. Shodno navedenom, tolerancija prema riziku predstavlja raspon vrijednosti ključnih pokazatelja rizika koji se nalazi između njihove ciljane vrijednosti (eng. *target*) i granične prihvatljive vrijednosti (eng. *limit*).

U cilju efikasnijeg upravljanja rizicima i izbjegavanja preuzimanja rizika izvan prihvatljivog nivoa, Odlukom se definišu i granične vrijednosti pokazatelja koje predstavljaju **pragove upozorenja (eng. *triggers*)**. Riječ je o vrijednostima ključnih indikatora rizika, koje se nalaze unutar zone tolerancije prema riziku, a u slučaju čijeg prekoračenja je potrebno ustanoviti i objasniti razloge pogoršanja pokazatelja, i zavisno od ustanovljenih razloga prema potrebi definisati prijedlog mjera/ aktivnosti čijom primjenom se treba zaustaviti negativan trend, odnosno spriječiti prekoračenje prihvatljivog nivoa rizika.

Odlukom su definisane vrijednosti ključnih pokazatelja rizika: pokazatelji rizika kapitala, pokazatelji rizika likvidnosti, pokazatelji kreditnog rizika (pokazatelji kvaliteta aktive, pokazatelji koncentracije), pokazatelji ostvarenja profitne marže, pokazatelji operativnog rizika, pokazatelji tržišnih rizika.

Odlukom o prihvatljivom nivou rizika je jasno definisan i **opisan način** i obaveza postupanja vezano za redovno **praćenje pokazatelja i izvještavanje** o ostvarenim vrijednostima pokazatelja.

3.4. Adekvatnost uspostavljenog sistema upravljanja rizicima Banke u odnosu na njen rizični profil i poslovnu politiku i strategiju

Sistem upravljanja rizicima pretpostavlja:

- odgovarajuću organizacionu strukturu,
- relevantne procese,
- interne akte (politike i procedure),
- kompetencije i informacioni sistem koji omogućavaju Banci optimalno upravljanje svim materijalno značajnim rizicima kojima je izložena te
- upravljanje svojom ukupnom rizičnom pozicijom.

Odgovarajuća organizaciona struktura - Pored toga što Sektor za upravljanje rizicima i kontrolu predstavlja organizacionu jedinicu kojoj je primarni zadatak upravljanje i kontrola rizika, u sistem upravljanja rizicima uključene su sve ostale organizacione jedinice Banke, sa jasnim ovlaštenjima i odgovornostima.

Relevantni procesi - Poslove vezano za upravljanje rizicima možemo podijeliti na:

- poslovi strateškog nivoa koji direktno utiču na dugoročnu poziciju Banke, upravljanje kapitalnom pozicijom Banke i adekvatnost regulatornog i internog kapitala i
- poslovi operativnog nivoa koji direktno utiču na poslovanje odnosno na portfolio.

Interni akti - Strateški dio upravljanja rizicima propisan je Strategijom upravljanja rizicima te sa njom usko povezanom Politikom o postupku interne procjene adekvatnosti kapitala dok je operativni dio pokriven ostalim politikama upravljanja različitim tipovima rizika.

Uprava Banke osigurava stalnu usklađenost internih akata Banke za upravljanje rizicima.

Kompetencije - Nadzorni odbor, Uprava Banke te više rukovodstvo i zaposleni u organizacionim jedinicama vezanim za kontrolne funkcije upravljanja rizicima su nosioci ključnih vještina i znanja potrebnih za upravljanje rizicima.

Informacioni sistem - Upravljanje rizicima se bazira na analizi istorijskih podataka kao i na mogućnostima uvida u sve relevantne podatke. Informacioni sistem osigurava analitičku bazu podataka za upravljanje rizicima.

Uprava Banke osigurava da informacioni sistem Banke bude strukturisan i integrisan na način koji omogućava optimalni nivo operativnog i strateškog upravljanja rizicima.

Bančin sistem za upravljanje rizicima podržava optimalno funkcionisanje tj. održavanja i unapređenje njenog okvira za upravljanje rizicima.

3.5. Tehnike ublažavanja rizika, kao i načini koje Banka koristi za obezbjeđivanje i praćenje efikasnosti u ublažavanju rizika

Ublažavanje rizika podrazumijeva diverzifikaciju, prenos, smanjenje i/ili izbjegavanje rizika, a Banka ga sprovodi imajući u vidu svoj rizični profil.

Za ublažavanje rizika Banka koristi različite mjere:

- sistemi limita,

- sistemi ovlaštenja,
- metode ublažavanja rizika,
- instrumenti i načini osiguranja, koji su opisani kod pojedinačnih rizika.

Tehnike za ublažavanje kreditnog rizika su sastavni dio kreditnog procesa, te se pored finansijske analize klijenta kojom se provjerava kreditna sposobnost, izračunava i interni rejting klijenta kojim se predviđa vjerovatnoća ulaska u status neizmirenja, te vrši analiza instrumenata kreditne zaštite, odnosno instrumenata obezbjeđenja.

Politikom obezbjeđenja plasmana koja je sastavni dio opšte poslovne politike Banke, a predstavlja ključni dokument kojim se uređuju tehnike ublažavanja, propisani su minimalni standardi prihvatljivosti različitih instrumenata obezbjeđenja plasmana koje Banka daje pravnim licima i stanovništvu. Ovom tehnikom ublažavanja nastoji se postići svođenje kreditnog rizika na prihvatljiv nivo, a primjenjuje se prilikom odobravanja plasmana.

Instrumenti obezbjeđenja se odnose na sve vrste izloženosti Banke kod kojih može doći do nemogućnosti naplate dospjelog potraživanja.

Svi instrumenti obezbjeđenja plasmana minimalno moraju ispuniti sljedeće zahtjeve:

- dokazati zakonsku osnovu realizacije instrumenata i kontrolu provedivosti potraživanja u pravnom sistemu;
- obezbijediti da se vlasništvo može jasno identifikovati i dokazati, da se kolateral može registrovati, redovno kontrolisati, pratiti, ponovo vrednovati po potrebi, te da se može realizovati;
- kolaterali koji predstavljaju pokretnu imovinu (zalihe, oprema i slično) i kolaterali koji predstavljaju nepokretnosti moraju biti osigurani od strane, za Banku, prihvatljive osiguravajuće kompanije. Polisa osiguranja treba biti vinkulirana u korist Banke i obavezno se obnavljati svake godine u toku otplate plasmana.

Banka uzima za obezbjeđenje u zavisnosti od vrste i iznosa plasmana sljedeće instrumente obezbjeđenja:

- Novčani depozit,
- Hartije od vrijednosti,
- Plemeniti metali,
- Garancije,
- Nepokretna imovina,
- Oprema,
- Zalihe,
- Motorna vozila i
- Potraživanja

3.6. Opis povezanosti rizičnog profila Banke sa njenom poslovnim strategijom, kao i sažet prikaz ključnih pokazatelja poslovanja Banke

Katalog rizika

Poslovanje Banke izloženo je širokom spektru različitih međusobno, više ili manje, povezanih rizika. Katalog rizika Banke je popis svih tipova rizika s ključnim karakteristikama, koje opisuju njih same i način na koji se njima upravlja unutar Banke.

Katalog rizika Banke pruža sljedeće informacije o svakom od analiziranih vrsta rizika:

- naziv rizika,

- internu definiciju rizika,
- kategorizaciju (grupa i podgrupa rizika),
- regulatornu mandatnost rizika,
- analizu tretmana rizika (analizu pokrivenosti internim aktima i procedurama, analizu regulatornog tretmana, analizu kvaliteta implementirane mitigacije),
- procjenu izloženosti Banke predmetnoj vrsti rizika,
- procjenu mogućnosti kvantifikacije rizika,
- analizu načina upravljanja vrstom rizika i povjerenja u implementirane interne kontrole,
- analizu sprovođenja zaštite od rizika,
- analizu dostupnosti i kvaliteta istorijskih podataka o predmetnoj vrsti rizika,
- procjenu porijekla faktora rizika (egzogeni, odnosno endogeni),
- odgovornosti,
- ekspertnu procjenu nivoa materijalnosti,
- procjenu stepena materijalne značajnosti,
- procjenu kapitalne osjetljivosti te
- prijedlog odgovarajućeg tretmana predmetnog rizika za sljedeći period.

Katalogom rizika Banke obuhvaćeni su svi materijalno značajni rizici koji su navedni u tački 3.1.

Materijalni rizici – U procjeni nivoa materijalnosti eksperti Banke identifikuju materijalno značajne rizike i ocjenu značajnosti. Materijalno značajnim se smatra vrsta ili kategorija rizika iz kataloga rizika, a koji u slučaju realizacije inherentno ima potencijal da prouzrokuje kumulativni gubitak veći od praga materijalnosti u toku vremenskog perioda od 12 mjeseci koji će smanjiti stopu regulatornog kapitala za iznos tolerancije ka riziku koja je definisana Odlukom o prihvatljivom nivou rizika korigovano za interno postavljene koeficijent koji služi kao prvi nivo zaštite od dostizanja praga upozorenja unutar tolerancije ka riziku.

Svaki rizik koji se ocijeni kao materijalno značajan razvrstava se u jednu od 3 kategorije u pogledu ocijenjenog nivoa značajnosti, i to:

Ocjena značajnosti rizika	Ocjena značajnosti rizika - pristup semafora	Opis
Nizak nivo rizika	N	Identifikovana umjerena izloženost riziku, ali bi nastavak poslovanja Banke mogao ugroziti samo u ograničenom broju vrlo rijetkih situacija.
Srednji nivo rizika	S	Identifikovana značajna izloženost riziku i koji može ugroziti nastavak poslovanja Banke.
Visok nivo rizika	V	Identifikovana vrlo značajna izloženost riziku.

Pri procjeni materijalne značajnosti Banka se služi sljedećim indikatorima:

- opštom procjenom ranjivosti poslovanja (finansijske pozicije Banke) na izloženost predmetnoj vrsti rizika,
- istorijskom volatilnošću izloženosti poslovanja predmetnoj vrsti rizika,

- istorijskim gubicima (učestalost i iznos) koji mogu biti povezani s predmetnom vrstom rizika (analiza materijalnih učinaka na dobiti i gubitke Banke).

Kapitalna relevantnost rizika. Banka shvata činjenicu da nije pogodno koristiti kapital kao zaštitu od svih identifikovanih i materijalnih rizika (kapitalna relevantnost, odnosno kapitalna osjetljivost rizika). Naime, prikladniju zaštitu svog poslovanja od određenih tipova rizika Banka će dobiti adekvatnim mjerama kontrole i upravljanja predmetnim rizikom. Stoga Banka sve materijalno značajne rizike dijeli na:

- 1) Kapitalno relevantne – one vrste rizika od uticaja za koje Banka smatra da mora osigurati kapitalnu zaštitu poslovanja, te
- 2) Kontrolno relevantne – one vrste rizika koji, uprkos svojoj materijalnoj značajnosti, ne zahtijevaju kapitalnu zaštitu, odnosno Banka ih tretira putem primjerenog kontrolno-upravljačkog okvira.

Dalje, Banka rizike kojima je izložena u svom poslovanju dijeli na mjerljive (kvantifikabilne) i nemjerljive (nekvantifikabilne).

Na osnovu navedenih podjela kao rezultat dobija se **Katalog rizika Banke** čiji je rezime dat unutar Izvještaja o internoj procjeni adekvatnosti kapitala (ICAAP).

Kako bi mogla uporediti ukupne interne kapitalne zahtjeve (ekonomski kapital) Banke s raspoloživim kapitalom, odnosno s ukupnim kapacitetom (preuzimanja) rizika, Banka svoje interne kapitalne zahtjeve (ekonomski kapital), određuje u odnosu na one rizika koje smatra istovremeno:

- Materijalno značajnim za svoje poslovanje te
- Kapitalno relevantnim.

Sve rizike, kojima je izložena ili kojima može biti izložena u svom poslovanju, identifikovane kao materijalno značajne, Banka će obuhvatiti svojim ICAAP procesom.

3.7. Način informisanja organa upravljanja Banke o rizicima

Nadzorni odbor, Uprava Banke, ALCO obor i Odbor za rizike su aktivno uključeni u proces upravljanja rizicima u Banci, a kroz redovne sjednice i materijale su informisani o svim rizicima koji su značajni za poslovanje Banke.

Sektor za upravljanje rizicima i kontrolu redovno, pravovremeno i tačno izvještava Nadzorni odbor i Upravu Banke o rezultatima mjerenja odnosno procjeni nivoa rizika kojima je Banka izložena.

Izvještaji koji se dostavljaju Nadzornom odboru, Upravi Banke i relevantnim nivoima odlučivanja uključuju:

- standardne izvještaje (propisane strukture i sadržaji koje nadležni organizacioni dijelovi Banke izrađuju unaprijed utvrđenom periodikom) i
- povremene izvještaje (u slučaju potrebe za dodatnim informacijama koje nisu pokrivene standardnim izvještajima).

Uprava Banka, Nadzorni odbor i Odbor za rizike informišu se putem izvještaja:

- kontrolne funkcije upravljanje rizicima kojim je obuhvaćeno kretanje izloženosti Banke rizicima, ispunjavanju zakonskih i internih limita, praćenje kapitalnih zahtjeva Banke i kapitalno relevantnih rizika;

- o internoj procjeni adekvatnosti kapitala (ICAAP) kojim su obuhvaćeni svi rizici kojima je Banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju, a koji su identifikovani kao materijalno značajne.
- o internoj procjeni adekvatnosti likvidnosti (ILAAP) kojim su obuhvaćeni svi materijalno značajni rizici iz područja likvidnosti i izvora finansiranja.

4. Kapital Banke

4.1. Kapital Banke čini zbir osnovnog i dopunskog kapitala, pri čemu osnovni kapital Banke čini zbir redovnog osnovnog kapitala i dodatnog osnovnog kapitala.

Ukupni regulatorni kapital Banke na kraju 2022. godine iznosi 268.488 hiljada KM, što je za 24,8 miliona KM ili 10,19% više u odnosu na kraj prethodne godine, kao rezultat uključenja dobiti tekućeg perioda u stavke redovnog osnovnog kapitala (dobit ostvarena na kraju poslovne godine po finansijskim izvještajima na datum 31.12.2022.)

Redovni osnovni kapital sa 31.12.2022. godine čine:

- akcionarski kapital,
- rezerve kapitala formirane iz dobiti,
- zadržana dobit,
- ostali ukupan rezultat,

umanjeno za regulatorna usklađivanja:

- vlastite instrumente redovnog osnovnog kapitala,
- nematerijalna ulaganja (softveri, licence)
- odložena poreska sredstva i
- ulaganje u instrumente redovnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora ako banka ima značajno ulaganje .

Osnovni kapital Banke se u cijelosti sastoji od redovnog osnovnog kapitala.

Dopunski kapital sa 31.12.2022. godine čini:

- subordinirani dug.

Agencija za bankarstvo Republike Srpske je dana 24.08.2022.godine objavila Instrukciju o privremenoj mjeri koja se odnosi na izračunavanje regulatornog kapitala banke (D-25/22). Cilj donošenja instrukcije je da se bankama da mogućnost da ublaže negativne efekte promjene cijena hartija od vrijednosti na regulatorni kapital, nastalih usljed poremaćaja na finansijskim tržištima.

Privremena mjera se odnosi na dužničke hartije od vrijednosti čiji su izdavaoci Republika Srpska i jedinice lokalne samouprave Republike Srpske, a koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz ostali sveobuhvatni rezultat.

Privremena mjera koju je Agencija za bankarstvo Republike Srpske donijela data je u nastavku:

Banka može iz izračuna redovnog osnovnog kapitala da isključi iznos privremenog regulatornog prilagođavanja koji se izračunava na način da se pomnoži:

1. Iznos promejne vrijednosti revalorizacionih rezervi po osnovu vrednovanja dužničkih hartija od vrijednosti na izvještajni datum, u odnosu na stanje sa prethodnim izvještajnim datumom, i
2. Faktor koji iznosi 0,7.

Privremena mjera se primjenjivala zaključno sa izvještajnim datumom 31.12.2022. godine.

Na dan 31. decembra 2022. godine dopunski kapital Banke se sastoji samo od subordiniranog duga.

Iznos subordiniranog duga koji se može uključiti u dopunski kapital banke u toku posljednjih pet godina do dospijea instrumenta izračunava se množenjem nominalnog iznosa subordinisanog duga na prvi dan posljednjeg 5-godišnjeg perioda do dana dospijea u skladu sa ugovorom podijeljen sa brojem kalendarskih dana u tom periodu i pomnožen sa brojem preostalih kalendarskih dana do dospijea instrumenta ili subordinisanog duga.

Na dan 31. decembra 2022. godine priznati iznos subordiniranog duga iznosi 31.250 hiljada BAM, a nominalni iznos 37.600 hiljada BAM. Nepriznati dio iznosi 6.350 hiljada BAM, iz razloga što je prvi dan posljednjeg 5-godišnjeg perioda nastupio 04. maja 2020. godine.

Struktura kapitala je prikazana u sljedećoj tabeli:

		(u 000 KM)
Br.	Stavka	Iznos
1	REGULATORNI KAPITAL	268.488
1.1	OSNOVNI KAPITAL	237.238
1.1.1	REDOVNI OSNOVNI KAPITAL	237.238
1.1.1.1	Instrumenti kapitala koji se priznaju kao redovni osnovni kapital	182.074
1.1.1.2	Zadržana dobit	58.896
1.1.1.3	Ostali ukupni rezultat	(602)
1.1.1.4	Ostale rezerve	10.491
1.1.1.5	(-) Ostala nematerijalna imovina	(2.537)
1.1.1.6	(-) Odložena poreska imovina koja zavisi od buduće profitabilnosti i neproizilazi iz privremenih razlika umanjnih za povezane poreske obaveze	-
1.1.1.7	(-) Odbici od stavki dodatnog osnovnog kapitala koji premašuju dodatni osnovni kapital	-
1.1.1.8	(-) Odloženo poresko sredstvo koje se može odbiti i koja zavisi od buduće profitabilnosti i proizilazi iz privremenih razlika	(77)
1.1.1.9	(-) Instrumenti redovnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora ako banka ima značajno ulaganje	(11.007)
1.1.2.	DODATNI OSNOVNI KAPITAL	-
1.1.2.1	Instrumenti kapitala koji se priznaju kao dodatni osnovni kapital	-
1.1.2.2	(-) Odbici od stavki dopunskog kapitala koji premašuju dopunski kapital	-
1.1.2.3	Odbitak od stavki dodatnog osnovnog kapitala koji premašuje dodatni osnovni kapital (odbija se od redovnog osnovnog kapitala)	-
1.2	DOPUNSKI KAPITAL	31.250
1.2.1	Instrumenti kapitala i subordinisani krediti koji se priznaju kao dopunski kapital	31.250
1.2.2	Opšte ispravke vrijednosti za kreditni rizik u skladu sa standardizovanim pristupom	-
1.2.3	Odbitak od stavki dopunskog kapitala koji premašuje dopunski kapital (odbijen u dodatnom osnovnom kapitalu)	-
1.2.4	Elementi ili odbici od dopunskog kapitala – ostalo	-

4.2. Podaci o osnovnim karakteristikama finansijskih instrumenata koji se uključuju u obračun regulatornog kapitala:

- Instrumenti osnovnog akcionarskog kapitala

Broj	Karakteristike instrumenta	Opis
------	----------------------------	------

1.	Emitent	Nova banka a.d. Banja Luka
1.1.	Jedinstvena oznaka	BA100NOVBRE1
Tretman u skladu sa regulatornim okvirom		
2.	Priznat na pojedinačnoj / konsolidovanoj osnovi	na pojedinačnoj osnovi
3.	Vrsta instrumenta	obične akcije
4.	Iznos koji se priznaje za potrebe izračunavanja regulatornog kapitala u hiljadama KM, sa stanjem na dan posljednjeg izvještavanja	184.637 hiljada KM
5.	Nominalni iznos instrumenta	broj akcija je 184.637.768 komada nominalne vrijednosti 1 KM
5.1.	Emisiona cijena	Emisiona cijena je jednaka nominalnoj cijeni za emisije od I-XXII emisije. Emisiona cijena XXIII i XXIV emisije akcija u 2020. i 2021. godini je iznosila 0,5 KM po jednoj akciji
5.2.	Otkupna cijena instrumenta	otkupna cijena je jednaka tržišnoj cijeni na berzi
6.	Računovodstvena klasifikacija	akcionarski kapital
7.	Datum izdavanja instrumenta	Inicijalni datum izdavanja 31.12.1999.
8.	Instrument sa datumom dospjeća ili instrument bez datuma dospjeća	bez datuma dospjeća
8.1.	Inicijalni datum dospjeća	bez dospjeća
9.	Opcije kupovine od strane emitenta	ne
9.1.	Prvi datum aktiviranja opcije kupovine, uslovni datum aktiviranja opcije kupovine i otkupna vrijednost	nije primjenjivo
9.2.	Naknadni datum aktiviranja opcije kupovine (ako je primjenjivo)	nije primjenjivo
Kuponi/dividend		
10.	Fiksna ili promjenljiva dividenda / kupon	nije primjenjivo
11.	Kuponska stopa i povezani indeksi	BIRS
12.	Postojanje mehanizma obaveznog otkazivanja dividende	ne
13.1.	Puno diskreciono pravo, djelimično diskreciono pravo ili bez diskrecionog prava u vezi sa vremenom isplate dividend / kupona	djelimično diskreciono pravo
13.2.	Puno diskreciono pravo, djelimično diskreciono pravo ili bez diskrecionog prava u vezi sa iznosom dividende / kupona	djelimično diskreciono pravo
14.	Mogućnost povećanja prinosa ili drugih podsticaja za otkup	ne
15.	Nekumulativne ili kumulativne dividende / kuponi	nekumulativni
16.	Konvertibilan ili nekonvertibilan instrument	nekonvertibilan
17.	Ako je konvertibilan, uslovi pod kojim može doći do konverzije	nije primjenjivo
18.	Ako je konvertibilan djelimično ili u cjelosti	nije primjenjivo
19.	Ako se može konvertovati, stopa konverzije	nije primjenjivo
20.	Ako je konvertibilna, obavezna ili dobrovoljna konverzija	nije primjenjivo
21.	Ako je konvertibilan, instrument u koji se konvertuje	nije primjenjivo
22.	Ako je konvertibilan, emitent instrumenta u koji se konvertuje	nije primjenjivo
23.	Mogućnost smanjenja vrijednosti	ne
24.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, uslovi pod kojim može doći do smanjenja vrijednosti	nije primjenjivo
25.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, djelimično ili u cjelosti	nije primjenjivo
26.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, trajno ili privremeno	nije primjenjivo
27.	Ako je smanjenje vrijednosti privremeno, opis mehanizama povećanja vrijednosti	nije primjenjivo
28.	Vrsta instrumenta koji će se u slučaju likvidacije ili stečaja isplatiti neposredno prije navedenog instrumenta	subordinirani dug izdat u vidu finansijskog instrumenta
29.	Neusklađene karakteristike konvertovanih instrumenata	ne
30.	Ako postoje, navesti neusklađene karakteristike	nije primjenjivo

- Instrumenti dopunskog kapitala

Broj	Karakteristike instrumenta	Opis
1.	Emitent	Nova banka a.d. Banja Luka
1.1.	Jedinstvena oznaka	BA100NOVBOG3
Tretman u skladu sa regulatornim okvirom		
2.	Priznat na pojedinačnoj / konsolidovanoj osnovi	na pojedinačnoj osnovi
3.	Vrsta instrumenta	subordinirani dug izdat u vidu finansijskog instrumenta
4.	Iznos koji se priznaje za potrebe izračunavanja regulatornog kapitala u hiljadama KM, sa stanjem na dan posljednjeg izvještavanja	36.700 KM
5.	Nominalni iznos instrumenta	376.000 obveznica nominalne vrijednosti 100,00 KM
5.1.	Emisiona cijena	100 KM po obveznici
5.2.	Otkupna cijena instrumenta	n/a
6.	Računovodstvena klasifikacija	obaveza- vrednovanje po amortizovanom trošku
7.	Datum izdavanja instrumenta	04.11.2019. godine
8.	Instrument sa datumom dospjeća ili instrument bez datuma dospjeća	sa datumom dospjeća
8.1.	Inicijalni datum dospjeća	04.11.2029. godine
9.	Opcije kupovine od strane emitenta	da
9.1.	Prvi datum aktiviranja opcije kupovine, uslovni datum aktiviranja opcije kupovine i otkupna vrijednost	nije primjenjivo
9.2.	Naknadni datum aktiviranja opcije kupovine (ako je primjenjivo)	nije primjenjivo
Kuponi/dividende		
10.	Fiksna ili promjenljiva dividend / kupon	fiksna
11.	Kuponska stopa i povezani indeksi	nije primjenjivo
12.	Postojanje mehanizma obaveznog otkazivanja dividende	ne
13.1.	Puno diskreciono pravo, djelimično diskreciono pravo ili bez diskrecionog prava u vezi sa vremenom isplate dividend / kupona	djelimično diskreciono pravo
13.2.	Puno diskreciono pravo, djelimično diskreciono pravo ili bez diskrecionog prava u vezi sa iznosom dividende / kupona	djelimično diskreciono pravo
14.	Mogućnost povećanja prinosa ili drugih podsticaja za otkup	ne
15.	Nekumulativne ili kumulativne dividende / kuponi	nekumulativni
16.	Konvertibilan ili nekonvertibilan instrument	nekonvertibilan
17.	Ako je konvertibilan, uslovi pod kojim može doći do konverzije	nije primjenjivo
18.	Ako je konvertibilan djelimično ili u cjelosti	nije primjenjivo
19.	Ako se može konvertovati, stopa konverzije	nije primjenjivo
20.	Ako je konvertibilna, obavezna ili dobrovoljna konverzija	nije primjenjivo
21.	Ako je konvertibilan, instrument u koji se konvertuje	nije primjenjivo
22.	Ako je konvertibilan, emitent instrumenta u koji se konvertuje	nije primjenjivo
23.	Mogućnost smanjenja vrijednosti	ne
24.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, uslovi pod kojim može doći do smanjenja vrijednosti	nije primjenjivo
25.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, djelimično ili u cjelosti	nije primjenjivo
26.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, trajno ili privremeno	nije primjenjivo
27.	Ako je smanjenje vrijednosti privremeno, opis mehanizama povećanja vrijednosti	nije primjenjivo
28.	Vrsta instrumenta koji će se u slučaju likvidacije ili stečaja isplatiti neposredno prije navedenog instrumenta	nije primjenjivo
29.	Neusklađene karakteristike konvertovanih instrumenata	ne
30.	Ako postoje, navesti neusklađene karakteristike	nije primjenjivo

5. Kapitalni zahtjevi i adekvatnost kapitala

Banka je definisala da se u svakom trenutku moraju ispunjavati sljedeći kapitalni zahtjevi u skladu sa članom 34. Odluke o izračunavanju kapitala banaka, stav 1:

- stopa redovnog osnovnog kapitala, koja predstavlja odnos redovnog osnovnog kapitala banke i ukupnog iznosa izloženosti riziku (propisani limit - minimalno 6,75%),
- stopa osnovnog kapitala, koja predstavlja odnos osnovnog kapitala banke i ukupnog iznosa izloženosti riziku – (propisani limit - minimalno 9,00%),
- stopu regulatornog kapitala, koja predstavlja odnos regulatornog kapitala i ukupnog iznosa izloženosti riziku – (propisani limit - minimalno 12,00%),

uvažavajući dodatno propisane stope u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banaka koja je objavljena od strane Regulatora.

Ukupni iznos izloženosti riziku se izračunava u skladu sa članom 34. stav 3 Odluke o izračunavanju kapitala banaka koristeći standardizovani pristup i to za rizikom ponderisane izloženosti za:

- Kreditni rizik, koji se odnosi na kreditni rizik i iznosi izloženosti po osnovu slobodnih isporuka za sve poslovne aktivnosti banke,
- Rizik namirenja / slobodne isporuke
- Rizik pozicije, devizni i robni rizik
- Rizik povezan sa velikim izloženostima koje proizilaze iz stavki knjige trgovanja,
- Operativni rizik

5.1. Kapitalni zahtjev za kreditni rizik za svaku klasu izloženosti

Kapitalni zahtjevi i adekvatnost kapitala, odnosno stope redovnog osnovno kapitala, osnovnog kapitala i regulatornog kapitala, sa stanjem na dan 31.12.2022. godine prikazan je u sljedećoj tabeli:

(u 000 KM)

Adekvatnost kapitala		
Br.	Stavka	Iznos
1.	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	-
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	53.763
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	5.016
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	-
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	-
6.	Izloženosti prema institucijama	8.432
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	578.668
8.	Izloženosti prema stanovništvu	407.175
9.	Izloženosti obezbjeđene nekretninama	200.468
10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	24.330
11.	Visokorizične izloženosti	-
12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	-
13.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	-
14.	Izloženosti u obliku udjela ili akcija u investicionim fondovima	-
15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	16.194
16.	Ostale izloženosti	46.462
17.	Kapitalni zahtjevi za iznos namirenja/iskorupke	-

18.	Kapitalni zahtjevi za tržišne rizike	-
18.1.	Kapitalni zahtjevi za specifični i opšti rizik pozicije po osnovu dužničkih i vlasničkih instrumenata	-
18.2.	Kapitalni zahtjevi za velike izloženosti koje prekoračuju ograničenja definisana Odlukom o velikim izloženostima	-
18.3.	Kapitalni zahtjevi za devizni rizik	-
18.4.	Kapitalni zahtjevi za robni rizik	-
19.	Kapitalni zahtjevi za operativni rizik	117.027
20.	Stopa redovnog osnovnog kapitala	16,28%
21.	Stopa osnovnog kapitala	16,28%
22.	Stopa regulatornog kapitala	18,42%

Banka nije imala kapitalni zahtjev za rizik namirenje / isporuke, ni tržišni rizik.

Za obračun kapitalnog zahtjeva za operativni rizik Banka koristi pristup osnovnog pokazatelja, definisanog članom 104. Odluke o izračunavanju kapitala banaka. Prema pristupu osnovnog pokazatelja kapitalni zahtjev za operativni rizik je jednak 15% trogodišnjeg prosjeka relevantnog pokazatelja kako je propisano članom 105. Odluke o izračunavanju kapitala banaka. Banka izračunava trogodišnji prosjek relevantnog pokazatelja na osnovu podataka za poslednja tri dvanaestomjesečna perioda na kraju finansijske godine.

Na dan 31. decembra 2022. godine Banka je imala stopu regulatornog kapitala od 18,42% i ista je obračunata sa uključenom neto dobiti pripadajućeg perioda.

Prilikom izračuna adekvatnosti kapitala, Banka na neto rizikom ponderisanu aktivu primjenjuje tehnike umanjenja kreditnog rizika. Banka koristi materijalnu i nematerijalnu kreditnu zaštitu koja ispunjava uslove po članu 75. Odluke o izračunavanju kapitala banke. U postupku računanja efekata smanjenja kreditnog rizika primjenom materijalne kreditne zaštite, Banka koristi složenu metodu finansijskog kolaterala, u skladu sa članom 88. Odluke o izračunavanju kapitala banke.

5.2. Status neizmirenja finansijskih obaveza

Banka je identifikuje sve klijente koji su u statusu neispunjavanja finansijskih obaveza (engl. default) uvažavajući smjernice EBA-e i relevantne odluke regulatora.

Status neispunjavanja finansijske obaveze je nastupio kada je ispunjen jedan od sljedećih uslova:

- I. Banka smatra vjerovatnim da dužnik neće u cjelosti izmiriti svoje obaveze prema njoj, ne uzimajući u obzir moguću naplatu iz kolaterala (engl. **Unlikelihood to pay**)
- II. Dužnik više od 90 dana uzastopno nije u materijalno značajnom iznosu ispunio svoju obavezu po bilo kojoj značajnoj kreditnoj obavezi prema Banci (engl. **90+ past due**).

Pri tom Banka slijedi relevantne regulatorske smjernice vezane uz apsolutne i relativne pragove materijalnosti, po svakom od segmenata svog portfelja, a definiciju defaulta primjenjuje dosljedno.

Pragovi materijalnosti koje Banka koristi definisani su Politikom klasifikacije aktive izložene kreditnom riziku i uskladjeni su sa pragovima materijalnosti koje je definisao regulator.

Banka status neispunjavanja finansijskih obaveza utvrđuje **na nivou klijenta/dužnika** za sve svoje izloženosti prema njemu. Na osnovu statusa neispunjavanja obaveza klijenta, kao i na utvrđivanju nivoa pojedinačne značajnosti ukupne izloženosti koju ima prema njemu, Banka propisuje različite pristupe procjeni visine umanjenja vrijednosti plasmana; pojedinačna ili grupna procjena umanjenja vrijednosti.

5.3. Opis pristupa i metoda koje se koriste za određivanje ispravki vrijednosti za kreditni rizik i rezervisanja po gubicima za vanbilansne stavke

Sa primjenom novog standarada MSFI 9, Banka je uvela nove modele klasifikacije i mjerenja finansijskih instrumenata. U zavisnosti od vrste finansijskog instrumenta, karakteristika ugovorenih novčanih tokova za pojedini finansijski instrument koji se stiče, poslovnog modela za koji se pojedini finansijski instrument stiče, te odabranih opcija, završena je klasifikacija i načini mjerenja finansijskih instrumenata. Utvrđen je tip poslovnog modela za koji se pojedini finansijski instrument stiče. MSFI 9 predviđa tri tipa poslovnog modela držanja finansijskih instrumenata:

- Poslovni model čija je svrha držanje finansijske imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova („HtC“);
- Poslovni model čiji se cilj ostvaruje prikupljanjem ugovornih novčanih tokova, ali i prodajom finansijske imovine („HtCoS“);
- Poslovni model sa ostalim ciljevima („Ostalo“).

MSFI 9 je podijeljen u tri različita područja: klasifikacije i mjerenja finansijskih instrumenata, umanjenja vrijednosti i računovodstva zaštite.

U vezi sa prvim područjem, MSFI 9 predviđa da se klasifikacija finansijske imovine određuje, s jedne strane obilježjima pripadajućih ugovornih novčanih tokova, a s druge strane namjerom upravljanja (poslovni model) finansijskim instrumentom.

Umjesto dosadašnje četiri računovodstvene kategorije, finansijska se imovina, prema MSFI 9, može klasifikovati u tri kategorije:

- Finansijska imovina koja se vrednuje po amortizovanom trošku,
- Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (za dužničke instrumente rezerva se prenosi na bilans uspjeha u slučaju prestanka priznavanja instrumenta) te
- Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

Klasifikacija zavisi od namjere zbog koje su finansijski instrumenti stečeni. Banka vrši klasifikaciju finansijskih sredstava prilikom početnog priznavanja i preispituje tu klasifikaciju na svaki datum izvještavanja.

Finansijska imovina se može klasifikovati u prve dvije kategorije i vrednovati po amortizacionom trošku ili po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit samo ako se dokaže da ista dovodi do novčanih tokova koji su isključivo otplate glavnice i kamata (tzv. “solely payment of principal and interest” – “SPPI test”). Vlasničke hartije od vrijednosti uvijek se klasifikuju u treću kategoriju i vrednuju se po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, osim u slučaju da subjekt odabere (neopozivo, u trenutku početnog upisa) akcije koje se ne drže u svrhu trgovanja, klasifikovati po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Vezano za klasifikaciju i vrednovanje finansijskih obaveza, ne uvode se značajne promjene u odnosu na sadašnji standard.

Finansijska sredstva se inicijalno vrednuju po fer vrijednosti (uglavnom jednakom iznosu koji se plati ili primi) korigovanoj za nastale zavisne troškove kupovine ili njihovog emitovanja, izuzev finansijskih sredstava i obaveza koje su vrednovane po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

Finansijska sredstva i finansijske obaveze se evidentiraju u bilansu stanja Banke od momenta kada se Banka ugovornim odredbama vezala za instrument. Kupovina ili prodaja finansijskih sredstava na redovan način priznaje se primjenom obračuna na datum kada je sredstvo isporučeno drugoj ugovorenoj strani.

Finansijska imovina prestaje da se priznaje kada Banka izgubi kontrolu nad ugovorenim pravima nad tim instrumentima, što se dešava kada su prava korišćenja instrumenata realizovana, istekla, napuštena ili

ustupljena. Finansijska obaveza prestaje da se priznaje kada je obaveza predviđena ugovorom ispunjena, otkazana ili istekla.

Finansijska imovina i finansijske obaveze se mogu netirati i prikazati u neto iznosu u bilansu stanja, ako i samo ako Banka ima zakonsko pravo prebijanja priznatih iznosa sredstava i obaveza i ukoliko namjerava da izvrši izmirenje u neto iznosu ili da istovremeno realizuje sredstvo i izmiri obavezu.

U vezi sa umanjnjem vrijednosti, za instrumente koji se vrednuju po amortizacionom trošku i po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (koji nisu vlasnički instrumenti), uvodi se model zasnovan na konceptu očekivanih gubitaka, umjesto sadašnjeg zasnovanog na pretrpljenim (odnosno nastalim) gubicima, s ciljem da se brže prepoznaju gubici. MSFI 9 zahtijeva da se očekivani gubici knjiže na nivou očekivanih gubitaka u sljedećih 12 mjeseci (Prvi nivo kreditnog rizika – 'Stage 1') od početnog priznavanje finansijskog instrumenta. Vremenski horizont za izračunavanje očekivanog gubitka postaje, umjesto toga, cijeli preostali život imovine koja je predmetom vrednovanja, gdje je kreditni kvalitet finansijskog instrumenta doživio "značajno" pogoršanje kreditnog rizika u odnosu na početna mjerenja (Drugi nivo kreditnog rizika – 'Stage 2') ili u slučaju da je imovina djelimično ili potpuno nenadoknadiva (Treći nivo kreditnog rizika – 'Stage 3'). Detaljnije, uvođenje novih propisa za umanjnje vrijednosti uključuje:

- Alokaciju prihodujuće finansijske imovine u različite nivoe kreditnog rizika ('staging'), kojima odgovaraju ispravke vrijednosti zasnovane na očekivanim gubicima tokom idućih 12 mjeseci (tzv. Nivo 1 – 'Stage 1') ili na očekivanim gubicima za cjelokupni preostali vijek trajanja instrumenta (tzv. Nivo 2 – 'Stage 2'), u prisutnosti značajnog povećanja kreditnog rizika;
- Alokaciju djelimično ili potpuno nenadoknadive finansijske imovine u tzv. Nivo 3 – 'Stage 3', uvijek s ispravkama vrijednosti baziranim na očekivanim gubicima tokom cijelog vijeka trajanja instrumenta;
- Uključivanje u izračun očekivanih kreditnih gubitaka ('ECL - Expected Credit Losses') procjena povezanih sa očekivanim budućim promjenama makroekonomskog okruženja.

Primjenom standarda umanjnje vrijednosti finansijskih instrumenata koji se mjere metodom amortizacionog troška osim identifikacije i procjene visine nastalih kreditnih gubitaka, uključuje i identifikaciju kreditnih gubitaka koji još uvijek nisu nastali, nego Banka njihov nastanak očekuje u narednom periodu.

Primjenom novog standarda, kod kojeg iznos umanjnje vrijednosti predstavlja iznos očekivanih kreditnih gubitaka po finansijskoj imovini, Banka svakoj svojoj izloženosti dodjeljuje određenu nenultu vjerovatnoću nastanka gubitaka

Procentna vrijednost očekivanih kreditnih gubitaka, koja se zanisava na parametrima kreditnog rizika računa se putem formule :

$ECL = PD \times LGD$

- ECL - očekivani kreditni gubici
- PD - vjerovatnoća defaulta
- LGD - gubitak po nastupanju statusa neizmirenja finansijskih obaveza

Parametri kreditnog rizika

PD – Vjerovatnoća defaulta. Za potrebe procjene vrijednosti PD parametra Banka je sve segmente kreditnih klijenata rasporedila u rejting klase. Svakoj rejting klasi, koja se smatra PD-homogenom grupom, je na odgovarajući način dodijeljena PiT (eng. "Point-in-Time") vrijednost PD-a. Za one klijente koji posjeduju dodijeljene kreditne rejtinge priznatih vanjskih agencija za procjenu boniteta, Banka koristi eksterne rejtinge i njima pridružene (javno dostupne) jednogodišnje PiT vrijednosti PD-a, kao i

višegodišnje ročne strukture PD-a, dok za ostale klijente koristi interne rejtinge. Internim rejtinzima su inicijalno dodijeljene odgovarajuće jednogodišnje PiT vrijednosti PD-a, kao i pripadajuća im višegodišnja ročna struktura PD-eva.

LGD – Gubitak po nastanku defaulta. LGD predstavlja bančinu procjenu nivoa gubitka vezanog uz kreditni plasman u slučaju nastupanja statusa neispunjavanja obaveza (defaulta). Cjeloživotni LGD predstavlja skup procjena LGD-a kroz uzastopne različite periode post-defaultne (prisilne) naplate, koje Banka primjenjuje na sve periode unutar cjeloživotnog horizonta kreditnih plasmana, a ne samo na slučaj nastupanja statusa neispunjavanja kreditnih obaveza unutar sljedećih 12 mjeseci. S obzirom da vrijednost LGD-a ne zavisi od kretanja kreditne kvalitete primarnih izvora naplate klijenta, odnosno kretanju nivoa PD-a, može se uniformno primjenjivati u različitim podgrupama kreditnog rizika. Dobijene vrijednosti LGD-a se grupišu po LGD-homogenim grupama te se za svaku od njih procjenjuje reprezentativna vrijednost LGD parametra.

EaD - Izloženost u trenutku defaulta. EaD predstavlja procjenu nivoa do koje Banka može biti izložena dužniku u slučaju i u trenutku njegova defaulta.

Očekivana vrijednost neiskorištenog dijela limita koja bi se mogla iskoristiti (tj konvertovati u bilansnu izloženost) do trenutka nastupanja defaulta dužnika opisuje se faktorom kreditne konverzije (CCF). Za procjenu očekivanih kreditnih gubitaka Banka koristi regulatorski propisane faktore konverzije.

Kategorizacija kreditnog rizika

Banka, u svrhu procjene visine ispravki vrijednosti i rezervisanja za kreditne gubitke na osnovu procjene nivoa kreditnih gubitaka, na izvještajne datume, sva potraživanja razvrstava u jednu od sljedećih kategorija (Stage) kreditnog rizika:

- **Nivo kreditnog rizika 1 („performing loans“, Stage 1)** – Označava kreditne izloženosti kod kojih nije utvrđen značajan porast kreditnog rizika (od trenutka početnog priznavanja) Za njih se ispravke vrijednosti, odnosno rezervisanja za kreditne gubitke, određuju na osnovu očekivanih kreditnih gubitaka u periodu od 12 mjeseci
- **Nivo kreditnog rizika 2 (povećan nivo kreditnog rizika – „underperforming loans“, Stage 2)** – Označava kreditne izloženosti kod kojih je utvrđen značajan porast kreditnog rizika od trenutka početnog priznavanja, međutim ne postoji objektivni dokaz umanjena vrijednosti. Za njih se ispravke vrijednosti, odnosno rezervisanja za kreditne gubitke, određuju na osnovu cjeloživotnih očekivanih kreditnih gubitaka.
- **Nivo kreditnog rizika 3 („non-performing loans“, Stage 3)** – Označava kreditne izloženosti u statusu neispunjavanja finansijskih obaveza.

Banka za potrebe naknadnog mjerenja finansijske imovine koja se mjeri po amortizacionom trošku, na svaki izvještajni datum utvrđuje da li je došlo do značajnog pogoršanja kreditnog rizika dužnika, u odnosu na početno priznavanje. Za procjenu značajnog kreditnog rizika Banka koristi kvantitativne i kvalitativne inidikatore, koji su definisani standardom i propisani internom metodologijom (SICR Kriterijumi).

Izračun očekivanih gubitaka i troška umanjena vrijednosti (grupna i pojedinačna osnova)

Banka primjenjuje dvije opšte metodologije izračuna očekivanih kreditnih gubitaka i iznosa ispravki vrijednosti plasmana:

- metodologiju na grupnoj, odnosno portfeljnoj osnovi i
- metodologiju na individualnoj osnovi.

Metodologiju izračuna očekivanih kreditnih gubitaka i iznosa ispravki vrijednosti na grupnoj, odnosno portfeljnoj osnovi Banka primjenjuje na izloženosti koje su klasifikovane u nivo kreditnog rizika 1 (Stage 1) i nivo kreditnog rizika 2 (Stage 2) .

Navedena metodologija se primjenjuje i kod onih (neprihodujućih) izloženosti koje su razvrstane u nivo kreditnog rizika 3 (Stage 3), koje nisu identifikovane kao pojedinačno značajne.

Metodologiju izračuna očekivanih kreditnih gubitaka i iznosa ispravki vrijednosti na individualnoj osnovi Banka primjenjuje kod onih (neprihodujućih) izloženosti koje su razvrstane u nivo kreditnog rizika 3, a (Stage 3) koje su identifikovane kao pojedinačno značajne.

Iznos gubitka se vrednuje kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti finansijske imovine i njegove procijenjene nadoknadive vrijednosti. Procijenjena nadoknadiva vrijednost je sadašnja vrijednost budućih tokova gotovine diskontovana važećom efektivnom kamatnom stopom (prema Uputstvu za klasifikaciju i vrednovanje finansijske aktive). Obračun sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih tokova gotovine finansijske imovine, reflektuje tokove gotovine koji mogu nastati iz procesa realizacije kolaterala ili očekivanih tokova gotovine koji mogu nastati od priliva iz obavljanja redovne poslovne djelatnosti klijenta. Knjigovodstvena vrijednost finansijske imovine se smanjuje korišćenjem računa ispravke vrijednosti i iznos gubitka se priznaje na teret bilansa uspjeha.

Gubici usljed obezvrijeđenja kredita i plasmana i ostale finansijske imovine vrednovanih po amortizacionoj vrijednosti se evidentiraju u bilansu uspjeha. Krediti i sa njima povezana ispravka vrijednosti se u potpunosti isknjižavaju kada ne postoje realni izgledi da će sredstva u budućnosti biti nadoknađena, a u skladu sa odlukom Uprave ili Nadzornog odbora Banke.

POCI imovina predstavlja izloženost za koju je u trenutku priznavanja utvrđeno da je njena vrijednost umanjena za kreditne gubitke zbog postojanja značajnog nivoa kreditnog rizika. Pri utvrđivanju statusa POCI imovine Banka istu posmatra na nivou pojedinačne partije, a ne na nivou klijenta. Prilikom početnog priznavanja, POCI imovina se raspoređuje u nivo kreditnog rizika 3 (Stage 3), te se po ispunjenju uslova naknadno može rasporediti u nivo kreditnog rizika 2 (Stage 2). Sve POCI izloženosti se procjenjuju se na individualnoj osnovi.

Homogene grupe kreditnog rizika. Pri upotrebi metodologije na grupnoj / portfeljnoj osnovi Banka vrši segmentaciju svog portfelja u homogene grupe kreditnog rizika na nivou kojih procjenjuje vrijednosti parametara kreditnog rizika (PD, LGD i CCF), a u konačnici i iznose očekivanih kreditnih gubitaka (ECL) i s njima vezanih umanjena vrijednosti, po svakoj od definisanih homogenih grupa.

Banka je na osnovu istorijskih podataka, formirala statistički validne i pouzdane PD-homogene grupe, LGD-homogene grupe i EaD/CCF-homogene grupe, te je urađena:

- PD segmentacija izloženosti na osnovu segmenta klijenata i klasa kreditnih rejtinga,
- LGD segmentacija izloženosti na osnovu tipa kreditnog proizvoda u odnosu na prisutnost kolaterala (kolateralizovani i nekolateralizovani plasmani) i segmenta klijenata,
- EaD/CCF segmentacija izloženosti na vrste vanbilansne izloženosti.

5.4. Ukupna i prosječna neto vrijednost izloženosti

Pregled neto izloženosti aktive Banke na dan 31.12.2022. godine prikazana je u sljedećoj tabeli po kategorijama izloženosti, kao i prosječno stanje tokom 2022. godine.

(u 000 KM)

Br.	Kategorija izloženosti	Neto vrijednost izloženosti na kraju perioda	Prosječne neto izloženosti tokom perioda
1.	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	619.807	538.147
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	552.603	521.441
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	37.018	40.262
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	-	-
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	-	-
6.	Izloženosti prema institucijama	38.302	64.713
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	905.562	838.052
8.	Izloženosti prema stanovništvu	561.659	563.357
9.	Izloženosti obezbjeđene nekretninama	320.500	308.544
10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	24.017	28.311
11.	Visokorizične izloženosti	-	-
12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	-	-
13.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	-	-
14.	Izloženosti u obliku udjela ili akcija u investicionim fondovima	-	-
15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	16.194	16.161
16.	Ostale izloženosti	173.093	146.181
	UKUPNA IZLOŽENOST	3.248.755	3.065.169

Neto izloženost sa 31.12.2022. godine obuhvata ukupnu aktivu, bilansnu i vanbilansnu, umanjenu za ispravke vrijednosti, nematerijalnu imovinu, odložena poreska sredstva, udjeli u zavisnim pravnim licima.

5.5. Geografska podjela izloženosti

Neto izloženosti aktive Banke na dan 31.12.2022. godine po kategorijama izloženosti i značajnim geografskim područjima prikazana je u sljedećoj tabeli :

(u 000 KM)

Br.	Vrsta izloženosti	Bosna i Hercegovina	Zemlje Evropske unije	Zemlje van Evropske unije	Ukupno
1.	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	619.807	-	-	619.807
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	552.603	-	-	552.603
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	37.018	-	-	37.018
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	-	-	-	-
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	-	-	-	-
6.	Izloženosti prema institucija	117	37.780	405	38.302
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	905.562	-	-	905.562
8.	Izloženosti prema stanovništvu	561.637	-	22	561.659
9.	Izloženosti obezbjeđene nekretninama	320.500	-	-	320.500
10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	24.017	-	-	24.017
11.	Visokorizične izloženosti	-	-	-	-
12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	-	-	-	-
13.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	-	-	-	-
14.	Izloženosti u obliku udjela ili akcija u investicionim fondovima	-	-	-	-
15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	798	13.256	2.140	16.194
16.	Ostale izloženosti	172.798	186	109	173.093
	UKUPNO	3.194.857	51.222	2.676	3.248.755

Najveći iznos neto imovine sa 31.12.2022. godine se nalazi na području Bosne i Hercegovine, 98,34%, dok se 1,58% nalazi na području zemalja Evropske Unije (novčana sredstva kod ino banaka i vlasnička ulaganja).

5.6. Podjela izloženosti prema vrstama djelatnosti druge ugovorne strane

(u 000 KM)

Br.	Izloženosti	Pojlojpriveda, šumarstvo i ribolov	Vađenje ruda i kamena	Prerađivačka industrija	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	Snabdijevanje vodom; kanalizacija, upravljanje otpadom i djelatnosti sanacije (remedijacije) životne sredine	Građevinarstvo	Trgovina na veliko i na malo; popravka motornih vozila i motocikla	Saobraćaj i skladištenje	Djelatnosti pružanja smještaja, pripreme i posluživanja hrane; hotelijerstvo i ugostiteljstvo	Informacije i komunikacije	Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	Poslovanje nekretninama	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	Administrativne, informacione i uslužne djelatnosti	Javna uprava i odbrana, obavezno socijalno osiguranje	Obrazovanje	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalnog rada	Umjetnost, zabava i rekreacija	Ostale uslužne djelatnosti	Djelatnosti domaćinstava kao poslodavci; djelatnosti domaćinstava koja proizvode različitu robu i obavljaju različite usluge za sopstvenu upotrebu	Djelatnosti ekstrateritorijalnih organizacija i organa	Ostalo neraspoređeno	Ukupno
1.	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	619.807	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	619.807
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	5	552.590	0	0	3	0	0	0	0	552.603
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	36.996	21	0	0	0	0	0	0	37.018
4.	Izloženosti prema multilateralim razvojnim bankama	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.	Izloženosti prema institucijama	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	38.302	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	38.302
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	13.066	22.351	98.514	99.458	12.396	204.133	179.827	49.640	62.363	12.042	55.198	6.093	54.642	4.968	1	439	18.852	9.704	1.864	0	0	11	905.562
	- od čega: mala i srednja preduzeća	3.541	4.766	38.816	15.039	4.616	89.382	49.967	40.517	4.765	9.085	5.276	4.901	52.650	1.518	0	439	2.037	3.418	124	0	0	1	330.858
8.	Izloženosti prema stanovništvu	1.012	307	7.585	0	64	2.529	11.893	3.656	543	607	100	293	2.088	1.154	0	103	374	652	318	0	0	528.331	561.609
	- od čega: mala i srednja preduzeća	1.012	307	7.585	0	64	2.529	11.893	3.656	543	607	100	293	2.088	1.154	0	103	374	652	318	0	0	43	33.321
9.	Izloženosti obezbjeđene nekretninama	4.833	6.158	48.962	1.942	2.181	38.117	68.245	17.495	14.052	4.181	4.852	14.030	268	309	0	148	2.639	3.718	48	0	0	88.322	320.500
	- od čega: mala i srednja preduzeća	2.921	2.107	24.475	987	0	12.683	20.500	17.087	14.052	4.181	3.483	13.438	268	91	0	148	523	2.991	48	0	0	0	119.983
10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	393	3	6.215	93	0	7.569	3.352	2.113	355	1	22	0	0	0	5	716	0	5	0	0	0	3.175	24.017
	- od čega: mala i srednja preduzeća	393	3	2.402	93	0	7.569	2.209	2.089	356	0	0	0	0	0	0	716	0	5	0	0	0	0	15.835
11.	Visokorizične izloženosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14.	Izloženosti u obliku udjela ili akcija u investicionim fondovima	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	15.936	258	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	16.194
	- od čega: mala i srednja preduzeća	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	259	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	259
16.	Ostale izloženosti	0	0	0	0	0	0	246	0	0	12	4.837	0	68	15	0	0	1	0	0	0	0	119	5.298
	UKUPNO	19.304	28.819	161.276	101.493	14.641	252.348	263.563	72.904	77.313	16.843	739.060	20.674	57.066	6.451	589.592	1.427	21.866	14.082	2.230	0	0	619.958	3.080.910

5.7. Preostala ročnost izloženosti druge ugovorne strane

Pregled neto izloženosti Banke sa stanjem na dan 31.12.2022. godine po ročnim razredima, posmatrajući preostali rok dospjeća, prikazana je u sljedećoj tabeli:

(u 000 KM)

Br.	Kategorija izloženosti	<= 1 god	>1<=5 god	>5 god	Nije navedeno dospjeće	Ukupno
1.	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	619.807	0	0	0	619.807
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	434.990	92.210	25.403	0	552.603
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	9.234	22.655	5.129	0	37.018
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0	0	0	0	0
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0	0	0	0	0
6.	Izloženosti prema institucijama	38.302	0	0	0	38.302
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	416.932	403.834	84.796	0	905.562
8.	Izloženosti prema stanovništvu	104.467	256.275	200.867	0	561.609
9.	Izloženosti obezbjeđene nekretninama	121.726	130.578	68.196	0	320.500
10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	62	111	23.844	0	24.017
11.	Visokorizične izloženosti	0	0	0	0	0
12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	0	0	0	0	0
13.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	0	0	0	0	0
14.	Izloženosti u obliku udjela ili akcija u investicionim fondovima	0	0	0	0	0
15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	12.671	0	3.523	0	16.194
16.	Ostale izloženosti	3.607	1.571	120	0	5.298
	UKUPNO	1.761.798	907.234	411.878	0	3.080.910

Tabele 5.6. i 5.7. prikazuju neto izloženost umanjenu za fiksnu aktivu (materijalnu imovinu), materijalno stečenu aktivu, koju je Banka stekla u postupku naplate svojih potraživanja, novčana sredstva u blagajni u domaćoj i stranoj valuti, zalihe i potraživanja po osnovu gotovinskih isplata na ATM bankomatima.

U tabeli 5.7. do godinu dana dospjeva 57% izloženosti, od 1 do 5 godine dospjeva 30% izloženosti i preko 5 godina dospjeva 13% izloženosti. Izloženosti su raspoređene prema preostalom roku dospjeća.

5.8. Bruto izloženost po značajnim privrednim granama

Bruto izloženost aktive banke sa ispravkama vrijednosti i rezervisanjima za stavke rizičnog vanbilansa raspoređenoj po privrednim granama prikazana je u sljedećoj tabeli:

(u 000 KM)

Br.	Grane privrede	Izloženosti kod kojih su izvršene ispravke vrijednosti, odnosno umanjenje vrijednosti (izloženosti u statusu neizmirenja obaveza)	Ispravke vrijednosti za izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Iznos dospjelih nenaplaćenih potraživanja	Ispravke vrijednosti za dospjela nenaplaćena potraživanja	Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Ispravke vrijednosti za izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza
1	Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	2.066	1.689	85	69	19.029	118
2	Vađenje ruda i kamena	0	0	0	0	29.030	211
3	Prerađivačka industrija	9.174	2.973	53	42	157.889	2.825
4	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	0	0	23	8	102.766	1.288
5	Snabdijevanje vodom; kanalizacija, upravljanje otpadom i djelatnosti sanacije (remedijacije) životne sredine	122	44	3	0	14.643	83
6	Građevinarstvo	9.543	2.307	1.087	739	247.766	3.002
7	Trgovina na veliko i na malo; popravka motornih vozila i motocikala	2.295	539	16.942	15.314	262.949	2.770
8	Saobraćaj i skladištenje	4.350	2.253	69	55	71.200	407
9	Djelatnosti pružanja smještaja, pripreme i posluživanja hrane; hotelijerstvo i ugostiteljstvo	500	146	114	55	77.896	996
10	Informacije i komunikacije	0	0	0	0	17.410	567
11	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	0	0	43	0	740.146	1.129
12	Poslovanje nekretninama	0	0	51	6	21.756	1.127
13	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	0	0	0	0	58.776	1.710
14	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	0	0	86	83	6.488	40
15	Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	0	0	30	1	590.313	750
16	Obrazovanje	831	213	660	560	741	32
17	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalnog rada	0	0	0	0	21.941	75
18	Umjetnost, zabava i rekreacija	1	1	30	25	14.125	48
19	Ostale uslužne djelatnosti	0	0	0	0	2.249	19
20	Djelatnosti domaćinstava kao poslodavaca; djelatnosti domaćinstava koja proizvode različitu robu i obavljaju različite usluge za sopstvenu upotrebu	0	0	0	0	0	0
21	Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i organa	0	0	0	0	0	0
22	Ostalo neraspoređeno	14.828	12.503	7.798	6.731	624.588	8.022
	UKUPNO	43.710	22.668	27.074	23.688	3.081.701	25.219

Iznos izloženosti koje su u statusi neizmirenja obaveza i koje nisu u statusu izmirenja obaveza su umanjena za dospjela potraživanja. Tabele prikazuju izloženost umanjenu za fiksnu aktivu (materijalnu imovinu), materijalno stečenu aktivu, koju je Banka stekla u postupku naplate svojih potraživanja, novčana sredstva u blagajni u domaćoj i stranoj valuti, zalihe i potraživanja po osnovu gotovinskih isplata na ATM bankomatima.

5.9. Promjene u ispravkama vrijednosti tokom perioda

(u 000 KM)

		Ispravke vrijednosti za izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Ispravke vrijednosti za izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza
I	Početno stanje	65.001	22.783
1	Nove ispravke vrijednosti tokom perioda	19.089	11.141
2	Iznos ukinutih ispravki vrijednosti	(7.873)	(9.637)
3	Računovodstveni otpis	(5.931)	-
4	Isknjižavanje	(22.997)	-
II	Završno stanje	47.289	24.287

5.10. Izloženosti prije i poslije korišćenja kreditne zaštite

Neto izloženost sa stanjem na dan 31.12.2022. godine raspoređenu po kategorijama izloženosti prije i poslije korišćenja kreditne zaštite je prikazana u sljedećoj tabeli:

(u 000 KM)

Br.	Kategorija izloženosti	Vrijednost neto izloženosti prije korišćenja kreditne zaštite		Vrijednost neto izloženosti poslije korišćenja kreditne zaštite	
		Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza
1.	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	619.807	-	619.807	-
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	552.603	4	673.739	4
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	37.018	-	6.631	-
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	-	-	-	-
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	-	-	-	-
6.	Izloženosti prema institucijama	38.302	-	38.302	-
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	905.562	20.083	797.464	20.083
8.	Izloženosti prema stanovništvu	561.659	3.930	553.327	3.930
9.	Izloženosti obezbjeđene nekretninama	320.500	-	320.500	-
10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	-	-	-	-
11.	Visokorizične izloženosti	-	-	-	-
12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	-	-	-	-
13.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	-	-	-	-
14.	Izloženosti u obliku udjela ili akcija u investicionim fondovima	-	-	-	-
15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	16.194	-	16.194	-
16.	Ostale izloženosti	173.093	-	173.092	-
	UKUPNO	3.224.738	24.017	3.199.056	24.017

Izloženost u statusu neizmirenja obaveza je prikazana po kategorijama kojima bi izloženost pripadala da se ne nalaze u statusu neizmirenja obaveza.

5.11. Informacije o finansijskoj poluzi

Stopa finansijske poluge, kao i pregled stavki koje su uključene prilikom izračunavanja ukupne izloženosti Banke je prikazana u sljedećoj tabeli:

Vrijednosti izloženosti	Iznos
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije od 10 % u skladu s članom 37. stav 8. tačka 1. Odluke o izračunavanju kapitala banaka	-
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije od 20 % u skladu s članom 37. stav 8. tačka 2. Odluke o izračunavanju kapitala banaka	30.348
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije od 50 % u skladu s članom 37. stav 8. tačka 3. Odluke o izračunavanju kapitala banaka	144.936
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije od 100 % u skladu s članom 37. stav 8. tačka 4. Odluke o izračunavanju kapitala banaka	444
Ostala imovina	2.820.317
(-) Iznos odbitnih stavki aktive – osnovni kapital – skladu sa članom 37. stav 3. Odluke o izračunavanju kapitala banaka	(13.621)
Izloženosti stope finansijske poluge – u skladu sa članom 37. stav 4. Odluke o izračunavanju kapitala banaka	2.982.424
Kapital	
Osnovni kapital – u skladu sa članom 37. stav 3. Odluke o izračunavanju kapitala banaka	237.239
Stopa finansijske poluge	
Stopa finansijske poluge – u skladu sa članom 37. stav 2. Odluke o izračunavanju kapitala banaka	7,95%

6. Zahtjev za likvidnost

6.1. Strategije i postupci za upravljanje rizikom likvidnosti

Rizik likvidnosti je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke, usljed nesposobnosti banke da ispunjava svoje dospelje obaveze zbog povlačenja postojećih izvora finansiranja, odnosno da neće biti u mogućnosti da pribavi nove izvore finansiranja ali isto tako obuhvata i rizik da banka neće izmiriti svoje dospelje novčane obaveze zbog otežanog pretvaranja imovine u likvidna sredstva zbog poremećaja na tržištu.

Banka posluje kao banka komercijalnog tipa, osnovana je kao kreditna institucija i finansijski posrednik. Iz tog razloga Banku karakteriše posjedovanje kreditnog portfolija koji predstavlja najveću komponentu na strani aktive i koji karakteriše relativno visoka koncentracija kredita odobrenih malim i srednjim preduzećima, kao i stanovništvu, što omogućava Banci da precizno planira poziciju likvidnosti, obzirom na sigurnost novčanih priliva po osnovu redovnih dospeljeća.

Sa druge strane, depoziti domaćeg tržišta predstavljaju osnovni izvor finansiranja kreditnog portfolija, pri čemu dominiraju izvori iz segmenta stanovništvo. Budući da rizik izvora sredstava predstavlja rizik nemogućnosti ispunjenja obaveza usljed povlačenja nestabilnih izvora sredstava uz nemogućnost pribavljanja novih izvora sredstava, Banka kontinuirano vrši analizu izvora sredstava kao i tržišnog rizika likvidnosti.

U oblasti upravljanja likvidnosti i rizikom likvidnosti Banka je, kao ključne dokumente kojim je uspostavljen sveobuhvatan sistem za upravljanje likvidnosti i mjerenje izloženosti riziku likvidnosti, uspostavila Strategiju upravljanja rizikom likvidnosti, Politiku upravljanja rizikom likvidnosti čiji sastavni dio je Plan za likvidnosti za nepredviđene slučajeve i Proceduru upravljanja rizikom likvidnosti.

Pored regulatornih pokazatelja i limita definisanih od strane Agencije za bankarstvo RS, upravljanje likvidnosti, praćenje i mjerenje izloženosti riziku likvidnosti se prati i kroz interne limite i metodologije.

Banka je u skladu sa internim limitima vezanim za upravljanje rizikom likvidnosti, te u skladu sa zakonskom regulativom iz ove oblasti, usvojila konzervativne prakse vezane za rizik likvidnosti i održava visok nivo veoma likvidnih sredstava.

Banka održava sljedeće pokazatelje likvidnosti¹:

POKAZATELJI RIZIKA LIKVIDNOSTI	Limiti (granične vrijednosti prihvatljivog nivoa rizika)	Pragovi upozorenja (unutar tolerancije prema riziku)	Ciljevi (Sklonost ka riziku)
	Crvena zona	Žuta zona	Zelena zona
Ročna usklađenost finansijske aktive i pasive do 30 dana	Min. 76	Min. 78	Min. 80
Ročna usklađenost finansijske aktive i pasive do 90 dana	Min. 72	Min. 75	Min. 78
Ročna usklađenost finansijske aktive i pasive do 180 dana	Min. 68	Min. 72	Min. 76
Koeficijent pokrića likvidnosti-LCR	Min. 125	Min. 130	Min. 135
Koeficijent neto stabilnih izvora finansiranja-NSFR	Min. 120	Min. 125	Min. 130
Ročna usklađenost do 365 dana	Min. 68	Min. 72	Min. 76
Ročna usklađenost do 5 godina	Min. 87	Min. 90	Min. 93
Novčana sredstva / depoziti	Min. 23	Min. 25	Min. 31,5
Odnos 3 najveća deponenta / novčana sredstva	Max. 48	Max. 45	Max. 42
Odnos 5 najvećih deponenata / novčana sredstva	Max. 68	Max. 63	Max. 58
Odnos 10 najvećih deponenata / novčana sredstva	Max. 78	Max. 74	Max. 70
Odnos 3 najveća deponenta i ukupnih obaveza	Max. 13	Max. 12	Max. 11
Odnos 5 najvećih deponenata i ukupnih obaveza	Max. 16	Max. 15	Max. 14

¹ U pitanju su interni limiti koji su važili tokom 2022. godine. Od 31.01.2023. godine na snazi su interni limiti definisani Odlukom o prihvatljivom nivou rizika koji su dodatno pooštreni.

Odnos 10 najvećih deponenata i ukupnih obaveza	Max. 19	Max. 18	Max. 17
Odnos 3 najveća izvora finansiranja i ukupnih obaveza	Max. 23,0	Max. 22,5	Max. 21,5
Odnos 5 najvećih izvora finansiranja i ukupnih obaveza	Max. 27,5	Max. 27	Max. 26,5
Odnos 10 najvećih izvora finansiranja i ukupnih obaveza	Max. 32	Max. 31	Max. 30
Odnos novčanih sredstava i kratkoročnih depozita	Min. 40	Min. 43	Min. 45
Odnos novčanih sredstava i neto aktive	Min. 15	Min. 18	Min. 23,5
Odnos kratkoročnih depozita i ukupnih depozita	Max. 70	Max. 67	Max. 63
Odnos ukupnih depozita i ukupnih kredita	Min. 105	Min. 110	Min. 115
Odnos bruto kredita i neto aktive	Max. 75	Max. 70	Max. 65
Odnos kredita iz vlastitih izvora i depozita	Max. 80	Max. 75	Max. 70
Maksimalni iznos koncentracije i pojedinačne druge ugovorne strane/grupe povezanih lica u odnosu na ukupne obaveze	Max. 25	Max. 20	Max. 18
Odnos depozita po viđenju i ukupnih izvora finansiranja	Max. 56	Max. 53	Max. 50
Odnos oročenih depozita i ukupnih izvora finansiranja	Min. 35	Min. 36	Min. 37
Odnos kreditnih linija i ukupnih izvora finansiranja	Min. 10	Min. 11	Min. 12
Iznos subordiniranog duga	Max. 30	Max. 25	Max. 20

Od 01.01.2022. godine na snazi su interni limiti definisani Odlukom o prihvatljivom nivou rizika koji su dodatno pooštreni.

6.2. Način organizovanja upravljanja rizikom likvidnosti u Banci, uključujući i sistem izvještavanja i mjerenja rizika likvidnosti

Banka je uspostavila jednostavan i direktan sistem upravljanja rizikom likvidnosti. Kontinuiranim praćenjem kretanja depozita po segmentima i ročnosti, Banka preduzima mjere akcija prikupljanja depozita ili preduzima mjere na obezbjeđivanju dužih ugovora o depozitima. Banka vodi računa o koncentraciji depozita, te internim limitima propisuje maksimalne nivoe koncentracije depozita.

Takođe, usljed mogućnosti da u situacijama ekonomskih ili političkih kriza može doći do značajnog odliva likvidnih sredstava, Banka pridaje značaj uspostavljanju jakih poslovnih odnosa sa svojim klijentima koji deponuju sredstva kako bi zadržala njihovu lojalnost i u otežanim okolnostima poslovanja.

Strategijom i Politikom upravljanja rizikom likvidnosti kao i Planom za likvidnost za nepredviđene slučajeve Banka je između ostalog definisala pravila i uspostavila sistem odgovornosti u upravljanju likvidnosti i rizikom likvidnosti.

Strategijom upravljanja rizikom likvidnosti definisan je način upravljanja likvidnošću, identifikacija i mjerenje izloženosti riziku likvidnosti kao i preuzimanje rizika likvidnosti u cilju ostvarenja i realizacije planskih veličina.

Politikom upravljanja rizikom likvidnosti propisani su minimalni kvalitativni zahtjevi za upravljanje rizikom likvidnosti, polazeći od propisanih standarda regulatora za upravljanje rizicima u bankama, kao i kvantitativni zahtjevi vezani za koeficijente pokrića likvidnosti i obezbjeđenja stabilnih izvora finansiranja, te korištenje dodatnih mehanizama za praćenje i procjenu rizika likvidnosti.

Praćenje i izvještavanje o riziku likvidnosti Banka uspostavlja na unutardnevnoj, dnevnoj, sedmičnoj, dekadnoj osnovi putem Izvještaja likvidnosti na dan, dok na mjesečnoj, kvartalnoj, polugodišnjoj i godišnjoj osnovi izvještava putem regulatornih i internih izvještaja.

Kroz ALCO izvještaj koji sadrži podatke o riziku likvidnosti izvještava se Uprava i Nadzorni odbor Banke. Ovi izvještaji sadrže praćenje pozicije likvidnosti u izvještajnoj valuti, značajnim valutama, praćenje rezultata otpornosti na stres i mjerenje, tj. procjenu neto novčanih tokova.

6.3. Politike i postupci za praćenje stalne efikasnosti zaštite od rizika likvidnosti i smanjenja rizika likvidnosti

U cilju efikasnijeg praćenja izloženosti riziku likvidnosti Banka identifikuje izvore, obim i strukturu likvidnih sredstava koja su potrebna za obezbjeđenje njenog kontinuiranog i stabilnog poslovanja u skladu sa definisanom sklonošću Banke ka preuzimanju rizika.

To podrazumjeva kontinuiranu procjenu:

- tekuće i buduće ročnosti aktive i pasive Banke,
- nivoa pokrivenosti novčanih odliva novčanim prilivima u određenom budućem vremenskom periodu, uz analizu stavki aktive koje dospijevaju za naplatu sa procjenom vjerovatnoće za njihovu naplatu kao i raspoloživih novčanih sredstava i ostale likvidne aktive u istom periodu,
- obima potencijalne likvidnosne neusklađenosti, a koja bi mogla biti pokrivena mogućnostima Banke za pozajmljivanjem iz raspoloživih finansijskih izvora na tržištu.
- očekivanih novčanih tokova neto dobiti

Upravljanje rizikom likvidnosti zasnovano je na pristupima i metodima usmjerenim na projekcije budućih kretanja likvidnosnih stavki bilansa kroz analize različitih pretpostavki i scenarija i, provođenje stres testova koji omogućavaju identifikaciju potencijalnih rizika.

Banka kreira, provodi i održava jasne i racionalne kriterije kod uspostavljanja primjerenog i efikasnog sistema upravljanja rizikom likvidnosti uzimajući u obzir:

- strukturu i vrste instrumenata aktive i pasive Banke,
- obezbjeđenje propisanih zahtjeva u upravljanju rizikom likvidnosti,
- mjerenje i praćenje koncentracije depozita i drugih izvora finansiranja, odnosno strukturu stabilnih i nestabilnih stavki pasive,
- stavke pasive Banke sa ponovo ugovorenim rokovima dospijeća i stavke za koje se osnovano očekuje daljnja mogućnost ponovnog ugovaranja,
- strukturu cijena i postojanost cijena instrumenata pasive, posebno depozita Banke,

- valutnu strukturu instrumenata aktive i pasive Banke,
- raspoložive i potencijalne regionalne i globalne tržišne izvore sredstava Banke,
- praćenje pretpostavki o ponašanju imovine, obaveza i vanbilansnih stavki, kao i pretpostavki o ostalim relevantnim faktorima i okolnostima od značaja za obezbjeđenje njihove primjerenosti aktivnostima Banke i tržišnim okolnostima,
- procedure za postupanje Banke u slučajevima nepovoljnih rezultata testiranja na stres, koji uključuju konkretne mjere i aktivnosti Uprave Banke, višeg rukovodstva, funkcija i zaposlenih zaduženih za upravljanje rizikom likvidnosti u Banci,
- razmatranje različitih mogućnosti, odnosno instrumenata ublažavanja rizika likvidnosti, uključujući praćenje postavljenih limita likvidnosti i zaštitnih slojeva likvidnosti kako bi Banka bila u mogućnosti izdržati veliki broj različitih stresnih događaja,
  - uspostavljanje primjerenog mehanizma raspodjele,
  - uspostavljanje primjerenog procesa odlučivanja o likvidnosti Banke.

U cilju optimalnog upravljanja rizikom likvidnosti, Banka održava adekvatan nivo likvidnih rezervi, odnosno sredstva koja se izdvajaju za eventualna iznenadna povlačenja značajnog nivoa koncentrisanih avista depozita.

Primarne izvore finansiranja Banke čine depoziti domaćeg tržišta i djelimično ugovorene kreditne linije također domaćeg tržišta.

6.4. Izloženost riziku likvidnosti i usklađenost sa strategijom

U cilju blagovremene identifikacije rizika likvidnosti, Banka redovno prati indikatore koji mogu da ukažu na povećanje rizika likvidnosti.

Internom metodologijom, Banka propisuje i uspostavlja postupke za provođenje i analizu različitih testiranja otpornosti na stres i učestalost njihovog poređenja, uzimajući u obzir scenarije, odnosno interne faktore specifične za Banku, kao i eksterne faktore i kombinovane alternativne scenarije. Banka izvještaje o provedenom stres testiranju prezentuje kroz ALCO izvještaj. Takođe, provodi se testiranje otpornosti likvidnosti na stres za potrebe ILAAP procesa.

Rezultati testiranja otpornosti na stres predstavljaju osnovu za preduzimanje korektivnih mjera ili aktivnosti Uprave Banke za ublažavanje izloženosti Banke riziku likvidnosti, obezbjeđenje zaštitnih slojeva likvidnosti i prilagođavanje profila rizika likvidnosti Banke njenoj toleranciji na rizik.

Tokom 2022. godine ostvareni pokazatelji likvidnosti Banke bili su u okviru internih, zakonskih i regulatorno definisanih limita.

6.5. Podaci o koeficijentu pokrića likvidnosti (LCR) uključujući pregled stavki uključenih prilikom izračuna tog koeficijenta

U cilju obezbjeđenja kratkoročne otpornosti na rizik likvidnosti, Banka je dužna obezbijediti odgovarajući nivo zaštitnog sloja likvidnosti, kako bi zadovoljila potrebe za likvidnošću za scenarij stresa likvidnosti od 30 kalendarskih dana.

Banka je dužna obezbijediti minimalni koeficijent pokrića likvidnosti (engl. Liquidity Coverage Ratio, u daljem tekstu LCR), koji predstavlja odnos između nivoa zaštitnog sloja likvidnosti i ukupnih neto likvidnosnih odliva tokom perioda stresa u trajanju od 30 kalendarskih dana.

U praćenju i kontroli rizika likvidnosti Banka je dužna kontinuirano održavati LCR, što podrazumjeva da je:

LCR $\geq$ 100%

Banka je interno definisala minimalni iznos koeficijenta pokrića likvidnosti LCR koji je iznad regulatorno propisanog minimuma.

Ukoliko dođe do pada LCR ispod 100% ili se očekuje njegov pad ispod 100%, Banka je u obavezi bez odlaganja obavijestiti Agenciju za bankarstvo RS, navodeći razloge zbog kojih ne može ispuniti propisani LCR. Agencija za bankarstvo RS odlučuje da li se radi o stresnim situacijama slučaja likvidnosti, te na osnovu toga preuzima odgovarajuće supervizorske mjere u skladu sa propisima.

Tokom 2022. godine Banka je ispunjavala regulatorni zahtjev u pogledu koeficijenta pokrića likvidnosti (LCR). Koeficijent pokrića likvidnosti (LCR) na 31.12.2022. godine je prikazan u sljedećoj tabeli:

(u 000 KM)

Obrazac LCR		
Broj	Stavka	Iznos
1.	Zaštitni sloj likvidnosti	901.847
2.	Neto likvidnosni odlivi	567.384
3.	Koeficijent likvidnosne pokrivenosti (%)	158,95%
Izračunavanje brojioca		
4.	Zaštitni sloj likvidnosti u obliku imovine nivoa 1 isključujući pokrivene obveznice izuzetno visokog kvaliteta, neprilagođen	901.847
5.	Odlivi na osnovu kolaterala u obliku imovine nivoa 1a isključujući pokrivene obveznice izuzetno visokog kvaliteta koje dospijevaju u roku od 30 dana	
6.	Prilivi na osnovu kolaterala u obliku imovine nivoa 1 isključujući pokrivene obveznice izuzetno visokog kvaliteta koje dospijevaju u roku od 30 dana	
7.	Obezbeđeni odlivi novca koji dospijevaju u roku od 30 dana	
8.	Obezbeđeni prilivi novca koji dospijevaju u roku od 30 dana	
9.	Prilagođeni iznos imovine nivoa 1 isključujući pokrivene obveznice izuzetno visokog kvaliteta "prije primjene gornje granice"	901.847
10.	Vrijednost imovine nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta, neprilagođena	
11.	Odlivi na osnovu kolaterala u imovini nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta koje dospijevaju u roku od 30 dana	
12.	Prilivi na osnovu kolaterala u imovini nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta koje dospijevaju u roku od 30 dana	
13.	Prilagođeni iznos imovine nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta "prije primjene gornje granice"	
14.	Prilagođeni iznos imovine nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta "nakon primjene gornje granice"	
15.	"Iznos viška likvidne imovine" nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta	
16.	Vrijednost imovine nivoa 2a, neprilagođena	
17.	Odlivi na osnovu kolaterala u imovini nivoa 2a koji dospijevaju u roku od 30 dana	

18.	Prilivi na osnovu kolaterala u imovini nivoa 2a koji dospijevaju u roku od 30 dana	
19.	Prilagođeni iznos imovine nivoa 2a "prije primjene gornje granice"	
20.	Prilagođeni iznos imovine nivoa 2a "nakon primjene gornje granice"	
21.	"Iznos viška likvidne imovine" nivoa 2a	
22.	Vrijednost imovine nivoa 2b, neprilagođena	
23.	Odlivi na osnovu kolaterala u imovini nivoa 2b koji dospijevaju u roku od 30 dana	
24.	Prilivi na osnovu kolaterala u imovini nivoa 2b koji dospijevaju u roku od 30 dana	
25.	Prilagođeni iznos imovine nivoa 2b "prije primjene gornje granice"	
26.	Prilagođeni iznos imovine nivoa 2b "nakon primjene gornje granice"	
27.	"Iznos viška likvidne imovine" nivoa 2b	
28.	Iznos viška likvidne imovine	
29.	Zaštitni sloj likvidnosti	901.847
Izračunavanje imenioca		
30.	Ukupni odlivi	629.168
31.	Potpuno izuzeti prilivi	
32.	Prilivi na koje se primjenjuje gornja granica od 90 %	
33.	Prilivi na koje se primjenjuje gornja granica od 75 %	61.783
34.	Smanjenje za potpuno izuzete prilive	
35.	Smanjenje za prilive na koje se primjenjuje gornja granica od 90 %	
36.	Smanjenje za prilive na koje se primjenjuje gornja granica od 75 %	61.783
37.	Neto likvidnosni odlivi	567.384

7. Izloženost po osnovu ulaganja Banke

Banka na dan 31. decembra 2022. godine ima iskazano učešće (vlasničke udjele) u drugim pravnim licima koji iznose ispod 20% vlasništva, čime se ne ostvaruje značajan uticaj na subjekte čiji su vlasnički udjeli stečeni. Izloženost ovih udjela u bankarskoj knjizi evidentira se po nabavnoj vrijednosti.

Kod učešća (vlasničkih udjela) u drugim pravnim licima postoji namjera držanja u neodređenom periodu u kojem mogu biti prodati u slučaju potrebe za likvidnosti ili usljed promjena tržišnih cijena.

U skladu sa MSFI 9 standardom, počev od 01.01.2018. godine trajni ulozu se vrednuju po fer vrijednosti kroz ostali rezultat.

Učešća u kapitalu koja se ne kotiraju na aktivnom tržištu i čija se vrijednost ne može pouzdano utvrditi vrednuju se po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za eventualna obezvrijeđenja.

Struktura učešća u kapitalu drugih pravnih lica, sa stanjem na dan 31.12.2022. godine je prikazana u slijedećoj tabeli:

(u 000 KM)

Naziv	% učešća	Iznos
Banjalučka berza a.d. Banjaluka	9.47%	252
Centralni registar HoV a.d. Banjaluka	7%	334
Nova Real Estate a.d Banjaluka	9%	225

SWIFT		86
Učešća u kapitalu, bruto		897
Ispravka vrijednosti		52
Učešća u kapitalu, neto		949

Takođe, Banka na dan 31. decembra 2022. godine ima iskazano učešće (vlasnički udjel) u ATOS banci a.d. Banja Luka, koje iznosi 99,64% vlasništva. U maju 2022 godine Nova banka a.d. je postala većinski vlasnik Sberbank a.d. Banja Luka, koja ovom promjenom prestaje da bude dio bankarske grupe, na čijem čelu je bila Sberbank Europe AG Beč, i postaje dio domaće bankarske grupe, bez povezanosti sa prethodnim akcionarima. Usljed novih okolnosti Sberbanka a.d. Banja Luka, u mjesecu maju je promjenila ime u ATOS banku.

(u 000 KM)

Naziv	% učešća	Iznos
ATOS banka a.d. Banja Luka	99,64%	11.007
Učešća u kapitalu		11.007

Ukupna neto vrijednost svih učešća Banke u kapitalu kod drugih pravnih lica, na dan 31. decembar 2022. godine ne prelazi 20% regulatornog kapitala Banke, a ukupan iznos u drugim nefinansijskim pravnim licima ne prelazi 10% osnovnog kapitala Banke.

8. Kamatni rizik u bankarskoj knjizi

8.1. Izvori kamatnog rizika i učestalost mjerenja

Kamatni rizik, u bankarskoj knjizi predstavlja rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke, po osnovu pozicija iz bankarske knjige usljed promjene kamatnih stopa.

Kamatni rizik predstavlja mogućnost promjene kamatne stope u budućnosti koja će prouzrokovati ostvarenje ekonomskog gubitka. Odnosno, povećan kamatni rizik može predstavljati značajnu prijetnju zaradi Banke i njenom osnovnom kapitalu, kroz smanjenje kamatnih prihoda ili povećanje kamatnih troškova.

Ključni dokument koji definiše upravljanje kamatnim rizikom u Banci je Politika upravljanja kamatnim rizikom. U cilju obezbjeđenja adekvatnog upravljanja kamatnim rizikom Banka je uspostavila sistem identifikacije, procjene, nadgledanja i izvještavanja o kamatnom riziku. U tom smislu Banka analizira i kontroliše odnos promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i regulatornog kapitala Banke kao i uticaj promjene kamatnih stopa na neto kamatni prihod Banke.

Principi koje Banka poštuje prilikom identifikovanja kamatnog rizika su :

- Sveobuhvatno i ažurno prikupljanje svih podataka neophodnih za identifikaciju kamatnog rizika, kao što su kamatne stope, period dospijeća, period ponovnog određivanja cijena, ugrađene opcije i sl;
- Tačno bilježenje informacija kroz informacioni sistem Banke;
- Reprezentativnost baze podataka o bilansnim pozicijama i tržišnim kamatnim stopama;
- Sagledavanje uticaja novih proizvoda

Banka može biti izložena kamatnom riziku na pozicijama koje se vode u bankarskoj knjizi i to:

Rizik ročne neusklađenosti je rizik kojem banka može biti izložena zbog ročne neusklađenosti dospijeaća (za fiksne kamatne stope) i ponovnog vrednovanja (za promjenjive kamatne stope) pozicija imovine i obaveza. Kamatno osjetljive izvore u bankarskoj knjizi u najvećoj mjeri čine depoziti i kreditne linije. Najveći dio kamatno osjetljive imovine čine plasmani klijentima. Rizik ročne neusklađenosti Banke proizilazi iz kraćeg trajanja odnosno roka izvora (prije svega depozita) i dužeg roka imovine (tj. plasmana).

Rizik krive prinosa je rizik kojem banka može biti izložena usljed promjene oblika i nagiba krive prinosa. Banka prati kamatnu maržu, kretanje dugoročnih i kratkoročnih kamatnih stopa vlastite aktive i pasive, kao i kretanje referentnih kamatnih stopa za različite periode.

Bazni rizik je rizik kojem banka može biti izložena zbog razlike referentnih kamatnih stopa za instrumente sa sličnim karakteristikama u odnosu na ročnost ili vrijeme do sljedeće promjene kamatne stope. Većinu izvora Banke vezanih na referentnu kamatnu stopu predstavljaju kreditne linije. Banka plasira sredstva iz ovih kreditnih linija u plasmane sa identičnom referentnom kamatnom stopom.

Rizik opcije je rizik koji proizilazi iz opcija, uključujući utvrđene opcije u kamatno osjetljive pozicije (npr. krediti sa mogućnošću prijevremene otplate, depoziti sa mogućnošću prijevremenog povlačenja). Klijenti Banke uglavnom imaju opciju prijevremene otplate kredita kao i prijevremenog povlačenja depozita.

Identifikacija, mjerenje, ublažavanje, praćenje, kontrola i izvještavanje se vrši na mjesečnom nivou, a po potrebi i češće, u slučaju nastanka vanrednih uslova u poslovanju i na tržištu, kao i prilikom uvođenja novih proizvoda i aktivnosti.

Banka redovno provodi i stres testove, koji su važan pokazatelj osjetljivosti Banke na promjene tržišnih kamatnih stopa.

8.2. Osnovne pretpostavke za mjerenje i procjenu izloženosti kamatnom riziku uključujući i pretpostavke o prijevremenim otplatama kredita i kretanju depozita po viđenju

Izloženost kamatnom riziku zavisi od odnosa kamatno osjetljive aktive i pasive.

Prilikom upravljanja kamatnim rizikom Banka se orijentiše na praćenje i optimizaciju ročne usklađenosti aktive i obaveza kamatno osjetljivih pozicija, kako bi ograničila uticaj fluktuacije tržišnih kamatnih stopa na bilans uspjeha i kapital Banke. To podrazumijeva praćenje dospijeaća pozicija sa fiksnom kamatnom stopom i praćenje dospijeaća i datuma promjena referentnih kamatnih stopa za pozicije sa varijabilnom kamatnom stopom.

U izračunavanju kamatnog rizika, u skladu sa regulatornim propisima, Banka koristi metod procjene promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige prema pojednostavljenom metodu obračuna, pri čemu odnos promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i regulatornog kapitala ne bi trebao biti veći od 20%.

Prilikom izrade analize osjetljivosti u stresu kamatnog rizika, Banka polazi od standardnog kamatnog šoka od 200 baznih poena koji se primjenjuje na gap koji nastaje između kamatonosne aktive i kamatonosne pasive, tj prema referentnoj krivi prinosa.

Tokom 2022. godine Banka je ispunjavala regulatorni zahtjev u pogledu limita izloženosti kamatnom riziku. Kroz ALCO izvještaj koji sadrži podatke o kamatnom riziku izvještava se Uprava i Nadzorni odbor Banke.

8.3. Promjene prihoda, ekonomske vrijednosti ili drugih faktora koji se koriste radi identifikovanja kamatnih šokova, odnosno upravljanja tim šokovima u skladu sa metodom koju su utvrdili za mjerenje kamatnog rizika po značajnim valutama

Pored % promjene ekonomske vrijednosti za period od godine dana izračunava se i uticaj promjene kamatne stope na neto kamatni prihod Banke (primjenjena promjena kamatne stope od 2%) za domicilnu valutu BAM, značajnu valutu EUR te ostale valute, odnosno ukupno za Banku.

9. Postupak interne procjene adekvatnosti kapitala (ICAAP) i postupak interne procjene adekvatnosti likvidnosti (ILAAP)

9.1. Postupak interne procjene adekvatnosti kapitala (ICAAP)

Posljednje promjene poslovno-regulatorne okoline unutar koje Banka posluje dovele su do potrebe za uspostavljanjem takvog upravljanja njenim kapitalom koje prelaze potrebe samog usklađivanja s minimalnim regulatornim standardima. Stoga prilikom razvoja, uvođenja i evaluacije svojih ICAAP procesa Banka nastoji iste uklopiti u postojeće upravljačke i nadzorne procese, kako bi izbjegla njihovu izolaciju te kako bi u kratkom vremenu mogli prerasti u centralnu komponentu strategije upravljanja rizicima Banke, što bi Banci omogućilo stvaranje nove vrijednosti.

Banka je prihvatila ICAAP kao dinamički proces čija evolucija zahtjeva neprekidno poboljšavanje razumijevanja jedinstvenosti poslovanja portfolia Banke, kao i izvora, karaktera i međuzavisnosti rizika kojima je Banka izložena.

Banka shvata važnost integracije ICAAP-a u svoj upravljački okvir, kao i potrebu njegove konstantne nadogradnje i poboljšanja u svrhu što boljeg usklađivanja profila rizičnosti Banke i nivoa potrebnog kapitala.

Svoje poslovne odluke Banka analizira kroz potencijalne rizike kojima bi bila izložena tokom poslovanja, ispunjavajući regulatorno propisane stope kapitala i propisane zahtjeve za likvidnošću.

Interna procjena adekvatnosti kapitala u Banci je uspostavljena kao sveobuhvatni, neprekidni proces praćenja i upravljanja rizicima, koji je dokumentovan i u skladu sa Strategijom upravljanja rizicima i Politikom interne procjene adekvatnosti kapitala. Pored toga što obuhvata i pokriva rizike iz Stuba 1, uključuje i sve ostale rizike kojima je Banka izložena. Navedeni proces je dio planiranja poslovanja, strategije i predviđanja potencijalnih stresnih događaja koje bi imale uticaj na održivost poslovanja i kapital Banke.

Implementacija ICAAP-a je omogućila:

- odgovarajuću identifikaciju i mjerenja rizika kojima je Banka izložena,
- onu visinu kapitala koja prati rizični profil Banke,
- održiv i „ongoing“ razvoj.

Banka time kontinuirano prepoznaje njoj relevantne i materijalno važne rizike, te definiše i po potrebi revidira svoju sklonost ka preuzimanju rizika. Takođe ovo koristi i kao sistem ranog upozorenja u slučaju pogoršanja eksternih faktora koji bi uticali na poslovanja Banke.

ICAAP-a se dijeli na 4 faze:

- utvrđivanje materijalno značajnih rizika,
- izračunavanje internih kapitalnih zahtjeva za pojedinačne rizike,
- utvrđivanje ukupnih internih kapitalnih zahtjeva i
- poređenje sljedećih elemenata:

- kapitala obračunatog u skladu sa Odlukom kojom se utvrđuje adekvatnost kapitala banke i raspoloživog internog kapitala,
- minimalnih kapitalnih zahtjeva izračunatih u skladu sa Odlukom kojom se utvrđuje adekvatnost kapitala Banke i internih kapitalnih zahteva za pojedinačne rizike i
- zbira minimalnih kapitalnih zahteva izračunatih u skladu sa Odlukom kojom se utvrđuje adekvatnost kapitala Banke i ukupnih internih kapitalnih zahtjeva.

Kroz sve faze ICAAP-a, su analizirani, mjereni rizici kojima je Banka izložena i koji mogu imati negativan uticaj na poslovanje Banke.

- Utvrđena je materijalna značajnost i uticaj rizika na poslovanje i kapital Banke.
- Interna klasifikacija rizika koja je primjenjena, odgovara poslovnom modelu Banke.
- Uključeni su svi rizici iz Stuba 1 (kreditni, tržišni i operativni), rizici Stuba 2 koji su materijalno značajni, a kojima Banka može biti izložena.
- Sprovedeno je testiranje otpornosti na stres sa podacima na dan 31.12.2022. godine.
- Rezultati testiranja otpornosti na stres su korišćeni prilikom izračuna internih kapitalnih zahtjeva i integrisani su u ICAAP.

Utvrđivanje svih rizika kojima je Banka izložena ili može biti izložena, kao i utvrđivanje njihove materijalne značajnosti, zasniva se na sveobuhvatnoj procjeni postojećih i potencijalnih izvora rizika (proizvodi, aktivnosti, procesi i sistemi), finansijskog stanja Banke i procjeni eksternog okruženja u kojem Banka vrši svoju redovnu poslovnu aktivnost.

Interna klasifikacija rizika koju Banka primjenjuje u svom poslovanju odgovara njenoj veličini, prirodi, obimu i složenosti aktivnosti.

Banka je utvrdila sve bitne rizike i uključila ih u proces interne procjene adekvatnosti kapitala, najmanje u skladu sa sljedećom klasifikacijom rizika:

- rizici iz Stuba 1 (kreditni, tržišni i operativni rizici);
- rizici iz Stuba 2 uključuju sve materijalno značajne rizike kojima Banka može biti izložena, pored rizika obuhvaćenih Stubom 1, a naročito: kamatni, rizik likvidnosti, rizik koncentracije, strateški rizik, poslovni rizik, upravljački rizik, te svi ostali značajni rizici na koje je izdvojila dodatnih 5% kapitalnog zahtjeva za rizika iz Stuba I;
- rizici koji nastaju po osnovu spoljnih faktora koji uključuju uticaj poslovnog i makroekonomskog okruženja, kao i rizici koji nisu uključeni u prethodne kategorije.

Banka je u identifikaciji materijalno značajnih rizika koristila interno razvijeni model po kojem se prvo utvrđuje prag materijalnosti. U procesu izrade rizičnog profila Banke uzeti su u obzir materijalno značajni rizici i njihovi zahtjevi za kapitalom, kao i rezultati sprovedenog testiranja otpornosti na stres.

Nakon sprovedenog procesa došlo se do zaključka da je učešće kreditnog rizika u rizičnom profilu Banke dominantno. Pored kreditnog rizika najznačajniji udio u internom kapitalnom zahtjevu na dan 31.12.2022. godine su imali kamatni rizik u bankarskoj knjizi i operativni rizik.

Na rizike Stuba 1 su dodati i kapitalni zahtjevi za kamatni rizik, rizik likvidnosti, strateški "buffer", kao i dodatni kapitalni zahtjevi na sve ostale vrste rizika kojima može biti potencijalno izložena.

Sprovodeći ICAAP, Banka je identifikovala materijalno značajne rizike i odredila koliki je nivo kapitala neophodan za pokriće istih. ICAAP kao proces u sebi je sublimirao i uspostavio balans između definisanog rizičnog profila Banke, sistema upravljanja rizicima i kapitala kojim Banka raspolaže.

9.2. Postupak interne procjene adekvatnosti likvidnosti (ILAAP)

Interna procjena adekvatnosti likvidnosti (ILAAP) je postupak interne procjene adekvatnosti likvidnosti i izvora finansiranja koji Banka sprovodi samostalno i na kontinuiranoj osnovi, i koji predstavlja ocjenu strategija, politika, procesa i sistema za identifikovanje, mjerenje, upravljanje i praćenje rizika koji utiču na likvidnost Banke.

ILAAP proces obezbjeđuje da Banka ima strategije, politike, procese i sisteme za identifikovanje, mjerenje, upravljanje i praćenje rizika likvidnosti u odgovarajućim vremenskim periodima, uključujući i unutardnevnu likvidnost, koji moraju obezbijediti da Banka održava adekvatne nivoe rezervi likvidnosti. ILAAP doprinosi kontinuitetu poslovanja Banke obezbjeđujući adekvatnost likvidnosti sa dva aspekta:

- Ekonomskog aspekta i
- Normativnog aspekta

Ekonomski aspekt ILAAP-a podrazumijeva obezbjeđivanje kontinuiteta poslovanja Banke identifikovanjem i kvantifikovanjem svih značajnih rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju, uključujući i rizike koji potiču iz makroekonomskog i poslovnog okruženja Banke i koji mogu negativno uticati na likvidnost banke.

Normativni aspekt ILAAP-a podrazumijeva obezbjeđivanje kontinuiteta poslovanja Banke ispunjenjem svih regulatornih zahtjeva i zahtjeva Agencije vezanih za likvidnost Banke.

Pored navedenog, ILAAP obuhvata dva značajna dijela koja se odnose na kvalitativne elemente i kvantitativne elemente procesa.

Kvalitativni elementi procesa se odnose na upravljanje, strategije, politike, procedure, metodologije, procese, mjere i ograničenja korištena u Banci za monitoring i upravljanje likvidnosnim rizikom. Kvalitativni dio obuhvata i Plan likvidnosti uključujući i Plan izvora finansiranja, Plan za likvidnost za nepredviđene slučajeve, Plan oporavka Banke uključujući i plan oporavka likvidnosti, postupak interne procjene adekvatnosti kapitala Banke kao i sistem izvještavanja.

Kvantitativni aspekti ILAAP-a su direktno povezani sa kvalitativnim elementima i obuhvataju regulatorno i interno definisana minimalna ograničenja u upravljanju, mjerenja izloženosti, stres test, analizu jaza dospelosti, koeficijente likvidnosti i sredstva monitoringa korištena u Banci. Kvantitativni dio omogućava uvid u ugovorne neusklađenosti i nepoklapanja, bihevioralne varijable, te jaz koji se javlja prilikom finansiranja u normalnim i u stresnim okolnostima.

Banka je provela proces interne procjene adekvatnosti likvidnosti za 2022. godinu. Prema rezultatima provedenog procesa, konstatovano je da Banka ima jaku i stabilnu poziciju likvidnosti i uspostavljen dobar sistem upravljanja rizikom likvidnosti, te da ispunjava sve zahtjeve sa propisanim pokazateljima likvidnosti. Banka u svim stresnim scenarijima prema provedenom testiranju otpornosti likvidnosti na stres ima dovoljno novčanih sredstava za ispunjenje svih regulatornih i internih likvidnosnih zahtjeva.

10. Podaci o bankarskoj grupi

U maju 2022. godine, Nova banka a.d. je u procesu restrukturiranja kupila Atos bank a.d. Banja Luka (bivša Sberbank a.d. Banja Luka). U toku 2022. godine, uz pomoć Nove banke a.d. uspostavljene su sve usluge koje je banka obavljala prije geopolitičkih promjena. Poslovanje Atos bank a.d. je uspješno nastavljeno, većina klijenata se nakon kratkotrajnog odlaska vratila u banku, te je 2022. godinu završila uz neto dobit od oko 9,92 miliona KM.

Nova banka a.d. Banja Luka kao nosilac bankarske grupe, donijela je odluku o nastavku poslovanja kao dva odvojena pravna lica. U narednom periodu, banke će upravljanjem procesa u obe banke nastojati obezbijediti sinergetski efekat kupovine, na način da će iskoristiti tehničke, organizacione i kadrovske pretpostavke u cilju veće novostvorene vrijednosti za obe banke.

S tim u vezi, Banka je u zadnjem kvartalu 2022. godine usvojila dokument Struktura bankarske grupe i okvir za korporativno upravljanje, i pokrenula aktivnosti na njegovoj implementaciji. Ovim dokumentom su definisani uslovi i način vršenja konsolidacije bankarske grupe, uslovi i način upravljanja rizicima na nivou grupe, nadležnosti Nadzornog odbora Nove banke a.d Banja Luka (nadređena banka) i Nadzornog odbora ATOS bank a.d. Banja Luka (banka članica), odnosno zahtjevi koje su nadređena banka i banka članica dužne primjenjivati na konsolidovanoj osnovi u skladu sa Zakonom o bankama Republike Srpske i Odlukom o zahtjevima na konsolidovanoj osnovi za bankarsku grupu.

Nova banka a.d. Banja Luka kao matično društvo sačinjava izvještaje na konsolidovanoj osnovi za bankarsku grupu.

11. Založena i nezaložena imovina banke

Banka nema hipoteka, zaloga niti drugih tereta na svojim stavkama aktive u bilansu stanja na dan 31. decembra 2021. godine, izuzev zaloge na dijelu kreditnog portofolija u bruto iznosu 272.580 hiljada BAM, na 2.157 partija kredita, prema Investiciono razvojnoj banci Republike Srpske (u daljem tekstu. IRS RS).

(u 000 KM)

Vrsta imovine	Bruto knjigovodstvena vrijednost založene imovine u hiljadama KM	Bruto knjigovodstvena vrijednost nezaložene imovine
Dati krediti	224.941	1.386.942
Ulaganja u dužničke instrumente	-	400.947
Ulaganja u vlasničke instrumente	-	24.792
Ostale	-	851.552
Ukupno	224.941	2.664.233

Naime, IRB RS je u skladu sa Pravilima plasmana sredstava po kreditnim linijama i zajmovima („Službeni glasnik RS“ 67/21) definisala u članu 5. tačka 2. i članu 22. stav 3. tačka 4. da IRB RS u ime i za račun fondova kojim upravlja zaključuje okvirni ugovor o poslovno-tehničkoj saradnji i ugovor o zajmu, a u skladu sa rezultatima finansijske analize posrednika i ugovor o zalaganju sadašnjeg i budućeg portfolija, za plasman sredstava po kreditnim linijama.

S tim u vezi, IRB RS je zaključila sa Bankom ugovore o zalaganju kreditnog portfolija i to za sljedeće fondove (datum posljednjeg zalaganja 30. septembar 2021. godine):

1. Fond za razvoj istočnog dijela RS;
2. Fond za razvoj i zapošljavanje RS i
3. Fond stanovanja RS.

Sklopljeni ugovori ne sadrže posebne kovenante.

Svi založeni iznosi su registrovani u registru zaloga.

Banja Luka, 31.05.2023. godine